

Υπηρετήσα στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση για τριάντα δύο χρόνια (1979-2011), εκ των οποίων είκοσι δύο χρόνια ως δάσκαλος, ένα χρόνο ως διευθυντής και δάσκαλος συγχρόνως και εννέα χρόνια ως προϊστάμενος εκπαιδευτικών θεμάτων.

Η πολύχρονη αυτή θητεία στη Δημόσια Εκπαίδευση, μου έδωσε τη δυνατότητα να γράψω μερικά εκπαιδευτικά άρθρα, απ' το πεδίο της παιδαγωγικής, διδακτικής και διοικητικής πράξης. Τα εν λόγω άρθρα εμπεριέχουν καλές πρακτικές για το δάσκαλο, προτάσεις για την αναβάθμιση της εκπαίδευσης και ενδυμήματα απ' το εκπαιδευτικό μου ταξίδι.

ISBN 978 - 960 - 93 - 6371 - 6

Απ' το εκπαιδευτικό μου ταξίδι

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΑΓΓ. ΤΑΣΙΝΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΑΓΓ. ΤΑΣΙΝΟΣ

**Απ' το
εκπαιδευτικό μου
ταξίδι**

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2014

**Απ' το
εκπαιδευτικό μου
ταξίδι**

ISBN: 978 - 960 - 93 - 6371 - 6

Βασίλειος Αγγ.Τασινός
Παπαφλέσσα 7
Ανατολή Ιωαννίνων Τ.Κ. 452 21
E-mail: vtasinou@yahoo.gr

Εκτύπωση:
Γραφικές Τέχνες ΕΠΙ ΧΑΡΤΟΥ

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή και η διακίνηση του παρόντος έργου,
με την προϋπόθεση να αναφέρεται ο δημιουργός του
και να μη γίνεται επ' αμοιβή.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΑΓΓ. ΤΑΣΙΝΟΣ

Απ' το
εκπαιδευτικό μου
ταξίδι

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2014

Στους μαθητές μου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	11
▪ Το ξεκίνημά μου ως δάσκαλος.....	13
▪ Αναμνήσεις από το Γάλαρο Αχαΐας.....	17
▪ Η ευγνωμοσύνη της Ευδοξίας.....	21
▪ Δύο ρόλοι στο ίδιο σχολείο.....	25
▪ Διαδήλωση στο σπίτι.....	29
▪ Ενημέρωση γονέων.....	33
▪ Η Τεχνική των Εκθέσεων στο Δημοτικό Σχολείο.....	53
▪ Η πρώτη Έκθεση της Ηλιάνας.....	65
▪ Τα βιβλία στο Δημοτικό Σχολείο.....	67
▪ Μία πρόταση για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.....	75
▪ Από τη θέση του Προϊσταμένου Εκπαιδευτικών Θεμάτων.....	79
▪ Στα χρόνια της Αυταρχικής Αγωγής.....	85
▪ Τα νιάτα τα γραμμένα.....	93
▪ Καλώς ανταμωθήκαμε.....	95
▪ Συνδικαλισμός, κομματισμός κι αναξιοκρατία, τα τρία δεινά της ελληνικής εκπαίδευσης.....	99 (Δημοσιεύτηκε στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο» στις 5 Νοεμβρίου 1992)
▪ Πώς θα αναβαθμιστεί η Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.....	105 (Δημοσιεύτηκε στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο» στις 14 Οκτωβρίου 1993)
▪ Γιατί δεν πρέπει να απεργούμε εμείς οι δάσκαλοι.....	121 (Δημοσιεύτηκε στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο» στις 15 Δεκεμβρίου 1994)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Υπηρέτησα στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση για τριάντα δύο χρόνια (1979-2011), εκ των οποίων είκοσι δύο χρόνια ως δάσκαλος, ένα χρόνο ως διευθυντής και δάσκαλος συγχρόνως και εννέα χρόνια ως προϊστάμενος εκπαιδευτικών θεμάτων.

Η πολύχρονη αυτή θητεία στη Δημόσια Εκπαίδευση, μου έδωσε τη δυνατότητα να γράψω μερικά εκπαιδευτικά άρθρα, απ' το πεδίο της παιδαγωγικής, διδακτικής και διοικητικής πράξης. Τα εν λόγω άρθρα εμπεριέχουν καλές πρακτικές για το δάσκαλο, προτάσεις για την αναβάθμιση της εκπαίδευσης και ενδυμήματα απ' το εκπαιδευτικό μου ταξίδι.

Ακόμη, έγραψα για τα μαθητικά μου βιώματα, που ανάγονται στα χρόνια της αυταρχικής αγωγής, γιατί πιστεύω ότι κάτι έχουν να προσφέρουν στους νέους εκπαιδευτικούς.

Κατ' εξαίρεση το άρθρο μου, «Τα νιάτα τα γραμμένα», δεν ακολουθούσε την εκπαιδευτική μου διαδρομή, αλλά τη διαδρομή των χιλιάδων νέων της πατρίδας μας, που μεταναστεύουν στο εξωτερικό προς ανάζητηση εργασίας.

Αναδημοσιεύω και τρία παλιά άρθρα μου, που είχαν δημοσιευτεί στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο» στις αρχές της δεκαετίας του 1990 (αναφέρονται στον αρνητικό συνδικαλισμό των εκπαιδευτικών και στο πώς θα αναβαθμιστεί η Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση), γιατί ακόμη και σήμερα, δυστυχώς, διατηρούν την επικαιρότητά τους.

Όλα τα άρθρα που έγραψα, έχουν ήδη αναρτηθεί στο Διαδίκτυο, στο blogs.sch.gr/vtasinos. Για την καλύτερη, όμως, εξυπηρέτηση των αναγνωστών, συγκεντρώθηκαν στο παρόν βιβλίο.

Τα άρθρα μου, πριν δημοσιευτούν, δέχτηκαν τις διορθώσεις από το δάσκαλο και αδερφό μου Αναστάσιο Τασινό (υπηρέτησε επί σειρά ετών και ως διευθυντής και ως σχολικός σύμβουλος), με τον οποίο εδώ και πολλές δεκαετίες συμφωνούμε, διαφωνούμε ή συνδέτουμε απόψεις σε θέματα εκπαίδευσης.

Προσδοκώ τα γραφόμενά μου να προκαλέσουν το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών και των υπευθύνων της εκπαίδευσης και να δώσουν χαρά στους παλιούς μαθητές μου.

Ιωάννινα 31 Ιουλίου 2014

ΤΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ ΜΟΥ ΩΣ ΔΑΣΚΑΛΟΣ

Με το παρόν σημείωμα θα αναφερθώ στο δύσκολο ξεκίνημα που είχα ως δάσκαλος.

Μόλις είχα απολυθεί από το στρατό, Σεπτέμβριος του 1979, παρουσιάστηκα στο 137ο Δημοτικό Σχολείου Αθηνών στα Πετραλάωνα και ανέλαβα υπηρεσία ως αναπληρωτής δάσκαλος. Ο Διευθυντής, χωρίς δεύτερη κουβέντα, μου ανέθεσε την Α' τάξη.

Διαχρονικά την Α' τάξη την αποφεύγουν οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί, για το λόγο αυτό πολλοί διευδυντές επιλέγουν την εύκολη γι' αυτούς λύση να τη «φορτώνουν» στους αναπληρωτές. Ότι το χειρότερο δηλαδή: Τη δυσκολότερη τάξη να την αναλαμβάνουν οι πιο άπειροι εκπαιδευτικοί!

Είχα τριάντα παιδιά στην Α' τάξη και το πρώτο πράγμα που αναρωτήθηκα ήταν, αν θα καταφέρω να τα μάθω όλα να διαβάζουν και να γράφουν.

Δεν το κρύβω ότι ήταν μια σκληρή και επίπονη δοκιμασία. Εντελώς άπειρος, χωρίς καμιά βοήθεια, μετά το μάθημα της ημέρας, γύριζα σπίτι με πονοκέφαλο και σκεφτόμουν, αν θα συνεχίσω και την επόμενη χρονιά να δουλεύω ως δάσκαλος ή να κοιτάξω να κάνω κάτι άλλο στη ζωή μου. Μεγάλο σφάλμα για τους διευδυντές να αναθέτουν σε άπειρους δασκάλους την Α' τάξη. (Ανέλαβα στη διάρκεια της θητείας, ως έμπειρος πλέον δάσκαλος, άλλες τέσσερις φορές την Α' τάξη. Η διαφορά τεράστια.)

Οφείλω, όμως, να αναφέρω μια ανέλπιστα βοήθεια που δέχτηκα, λίγο πριν τα Χριστούγεννα, από τον επιδευρητή κ. Νίκα Αθανάσιο, που επισκέφτηκε μια ημέρα την τάξη μου. Ο επιδευρητής δεν είχε δικαίωμα να κάνει έκθεση αξιολόγησης στους αναπληρωτές, αλλά ήρθε στην τάξη μου, γιατί κατάλαβε το δράμα μου. Μου έκανε μια θαυμάσια διδασκαλία, που δεν θα την ξεχάσω ποτέ! Θυμάμαι και το συγκεκριμένο μάθημα που δίδαξε από το Αλφαβητάρι, το «Χελωνάκι».

Ακόμη, θυμάμαι και μια εύστοχη παρατήρηση που μου έκανε, σχετικά με τον τρόπο που διάβαζαν οι μαθητές μου : «κ. Τασινέ, οι μαθητές έμαθαν να διαβάζουν, αλλά μερικοί κάνουν το λάθος να ξεχωρίζουν τις μονοσύλλαβες λέξεις από τις επόμενες λέξεις, με αποτέλεσμα η ανάγνωση του κειμένου να μην έχει συνεχόμενη ροή.» Αυτό ήταν! Μέσα σε μια εβδομάδα άλλαξα τον τρόπο ανάγνωσης αυτών των μαθητών.

Παρεμπιπτόντως, θα ήθελα να αναφερθώ σε έναν μαθητή, που είχα μετά από τρία χρόνια στη ΣΤ' τάξη, ο οποίος διάβαζε κατά τον ίδιο τρόπο, δηλαδή, ξεχωρίζοντας τις μονοσύλλαβες λέξεις από τις επόμενες λέξεις. Προσπάθησα πάρα πολύ για να καταφέρω τελικά να του αλλάξω τον τρόπο ανάγνωσης. Όταν έλεγα στο συγκεκριμένο μαθητή να πει μια πρόταση χωρίς να τη διαβάσει, την έλεγε σωστά. Όταν, όμως, την ίδια πρόταση τη διάβαζε, ξεχώριζε τις λέξεις. Πόσο σημαντική, λοιπόν, ήταν η εύστοχη παρατήρηση του επιδευρητή!

Ενημέρωνα πλέον σωστά τους γονείς, διαβάζοντάς τους ένα κείμενο, που ξεχώριζα τις μονοσύλλαβες λέξεις από τις επόμενες λέξεις και μετά τους το διάβαζα σωστά. Γινόταν αμέσως αντιληπτό στους γονείς, πως πρέπει να βοηθούν τα παιδιά τους στο σπίτι. Αλλά και στους συναδέλφους μου, που αναλάμβαναν για πρώτη φορά την Α' τάξη, τις ίδιες οδηγίες έδινα.

Ένα άλλο πράγμα που μου έκανε εντύπωση με τον επιδευρητή, ήταν το παιχνίδι που ενέταξε στη διδασκαλία του. Χωρίς να χάνει τον έλεγχο της τάξης και να ξεφεύγει από το αντικείμενο διδασκαλίας, έπαιζε συνεχώς με τα παιδιά. Προς το τέλος της ώρας ρωτάει ένα κορι-

τσάκι: «Πώς σε λένε;» Βαγγελιώ του απαντάει. «Ξέρεις Βαγγελιώ, το τραγούδι που λέει “ένα νερό κυρά Βαγγελιώ;” έλα να το χορέψουμε». Και ολοκληρώθηκε η διδασκαλία με χορό!

Ο συγκεκριμένος επιδευωρητής, όμως, ήταν εξαίρεση των εξαιρέσεων. Ήμουν πολύ τυχερός που ήρθε στην τάξη μου. Κανένας επιδευωρητής δεν έκανε μάθημα εκείνη την εποχή στους νέους εκπαιδευτικούς. Εκείνο που γνώριζαν πολύ καλά να κάνουν οι περισσότεροι από αυτούς, ήταν να τρομοκρατούν το δάσκαλο.

Μακάρι σήμερα να λειτουργούσαν με τον ίδιο τρόπο και οι σχολικοί σύμβουλοι, όπως λειτούργησε ο κ. Νίκας το 1979. Αλλά, δυστυχώς, αρκετοί από τους σχολικούς συμβούλους αρκούνται μόνον να διαβάζουν τις εισηγήσεις τους από την οδόνη του προτζέκτορα και οι δειγματικές διδασκαλίες που πρέπει να κάνουν στις τάξεις πάνε περίπατο.

Κλείνοντας το σημείωμα αυτό, θα ήθελα να κάνω μια έκκληση στους έμπειρους δασκάλους: Αν ποτέ ανατεθεί σε κάποιον άπειρο δάσκαλο η Α΄ τάξη, να τον βοηθήσουν στο δύσκολο έργο του. Να μη διστάσουν να του κάνουν οι ίδιοι μια φορά μάθημα, ειδικά, αν τους το ζητήσει. Αυτή θα είναι η ουσιαστική βοήθεια! Τη βοήθεια αυτή δέχτηκα κι εγώ και μάλιστα χωρίς να τη ζητήσω από τον κ. Νίκα, το σπουδαίο αυτόν δάσκαλο! Για το λόγο αυτό δεν πρόκειται να τον ξεχάσω ποτέ!

Ιωάννινα 17 Ιουνίου 2013

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΓΑΛΑΡΟ ΑΧΑΪΑΣ

Η εκπαιδευτική μου διαδρομή ξεκίνησε από την Αθήνα το 1979, όπου εργάστηκα για τρία συνεχόμενα χρόνια ως αναπληρωτής δάσκαλος.

Το Σεπτέμβριο του 1982 διορίστηκα στο Νομό Αχαΐας. Τοποθετήθηκα προσωρινά, για τρεις ημέρες, στο μονοθέσιο Δημοτικό Σχολείο του Κλείτορα και μετά στο μονοθέσιο Δημοτικό Σχολείο του Γάλαρου, 48 χιλιόμετρα νοτιοδυτικά της Πάτρας.

Στο ΚΤΕΛ Πατρών με πληροφόρησαν ότι το λεωφορείο πάει μέχρι την Αγία Βαρβάρα, που απέχει τρία χιλιόμετρα από το Γάλαρο.

Εφθάσα με το λεωφορείο στην Αγία Βαρβάρα και πήγα στο καφενείο για να πληροφορηθώ, αν υπάρχει κάποιο ταξί για να με πάει στο Γάλαρο. Ο καφετζής με ενημέρωσε ότι ο χωματόδρομος προς το Γάλαρο είναι σε πολύ άσχημη κατάσταση και κανένας ταξιτζής δεν κάνει αυτό το δρομολόγιο.

Πίνοντας τον καφέ, άρχισα να προετοιμάζομαι ψυχολογικά για πεζοπορία τριών χιλιομέτρων, φορτωμένος με μια βαλίτσα, μια τσάντα και έναν υπνόσακο.

Δεν είχαν περάσει δεκαπέντε λεπτά, όταν σταμάτησε έξω από το καφενείο ένα αγροτικό αυτοκίνητο και ακούω τον καφετζή να μου λέει: «Δάσκαλε, είσαι πολύ τυχερός, θα πας με αυτοκίνητο στο Γάλαρο». Με σύστησε με το νεαρό που είχε το αγροτικό και την ηλικιωμένη αγρότισσα που ήταν μαζί του.

Ενώ συζητούσα με τον οδηγό, βλέπω την ηλικιωμένη αγρότισσα να σακαφθαλώνει στην καρότσα του αυτοκινήτου και να μου παραχωρεί τη θέση της! «Μα τι κάνετε, δεν είναι δυνατόν να το δεχτώ αυτό!» της είπα. Ήταν ανένδοτη! Απευδύνθηκα στον οδηγό λέγοντάς του ότι «προτιμώ να πάω με τα πόδια, παρά να γίνει αυτό!» «Δάσκαλε, έμπα μπροστά να φύγουμε, όσο και να επιμείνεις κι εσύ κι εγώ δεν πρόκειται να κατέβει από την καρότσα» μου απάντησε. Ένοιωσα πολύ άσχημα να καθίσει η ηλικιωμένη κυρία στην καρότσα κι εγώ που ήμουν είκοσι έξι ετών μπροστά στο αυτοκίνητο! Οι απλοί και αγνοί άνθρωποι του χωριού, πόσο πολύ σεβόταν το δάσκαλο!

Με το αυτοκίνητο να παλαντζάρει στις λακκούβες και στις πέτρες του δρόμου και το βλέμμα μου να στρέφεται κάθε τόσο στην καρότσα, φτάσαμε στο Γάλαρο.

Κατέβηκα συγκινημένος από το αυτοκίνητο και αφού τους ευχαρίστησα, πήγα στο καφενείο και πήρα το κλειδί του σχολείου για να γνωρίσω το χώρο μου, που θα τον χρησιμοποιούσα και ως κατοικία.

Η μοναδική αίθουσα του σχολείου επικοινωνούσε με ένα μικρό δωμάτιο, το οποίο είχε ένα κρεβάτι, ένα μικρό τραπέζι και μία καρέκλα. Αυτό θα ήταν το σπίτι μου για όσο χρόνο παρέμεινα στο Γάλαρο. Έτσι ήταν τότε το ξεκίνημα για τους περισσότερους μονοθεσίτες δασκάλους.

Επέστρεψα στο καφενείο, όπου είχαν μαζευτεί αρκετοί κάτοικοι του χωριού για να γνωρίσουν τον καινούργιο δάσκαλο. Με αγχάλιασαν από την πρώτη στιγμή με πολλή αγάπη.

Θυμάμαι ότι κάθε βράδυ με περίμεναν στο καφενείο κι αν καμιά φορά δεν πήγαινα, μου έλεγαν το παράπονό τους την επόμενη μέρα. Έτσι το είχα καθιερώσει, έστω και για λίγο χρόνο, να πηγαίνω κάθε βράδυ στο καφενείο.

Και τι δεν έκαναν στη συνέχεια οι κάτοικοι του χωριού για να με ευχαριστήσουν: Άλλοι με έπαιρναν μαζί τους στο όργωμα του χωραφίου, άλλοι στο κυνήγι (αν και δεν ήμουν κυνηγός), άλλοι στο γρέκι να μου δείξουν το βιος τους κι άλλοι στο σπίτι τους να πιούμε ένα κρασάκι.

Το μονοθέσιο Δημοτικό Σχολείο είχε συνολικά δεκαέξι μαθητές. Πολύ καλά παιδιά, διψούσαν για την καινούργια γνώση και έδειχναν μεγάλο σεβασμό στο δάσκαλο.

Κι ενώ περνούσαν ευχάριστα οι ημέρες στο χωριό - παρόλες τις καθημερινές δυσκολίες διαβίωσης - στις αρχές Νοεμβρίου του 1982 δέχτηκα ένα τηλεφώνημα στο κοινοτικό κατάστημα την ώρα που βρισκόμουν στο σχολείο. Ήταν ένας δάσκαλος, που δεν τον γνώριζα και μου ζητούσε, αν ήθελα, να κάνουμε αμοιβαία απόσπαση να έρθει στη θέση μου στο Γάλαρο και να πάω στη θέση του στο 3ο Δημοτικό Σχολείο Πειραιά.

Αιφνιδιάστηκα από την πρόταση του συναδέλφου μου και σίγησα για λίγο. Σκέφτηκα από τη μια μεριά τη σπάνια ευκαιρία που μου δινόταν να επιστρέψω στην Αθήνα και από την άλλη τους μαθητές που θα εγκατέλειπα στη μέση της χρονιάς. «Δεν σε ακούω χαρούμενο, σου δίνεται η ευκαιρία να επιστρέψεις στην Αθήνα και το σκέφτεσαι;» μου είπε ο συνάδελφός μου στο τηλέφωνο. Με χαρά και λύπη μαζί - όσο κι αν φαίνεται αντιφατικό - δέχτηκα να γίνει η αμοιβαία απόσπαση με το συνάδελφό μου τον Αντρέα, ο οποίος για τους δικούς λόγους ξεκίνησε τη διαδικασία αυτή.

Επέστρεψα στο σχολείο και με δυσκολία συνέχισα το μάθημα, σκεπτόμενος συνεχώς την ημέρα που θα ανακοίνωνα στους μαθητές μου και στους γονείς τους τη φυγή μου από το σχολείο.

Σε δέκα ημέρες εγκρίθηκε η αμοιβαία απόσπαση από το Υπουργείο Παιδείας και με ανάμεικτα συναισθήματα χαιρέτησα τους μαθητές μου και τους κατοίκους του χωριού και πήρα το δρόμο για τον Πειραιά. Σίγουρα, τους στεναχώρησα όλους. Έδειξαν όμως κατανόηση και μεγαλοψυχία, όπως θα φανεί κι από το παρακάτω περιστατικό.

Το Δεκέμβρη του 1982 βρισκόμουν στο χωριό μου, στα Δολιανιά Ιωαννίνων, για τις διακοπές των Χριστουγέννων, όταν εντελώς απρόσμενα δέχτηκα την επίσκεψη από δύο κατοίκους του Γάλαρου, οι οποίοι ήρθαν με το αγροτικό τους αυτοκίνητο. Ο ένας ήταν ο πατέρας της Ροδούλας, μαθήτριάς μου στην ΣΤ' τάξη και ο άλλος ο αδελφός της Άννας, μαθήτριάς μου στην Α' τάξη, που είχε και το καφενείο του

χωριού. «Στο είπαμε, δάσκαλε, ότι θα έρθουμε στο χωριό σου να σε δούμε!» μου είπε ο πατέρας της Ροδούλας. Μου πρόσφεραν ένα δοχείο λάδι δικής τους παραγωγής και μου μετέφεραν τα χαιρετίσματα απ' όλους τους κατοίκους του χωριού.

Με συγκίνησαν πολύ, που ήρθαν από τόσο μακριά να με δουν, παρόλο που δεν ήμουν πια δάσκαλος στο χωριό τους!

Το μεσημέρι φάγαμε μαζί συζητώντας για πολλή ώρα. Όταν τους άκουγα να με επαινούν μπροστά στους γονείς μου, δεν το κρύβω ότι ένιωθα κάπως άβολα, γιατί όλα αυτά τα καλά λόγια, δεν αντιστοιχούσαν με το λίγο χρόνο που παρέμεινα στο σχολείο τους. Ύστερα, ο τρόπος που έφυγα δεν είχε να κάνει με κάποια αναγκαστική απόσπαση από την υπηρεσία, αλλά με αμοιβαία απόσπαση, η οποία πραγματοποιήθηκε με τη συναίνεσή μου.

Οι γονείς μου ευχαριστήθηκαν πολύ, βλέποντας την εκτίμηση που μου είχαν οι κάτοικοι του Γάλαρου.

Τους πρότεινα να διανυχτερεύσουν στο πατρικό μου σπίτι, αλλά οι αγροτικές δουλειές που άφησαν πίσω τους δεν το επέτρεπαν και το βραδάκι πήραν το δρόμο της επιστροφής. Τους χαιρέτησα συγκινημένος, τους πρόσφερα κρασί παραγωγής του πατέρα μου να το πιουν στο καφενείο και τους παρακάλεσα να δώσουν πολλούς χαιρετισμούς σε όλους στο χωριό και ειδικά στους μαθητές.

Τόσα χρόνια πέρασαν και δεν μπορώ να ξεχάσω την πολλή αγάπη που μου έδωσαν οι κάτοικοι του Γάλαρου, αλλά ούτε και τα βλέμματα των μαθητών μου, όταν τους ανακοίνωσα τη φυγή μου από το σχολείο!

Ιωάννινα 1 Μαρτίου 2014

Η ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΤΗΣ ΕΥΔΟΞΙΑΣ

Είναι απίστευτη η αγάπη που εισπράττει ο δάσκαλος από τους μαθητές του, όταν πραγματικά τον νιώθουν κοντά τους. Το περιστατικό που θα σας αφηγηθώ διαδραματίστηκε στο 7ο Δημοτικό Σχολείο Περάματος το 1985, την τελευταία ημέρα του διδακτικού έτους.

Η Ευδοξία, μαθήτριά μου στην ΣΤ' τάξη, όταν της έδωσα τον έλεγχο προόδου, χωρίς να το περιμένω, με αιφνιδίασε φιλώντας μου τα χέρια. «Μα τι κάνεις!», της λέω. «Σας ευχαριστώ, κύριε, γι' αυτά που κάνατε για μένα τη φετινή χρονιά», μου απάντησε.

Τι έκανα, όμως, για την Ευδοξία, που ένιωσε την ανάγκη να εκφράσει με αυτόν τον ασυνήθιστο τρόπο την ευγνωμοσύνη της; Ειλικρινά το λέω, δεν έκανα τίποτε το εξαιρετικό, τίποτε το κουραστικό, όπως θα δείτε παρακάτω.

Όταν ξεκίνησαν τα μαθήματα, το Σεπτέμβριο του 1984, η Ευδοξία δεν ήξερε ούτε να διαβάσει ούτε και να γράφει. Διαπίστωσα ότι είχε ένα μικρό πρόβλημα δυσλεξίας. Γνώριζε τα γράμματα, όχι όμως τα δίψηφα σύμφωνα και δίψηφα φωνήεντα.

Δεν ήθελα με κανέναν τρόπο να περάσει η χρονιά και η Ευδοξία να μη μάθει ανάγνωση και γραφή.

Συζήτησα μαζί της και της είπα, αν θέλει φέτος μαζί μου να προσπαθήσει να μάθει να διαβάσει και να γράφει, όπως τα άλλα παιδιά. Με χαρά το δέχτηκε, λέγοντάς μου ότι θα κάνει οτιδήποτε της λέω.

Το εξατομικευμένο πρόγραμμα στα Ελληνικά που κατήρτισα για την Ευδοξία, ήταν από το Αλφάβητάρι της Α' τάξης.

Έκανα και μια συζήτηση με τους συμμαθητές της, λέγοντάς τους ότι φέτος πρέπει όλοι μας να βοηθήσουμε την Ευδοξία για να καταφέρει να διαβάσει και να γράφει. Η Διαμάντω μάλιστα - άριστη μαθήτρια - μου ζήτησε να καθίσει στο ίδιο θρανίο με την Ευδοξία για να τη βοηθάει.

Τα κείμενα του βιβλίου της Α' Δημοτικού, που απευδύνονται σε παιδιά έξι ετών, ήταν πιθανόν σε κάποιους συμμαθητές της να προκαλούσαν γέλια, όταν άκουγαν την Ευδοξία να τα διαβάσει. Γι' αυτό σκέφτηκα ότι θα ήταν καλύτερα να μου διαβάσει το κείμενο στο διάλειμμα, όταν οι συμμαθητές της θα έβγαιναν έξω.

Η Διαμάντω, που καθόταν δίπλα της στο θρανίο, υπαγόρευε την Ορθογραφία από το Αλφαβητάρι (τρία λεπτά περίπου κρατούσε αυτό) και στη συνέχεια, όταν χτυπούσε το κουδούνι, ερχόταν στην έδρα, μου έδειχνε την Ορθογραφία και μου διάβαζε το κείμενο. Δηλαδή, αφιέρωνα τρία με πέντε λεπτά από το πρώτο διάλειμμα για να διορθώσω την Ορθογραφία της και να την ακούσω να διαβάσει. Αυτός, λοιπόν, ήταν όλος ο «κόπος μου» και μερικές επισκέψεις στο θρανίο της, όταν οι συμμαθητές της έκαναν κάποιες σιωπηρές εργασίες.

Τα μαθήματα από το βιβλίο της Α' τάξης γινόταν πολύ γρήγορα, γιατί η Ευδοξία έδειχνε ιδιαίτερη προσήλωση στο στόχο της και η τάξη την ενθάρρυνε, συγκινητικά θα έλεγα. Πολύ γρήγορα τελείωσε το πρώτο και δεύτερο τεύχος της Γλώσσας και στα μέσα περίπου της χρονιάς την πέρασα στο Αναγνωστικό της ΣΤ' τάξης. Μάλιστα, όταν το ανακοίνωσα για πρώτη φορά στην τάξη, της φάνηκε παράξενο και κάπως δύσκολο. «Θα τα καταφέρεις, είμαι σίγουρος ότι θα τα καταφέρεις!» της είπα.

Η πρώτη ημέρα που διάβασε από το βιβλίο της ΣΤ' τάξης, ενώπιον των συμμαθητών της, ήταν μια ημέρα με έντονη συναισθηματική φόρτιση. Τα πήγε περίφημα και δέχτηκε το αυθόρμητο χειροκρότημα της τάξης. Έλαμψε από χαρά!!!

Επανερχομαι στη στιγμή εκείνη που της έδωσα τον έλεγχο προόδου. Πίσω της ακριβώς βρισκόταν η μητέρα της, η οποία με συγκινητικά λόγια με ευχαρίστησε για ό,τι έκανα για την Ευδοξία. Της είπα

ότι «δεν έκανα τίποτε το σπουδαίο, χάρη στη δέλησή της και την προσπάθειά της είχαμε αυτό το καλό αποτέλεσμα.» Με αιφνιδίασε με τη σειρά της και η μητέρα της Ευδοξίας, όταν μου είπε: «Δάσκαλε, σκέφτομαι να μην τη στείλω Γυμνάσιο, γιατί θα απογοητευτεί από τη συμπεριφορά των καθηγητών και θα σταματήσει το διάβασμα.» Φυσικά δε συμφώνησα μαζί της λέγοντας: «Πέρα από το γεγονός ότι η φοίτηση στο Γυμνάσιο είναι υποχρεωτική, γιατί θεωρείτε δεδομένο ότι οι καθηγητές θα είναι αρνητικοί απέναντί της;» Τον επόμενο χρόνο πήρα μετάθεση σε σχολείο των Αθηνών και δε γνωρίζω τι έγινε στη συνέχεια με την Ευδοξία.

Τελειώνοντας θα ήθελα να τονίσω ότι είναι καθήκον των εκπαιδευτικών να δίνουν το χρόνο που αναλογεί - και κάτι παραπάνω - στους «δύσκολους» μαθητές. Είναι σίγουρο ότι η ηθική αμοιβή που θα εισπράξουν από τα παιδιά αυτά θα είναι πολύ μεγάλη και δυσανάλογη του κόπου που θα καταβάλουν. Είναι τα σπουδαία και μεγάλα δώρα, που δε θα ξεχάσουν ποτέ στη ζωή τους!!!

Ιωάννινα 19 Ιουνίου 2013

ΔΥΟ ΡΟΛΟΙ ΣΤΟ ΙΔΙΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Με το παρόν σημείωμα θα ήθελα να αναφερθώ στο δύσκολο έργο του διευθυντή του σχολείου τη δεκαετία του 1980, όπου παράλληλα με το διοικητικό έργο που ασκούσε, αναλάμβανε και τάξη με πλήρες διδακτικό ωράριο εργασίας.

Το 1984 μου δόθηκε οργανική θέση στο νεοϊδρυθέν 7ο 6/θέσιο Δημοτικό Σχολείο Περάματος. Επειδή από τους έξι εκπαιδευτικούς που τοποθετήθηκαν στο σχολείο, ήμουν ο αρχαιότερος (με έξι χρόνια υπηρεσίας), για το λόγο αυτό ορίστηκα από τον προϊστάμενο του 3ου Γραφείου Δημοτικής Εκπαίδευσης Πειραιά διευθυντής του σχολείου.

Από την αρχή του διδακτικού έτους και μέχρι το Μάρτιο του 1985 στεγαζόμασταν προσωρινά σε αίθουσες του 1ου Δημοτικού Σχολείου Περάματος, το οποίο βρίσκεται στον ίδιο αύλειο χώρο με το 7ο Δημοτικό Σχολείο. Στη συνέχεια, Πρωταπριλιά του 1985, μετακομίσαμε στο δικό μας, ένα παλιό πέτρινο παραδοσιακό κτίριο, το οποίο ανακαινίστηκε από τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων. (Το πέτρινο κτίριο παλαιότερα στέγαζε το 1ο Δημοτικό Σχολείο Περάματος.)

Με το που ανέλαβα τη διεύθυνση του σχολείου, αμέσως μπήκα στα βαδιά. Κατ' αρχήν ήμουν νέος δάσκαλος με μηδενική διοικητική εμπειρία. Είχα αναλάβει την ΣΤ' τάξη του σχολείου με 25 παιδιά και ταυτόχρονα έτρεχα στον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων για την αντιπώπιση προβλημάτων σχετικών με την ανακαίνιση του κτιρίου.

Πολύτιμη η συμπαράσταση και η βοήθεια που είχα από τον υποδιευθυντή του σχολείου μου, τον υποδιευθυντή του 1ου Δημοτικού Σχολείου Περάματος και το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων. Όλοι

τους αξιόλογοι και δραστήριοι άνθρωποι, βοήθησαν πολύ στη γρήγορη μεταστέγασή μας στο πέτρινο κτίριο.

Όμως, εκείνο που για μένα είχε πρωταρχική σημασία, ήταν το διδακτικό έργο στην ΣΤ' τάξη. Δεν ήθελα σε καμιά περίπτωση η γραφειοκρατία του σχολείου και οι επισκευές του κτιρίου να επηρεάσουν αρνητικά το διδακτικό μου έργο. Για το λόγο αυτό πάντα έδινα προτεραιότητα στη διδασκαλία μου. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα μερικές φορές να μην είμαι συνεπής στις γραφειοκρατικές υποχρεώσεις του σχολείου. Συχνά, με έπαιρναν τηλέφωνο από το 3ο Γραφείο Πειραιά, για να μου παραπονεθούν, επειδή δεν έστελνα εγκαίρως κάποια έγγραφα.

Ένα άλλο παράπονο που μου έκαναν συχνά οι υπάλληλοι του 3ου Γραφείου ήταν ότι δε σήκωνα πάντα το τηλέφωνο. Τους είχα ενημερώσει, όμως, ότι δεν πρόκειται να απαντώ στο τηλέφωνο εν ώρα μαθήματος, παρά μόνον στα διαλείμματα.

Μέσα, λοιπόν, σε ένα τόσο δύσκολο περιβάλλον λειτουργούσα, συγχρόνως, ως διευθυντής και ως δάσκαλος. Παρόλες τις δυσκολίες αυτές, οφείλω να ομολογήσω ότι από το σχολείο αυτό, έχω πολύ καλές αναμνήσεις. Κι αυτό, γιατί η προτεραιότητα όλων των εκπαιδευτικών του 7ου Δημοτικού Σχολείου, ήταν το διδακτικό και πολιτιστικό έργο. Με την τάξη μου παίξαμε δύο θεατρικά έργα στο μεγάλο αμφιθέατρο του 1ου Δημοτικού Σχολείου Περάματος, επισκεφτήκαμε την Ακρόπολη, το Πλανητάριο, το Αρχαιολογικό Μουσείο, πήγαμε εκδρομές και γενικά περάσαμε μια πολύ ευχάριστη σχολική χρονιά.

Θυμάμαι και κάποια σχόλια με το ξεκίνημα της σχολικής χρονιάς από τους γονείς των μαθητών της ΣΤ' τάξης: «Ατυχοι είμαστε φέτος, ο διευθυντής του σχολείου θα είναι ο δάσκαλος των παιδιών μας.» Πραγματικά σε όλα τα σχολεία ο διευθυντής είχε γίνει φόβος και τρόμος των γονέων και περίμεναν με ανυπομονησία την ημέρα του Αγιασμού για να δουν, αν θα είναι οι άτυχοι της χρονιάς. Γνώριζαν οι γονείς πολύ καλά ότι ο διευθυντής δύσκολα μπορεί να είναι συνεπής και στο διοικητικό και διδακτικό έργο. Σύντομα οι ανασφάλειες των γονέων της ΣΤ' τάξης έφυγαν, γιατί διαπίστωσαν ότι η προτεραιότητά μου ήταν το διδακτικό έργο.

Οι διευθυντές τότε, όπως προανέφερα, ορίζονταν με βάση την αρχαιότητα. Κανείς δεν ήθελε τη θέση αυτή, γιατί ούτε απαλλαγή είχε από το διδακτικό ωράριο, ούτε επιπλέον αμοιβή, όπως είναι σήμερα. Θυμάμαι μια δασκάλα πριν την συνταξιοδότησή της έκλαιγε, γιατί είχε οριστεί από τον προϊστάμενο διευθύντρια του σχολείου.

Παρεμπιπτόντως, θα ήθελα να πω ότι οι διευθυντές των μεγάλων πολυθεσίων Δημοτικών Σχολείων, θα πρέπει να απαλλάσσονται από το διδακτικό ωράριο και οι διευθυντές των μικρότερων πολυθεσίων να έχουν μειωμένο ωράριο. Όση ευσυνειδησία κι αν έχεις, δεν μπορείς σε ένα μεγάλο σχολείο να είσαι συνεπής και στο διοικητικό και στο διδακτικό έργο. Τον βίωσα αυτόν τον διπλό ρόλο και έδινα πάντα προτεραιότητα, όπως προανέφερα, στην τάξη και μετά στη γραφειοκρατία του σχολείου.

Βεβαίως, οφείλω να ομολογήσω ότι η ενασχόληση μου με τη διοίκηση του σχολείου, με βοήθησε αρκετά στη συνέχεια της εκπαιδευτικής μου διαδρομής.

Ιωάννινα 18 Ιουνίου 2013

ΔΙΑΔΗΛΩΣΗ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ

Το να γράψεις κάτι δετικό για τον εαυτό σου, ίσως να φανεί εγωιστικό, μπορεί και ματαιόδοξο. Έχοντας υπόψη την παράμετρο αυτή, θα τολμήσω να γράψω το παρακάτω κείμενο, γιατί πιστεύω ότι κάτι έχει να προσφέρει.

Στις 31 Μαρτίου 1994, ημέρα Πέμπτη, με πήρε τηλέφωνο στο 1ο Δημοτικό σχολείο Παιανίας που υπηρετούσα ως δάσκαλος, ο Προϊστάμενος του 5ου Γραφείου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Αττικής και μου ανακοινώνει ότι με έχει συμπεριλάβει στις καταστάσεις των εκπαιδευτικών, που θα παρακολουθήσουν το 2ο κύκλο της τρίμηνης περιοδικής επιμόρφωσης από τις 4 Απριλίου 1994 μέχρι 30 Ιουνίου 1994. Τη Δευτέρα, μου είπε, πρέπει να βρίσκεσαι στο Περιφερειακό Επιμορφωτικό Κέντρο Ανατολικής Αττικής στην Κηφισιά.

Αιφνιδιάστηκα από την ενέργεια αυτή του Προϊσταμένου μου και του απάντησα ότι θέλω πολύ να παρακολουθήσω την επιμόρφωση, αλλά θα ήθελα αυτό να γίνει τον ερχόμενο Σεπτέμβριο, στον 3ο κύκλο επιμόρφωσης, ώστε να μην εγκαταλείψω την τάξη μου, τρεις μήνες πριν τη λήξη των μαθημάτων. Εξάλλου, του είπα, με βρίσκεται εντελώς απροετοίμαστο να εγκαταλείψω την τάξη μου σε δύο ημέρες.

Δεν εισακούστηκε η παράκλησή μου και ως εκ τούτου, έπρεπε να αποχωριστώ - με πόνο ψυχής - τους μαθητές μου, που είχα στην ΣΤ'1 τάξη του 1ου Δημοτικού Σχολείου Παιανίας.

Την ίδια μέρα, λοιπόν, ανακοίνωσα το γεγονός στους μαθητές μου. Θλίψη έπεσε στην τάξη και δέχτηκα τις επίμονες παρακλήσεις τους

να μην τους εγκαταλείψω. Τους εξήγησα ότι η μετακίνηση έγινε εν αγνοία μου, προσπάθησα να την αποτρέψω, αλλά δεν τα κατάφερα.

Από την έντονη συναισθηματική πίεση που ένιωσα, το βράδυ δεν μπόρεσα να κοιμηθώ. Διαρκώς εναλλασσόταν στο νου μου τα θλιμμένα πρόσωπα των μαθητών μου.

Την Παρασκευή επαναλήφτηκαν με μεγαλύτερη ένταση οι παρακλήσεις τους. Και πάλι τους εξήγησα ότι δεν ήταν επιλογή δική μου να εγκαταλείψω την τάξη, πριν τη λήξη των μαθημάτων.

Νόμισα ότι τα παιδιά κατάλαβαν ότι δεν περνούσε πλέον από το χέρι μου να κάνω τίποτε. Τους αποχαιρέτησα και τους είπα ότι θα συναντηθούμε στις 15 Ιουνίου, τελευταία ημέρα λειτουργίας του σχολείου.

Την επόμενη ημέρα, Σάββατο πρωί, ενώ καθόμουν στο γραφείο του σπιτιού μου, άκουσα δυνατές φωνές από το δρόμο. Ανοίγω το παράθυρο και τι να δω! Οι μαθητές μου είχαν ανοίξει ένα μεγάλο πανό, που έγραφε: «Βασίλης Τασινός ήταν ο πιο καλός». Το ίδιο σύνθημα φώναζαν με δύναμη και πάθος, κάνοντας την ύστατη προσπάθεια να με πείσουν να παραμείνω στο σχολείο. Ήταν μια από τις πιο συγκινητικές στιγμές που έζησα ως δάσκαλος. Δεν το κρύβω, λύγισα, μου ξέφυγαν δάκρυα, προσπάθησα γρήγορα να συνέλθω για να μην καταλάβουν οι μαθητές τη φόρτισή μου και τους κάλεσα στο σπίτι. Όλοι τους κρατούσαν από ένα λουλούδι και μου το πρόσφεραν. Ξανά οι ίδιες συγκινητικές, παρακλήσεις τους! Απλωσαν το πανό στον τοίχο του σαλονιού και μου ζήτησαν να βγάλουμε μερικές αναμνηστικές φωτογραφίες. Όπως έμαθα από τη συζήτηση που είχα μαζί τους, εμπνευστής της ιδέας για «διαδήλωση στο σπίτι» ήταν ο Σόλων, ο οποίος με το «επιτελείο του» επικοινωνήσε με τους μισούς περίπου μαθητές (τους άλλους δεν τους θρήκε, γιατί δεν ήταν σπίτι τους) για να φτιάξουν το πανό και να διεκδικήσουν δυναμικά το δάσκαλό τους.

Την επόμενη ημέρα, Κυριακή πρωί, ήρθαν και οι υπόλοιποι μαθητές στο σπίτι μου (μερικοί ήρθαν για δεύτερη φορά), προσφέροντάς μου ο καθένας τους και από ένα λουλούδι, με το ίδιο αίτημα να παραμείνω στο σχολείο. Μετά τη δύσκολη συζήτηση που είχα και με

τη δεύτερη ομάδα των μαθητών μου, βγάλαμε μερικές αναμνηστικές φωτογραφίες. Για να αποφορτίσω λίγο την ατμόσφαιρα, έβαλα το μαγνητόφωνο και στήσαμε το χορό.

Με αυτόν τον τρόπο αποχαιρέτησα - τρεις μήνες πριν τη λήξη των μαθημάτων - την ΣΤ'1 τάξη του 1ου Δημοτικού Σχολείου Παιανίας.

Το πανό των μαθητών μου το έχω φυλαγμένο στην αρχειοθήκη του σπιτιού μου και μου θυμίζει πάντα, τη μεγάλη αγάπη που εισέπραξα από μια τάξη, που την είχα μόλις έξι μήνες.

Να είστε πάντα καλά, αγαπημένοι μου μαθητές!!!

Ιωάννινα 20 Ιουνίου 2013

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΟΝΕΩΝ

Εισαγωγή

Με την έναρξη του διδακτικού έτους, μετά το πρώτο δεκαήμερο, καλούσα τους γονείς των μαθητών μου για να τους γνωρίσω και να τους ενημερώσω σχετικά με τον τρόπο εργασίας μου. Είχαν προηγηθεί τις προηγούμενες ημέρες tests στα βασικά μαθήματα για να γνωρίσω καλύτερα το μαθησιακό επίπεδο των μαθητών, ώστε η επικοινωνία με τους γονείς να είναι πιο συγκεκριμένη.

Κατ' εξαίρεση στην Α' τάξη, την πρώτη συνάντηση με τους γονείς την πραγματοποιούσα την πρώτη ημέρα, αμέσως μετά τον Αγιασμό.

Είχα σαν αρχή σε όλες τις συναντήσεις να κάνω πρώτα μια εισήγηση σε όλους μαζί τους γονείς και στη συνέχεια να ενημερώνω τον καθένα χωριστά.

Στην πρώτη συνάντηση με τους γονείς, η εισήγησή μου ήταν η μεγαλύτερη και η πιο σημαντική, γιατί τους εξηγούσα αναλυτικά τον τρόπο της δουλειάς μου σε όλα τα μαθήματα, τις ειδικές βοήθειες που θα χρειάζóταν να δώσουν κάποιιο στα παιδιά τους, καθώς και τις διαφορετικές απαιτήσεις που είχα από τον κάθε μαθητή. Για το λόγο αυτό φρόντιζα στην πρώτη συνάντηση να είναι παρόντες όλοι οι γονείς, υπενθυμίζοντας τις προηγούμενες ημέρες στους μαθητές μου να μην ξεχάσουν να τους ειδοποιήσουν και μάλιστα τους ζητούσα να μεταφέρουν την επιθυμία μου να παρευρίσκονται όλοι.

Επέλεξα από το αρχείο μου να σας παρουσιάσω τρεις εισηγήσεις που έκανα στους γονείς των μαθητών της Ε' τάξης του 1ου Δημοτι-

κού Σχολείου Παιανίας και μία εισήγηση που έκανα στους γονείς των μαθητών της Α' τάξης του 5ου Δημοτικού Σχολείου Ιωαννίνων. Όπως θα διαπιστώσετε, πολλά απ' αυτά που γράφω, έχουν εφαρμογή και στις υπόλοιπες τάξεις του Δημοτικού.

**Ενημέρωση γονέων στην αρχή του Α' Τριμήνου
Ε' τάξη, σχολικό έτος 1991-1992
1ο Δημοτικό Σχολείο Παιανίας**

Δέκα ημέρες μετά την έναρξη των μαθημάτων κάλεσα τους γονείς στην πρώτη μας συνάντηση και παραδέτω την πρώτη εισήγησή μου, όπως την κατέγραψα στο ημερολόγιό μου:

“Κυρίες και κύριοι σας καλωσορίζω στην πρώτη μας συνάντηση. Ονομάζομαι Βασίλης Τασινός, είμαι από τα Γιάννενα, έχω δώδεκα χρόνια υπηρεσίας και ίσως μερικοί γνωρίζετε ότι υπηρετώ για δεύτερο χρόνο στο 1ο Δημοτικό Σχολείο Παιανίας.

Θα ήθελα πρώτα να διαβάσω τα ονόματα των μαθητών για να γνωρίσω τους γονείς του κάθε παιδιού. [Ακολούθησε η ανάγνωση των ονομάτων.] Όπως βλέπω είστε όλοι εδώ κι αυτό με ικανοποιεί ιδιαίτερα.

Ένα πράγμα που μου έκανε εντύπωση το δεκαήμερο που πέρασε, ήταν η συμπεριφορά των παιδιών σας. Πολύ ήσυχα παιδιά, ανησυχητικά ήσυχα!

Σε γενικές γραμμές γνώρισα το μαθησιακό τους επίπεδο και με τη βοήθεια κάποιων tests, που τους έχω βάλει στα βασικά μαθήματα.

Για να είναι ουσιαστική η συνεργασία μας, σήμερα, θα αναφερθώ στον τρόπο που γίνονται τα μαθήματα, στις απαιτήσεις μου από τα παιδιά και γενικά στη λειτουργία της τάξης.

Ας ξεκινήσουμε από το μάθημα των Μαθηματικών. Η εμπέδωση της ύλης των προηγούμενων τάξεων είναι το βασικό βήμα, πριν προχωρήσουμε στην καινούρια ύλη. Όπως έχετε αντιληφθεί, το πρώτο δεκαήμερο δεν έκανα μαθήματα από την Ε' τάξη, αλλά επαναλήψεις από την ύλη των προηγούμενων τάξεων. Επέμενα πολύ στην προπαί-

δεια και στις πράξεις των ακεραίων και των δεκαδικών αριθμών, γιατί διαπίστωσα ότι ένα μέρος των μαθητών τα έχει ξεχάσει. Δεν αφήνω καμιά αιχμή για ευδύνες των δασκάλων των προηγούμενων τάξεων. Κι εγώ να τους είχα μαθητές τα προηγούμενα χρόνια, τα ίδια θα παρατηρούσα σήμερα. Τα παιδιά έρχονται από καλοκαιρινές διακοπές και καλά έπραξαν που έκλεισαν τα σχολικά βιβλία για τρεις μήνες. Τώρα, όμως, πρέπει να ξαναβρούν το ρυθμό τους κάνοντας συχνές επαναλήψεις, ώστε να γίνει κτήμα τους η ύλη των προηγούμενων τάξεων. Εμένα δεν με πειράζει, αν κάποιος μαθητής γι' αυτό το λόγο δεν έρχεται διαβασμένος στο μάθημα της ημέρας. Τα Μαθηματικά δεν είναι Θρησκευτικά ή Ιστορία, που μπορούν οι μαθητές να καταλάβουν το σημερινό κεφάλαιο, δίχως να γνωρίζουν το προηγούμενο. Αν και όλα τα μαθήματα έχουν μια σειρά, στα Μαθηματικά όμως, δεν μπορούμε σε καμιά περίπτωση να μην την ακολουθήσουμε. Όταν, λοιπόν, ο μαθητής δεν ξέρει την προπαίδεια, δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να μάθει πολλαπλασιασμό και διαίρεση. Θα ήταν ανόητο εκ μέρους μου να απαιτώ από το μαθητή να μάθει πολλαπλασιασμό και διαίρεση, πριν απαιτήσω και επιμείνω να μάθει πολύ καλά την προπαίδεια. Αν είναι κομμένοι βασικοί κρίκοι στην αλυσίδα των Μαθηματικών, δε γίνεται τίποτε στη συνέχεια. Κάπως έτσι οι μαθητές αποκτούν μαθηματικοφοβία και νομίζουν ότι δεν είναι ικανοί να καταλάβουν αυτό το μάθημα. Όσοι, λοιπόν, βοηθάτε τα παιδιά σας στα Μαθηματικά να το έχετε πάντα υπόψη σας αυτό, γιατί έτσι θα αποφεύγετε περιττό κόπο και εκνευρισμό. Ακόμη ποτέ δεν πρέπει να τους λύνετε εσείς τις ασκήσεις, αλλά να προσπαθείτε να εξουδετερώσετε τα εμπόδια εκείνα, αν μπορείτε φυσικά, που δεν τα αφήνουν να προχωρήσουν μόνα τους. Παραπονιούνται μερικοί γονείς ότι τα παιδιά τους δεν καταλαβαίνουν τίποτε. Δεν είναι έτσι. Τα παιδιά, απλώς, έχουν κάποια κενά που πρέπει να καλύψουν.

Τα ίδια περίπου ισχύουν και για το μάθημα των Ελληνικών. Αν το παιδί κάνει λάθος στις καταλήξεις κλιτών λέξεων, αγνοεί βασικά κεφάλαια της Γραμματικής. Ήδη το εγχειρίδιο της Γραμματικής επανήλθε στο σχολείο, αν και εγώ ποτέ δεν το έχω βγάλει από την τάξη.

Έλεγα παλαιότερα στους γονείς να το αγοράσουν από το εμπόριο, γιατί είναι πολύ βασικό βιβλίο κι ήταν σοβαρό λάθος του Υπουργείου Παιδείας που το είχε αποσύρει.

Τα περισσότερα θέματα Εκθέσεων (Σκέφτομαι και Γράφω λέγονται τώρα), που θα δίνω για ανάπτυξη, δεν θα είναι από το βιβλίο της Γλώσσας, γιατί έχω παρατηρήσει από τα προηγούμενα χρόνια ότι αρκετοί μαθητές τα προετοιμάζουν από το σπίτι. Θα είναι δικά μου θέματα και θα έχουν σχέση με την επικαιρότητα ή την ανάλυση του κειμένου της Γλώσσας, για να μπορούν τα παιδιά να γράφουν αυθόρμητα τις δικές τους σκέψεις και όχι να αντιγράφουν ξένες σκέψεις από κακής ποιότητας βοηθήματα που κυκλοφορούν στο εμπόριο.

Τις Εκθέσεις θα τις παίρνω σπίτι και θα τις διορθώνω. Για μένα δεν ισχύει αυτό που, δυστυχώς, υιοθετήθηκε από ορισμένους εκπαιδευτικούς (κατόπιν οδηγίων των συγγραφέων των βιβλίων της Γλώσσας) ότι τα λάθη δεν πρέπει να διορθώνονται, γιατί πληγώνουν το μαθητή. Είμαι πεπεισμένος ότι η διόρθωση του λάθους διδάσκει και δεν πληγώνει, με την προϋπόθεση όμως, ο δάσκαλος να μη λείει διάφορα υποτιμητικά σχόλια για το μαθητή. Η άσχημη συμπεριφορά, βεβαίως, πληγώνει. Αν εγώ πω στον μαθητή «καλά βλάκας είσαι και κάνεις τέτοια λάθη», είναι σίγουρο ότι και το μαθητή θα πληγώσω και κανένα αποτέλεσμα δεν θα έχω στην Ορθογραφία. Αν, όμως, τα λάθη γίνονται αιτία επαναλήψεων και ενισχυτικής διδασκαλίας, τότε σίγουρα θα έχουμε πολύ θετικά αποτελέσματα. Ύστερα ο μαθητής, όταν γνωρίζει ότι το γραπτό του διορθώνεται, θα είναι πιο προσεκτικός και συγκεντρωμένος.

Βέβαια κι εγώ, αν ο μαθητής κάνει πάρα πολλά λάθη δεν θα τα διορθώνω όλα, αλλά τα πιο σημαντικά. Κι αυτό, αφενός μεν για να μην απογοητεύεται ο μαθητής και αφετέρου δε, να αρχίσει την προσπάθειά του στην Ορθογραφία από τα σημαντικά λάθη που κάνει στις καταλήξεις. Τον επιλεκτικό αυτόν τρόπο της μερικής διόρθωσης τον έκανα γνωστό στους μαθητές. Ο μαθητής, όμως, που κάνει λίγα λάθη θα τα διορθώνω όλα. Κι αυτό, γιατί εδώ οι απαιτήσεις είναι διαφορετικές. Όπως καταλαβαίνετε, δεν είναι δυνατόν να έχεις τις ίδιες

απαιτήσεις σε όλα τα μαθήματα από όλους τους μαθητές. Κάτι τέτοιο είναι ισοπεδωτικό και οδηγεί σε αδιέξοδο τα παιδιά, που έχουν κάποια μαθησιακά προβλήματα.

Ένα τετράδιο που χρησιμοποιούν για πρώτη φορά τα παιδιά, όπως αντιληφτήκατε, είναι των «Βασικών Σημειώσεων». Το τετράδιο αυτό είναι χωρισμένο σε τρία θέματα (Ελληνικά - Μαθηματικά - Διάφορα) και τα παιδιά κρατάνε τις σημειώσεις τους, που τις θεωρούν βασικές απ' όλα τα μαθήματα. Το τετράδιο των «Βασικών Σημειώσεων» δε λειτουργεί ως πρόχειρο, αλλά μεταφέρονται καθαρογραμμένες οι σημειώσεις του μαθητή. Ακόμη, δίνω κι εγώ στα παιδιά μερικές βασικές σημειώσεις για το τετράδιο αυτό, για να μπορούν οποιαδήποτε στιγμή να τις συμβουλευτούν. Από την πείρα των προηγούμενων ετών, θέλω να σας πω ότι το τετράδιο των «Βασικών Σημειώσεων», είναι πολύ σημαντικό και χρησιμοποιείται καθημερινά από όλους τους μαθητές και μάλιστα τις περισσότερες φορές με δική τους πρωτοβουλία.

Πάμε τώρα στα άλλα μαθήματα.

Στα Φυσικά, όταν υπάρχει η δυνατότητα, θα γίνονται τα ανάλογα πειράματα στην τάξη. Δυστυχώς, το σχολείο μας έχει ελλείψεις σε εποπτικά μέσα διδασκαλίας.

Η επιδίωξή μου είναι τα παιδιά να κατανοούν το μάθημα στην παράδοση, ούτως ώστε να μη χρειάζονται πολύ χρόνο για προετοιμασία στο σπίτι. Μου λένε μερικές φορές κάποιοι γονείς, που τα παιδιά τους πάνε πολύ καλά στα μαθήματα: «Δάσκαλε, το παιδί μου δε διαβάζει στο σπίτι και μου λέει ότι το μάθημα το έμαθε στο σχολείο.» Τους απαντώ: «Αυτό πρέπει να σας χαροποιεί ιδιαίτερα, γιατί το παιδί σας αξιοποιεί το χρόνο που έρχεται στο σχολείο κι ας διαδέσει τον απογευματινό χρόνο στο παιχνίδι και στο εξωσχολικό βιβλίο.

Η εξέταση των μαθημάτων την επόμενη ημέρα θα γίνεται με βασικές ερωτήσεις και όχι να λένε το μάθημα «παπαγαλιστί» από την αρχή μέχρι το τέλος. Αργότερα, τις βασικές ερωτήσεις θα τις βγάζουν οι ίδιοι οι μαθητές και θα τις απευδύνουν στους συμμαθητές τους, ελέγχοντας τις απαντήσεις τους. Είναι μια δοκιμασμένη και πετυχημένη μέθοδος, που έχω εφαρμόσει και σε προηγούμενες τάξεις.

Μαθαίνει ο μαθητής να εντοπίζει τις σημαντικότερες ερωτήσεις του μαθήματος και στη συνέχεια αναλαμβάνει το ρόλο του δασκάλου, γεγονός που του δημιουργεί ιδιαίτερη χαρά και ισχυρό κίνητρο για να γίνει ακόμη καλύτερος.

Ο μαθητής, όταν διαβάσει στο σπίτι του τη Φυσική, την Ιστορία, τα Θρησκευτικά, τη Γεωγραφία και την Αγωγή, θα έχει πάντα ένα μολύβι στο χέρι για να υπογραμμίζει τα βασικά σημεία του μαθήματος τις λέξεις **κλειδιά**, που θα τον βοηθήσουν να βγάλει και τις βασικές ερωτήσεις. Τον τρόπο αυτόν έχω αρχίσει ήδη να τον δουλεύω στην τάξη με τα παιδιά, κάνοντας ανάλογες ασκήσεις εντοπισμού των βασικών λέξεων, που θα χρησιμοποιηθούν για τη σύνταξη των βασικών ερωτήσεων.

Θα ήθελα να σας επιστήσω την προσοχή να μη διαβάσετε μαζί με τα παιδιά σας τα καθημερινά μαθήματα. Μόνο να τους λύνετε, αν μπορείτε, κάποιες απορίες που μπορεί να προκύψουν κατά τη μελέτη και τίποτε περισσότερο.

Γνωρίζω γονείς, που τα παιδιά τους είναι στο Γυμνάσιο και διαβάζουν μαζί την Ιστορία, τα Θρησκευτικά, τη Γεωγραφία, κ.π.λ. Αυτό είναι μεγάλο λάθος. Ούτε χρειάζεται να επαναλαμβάνεται συνεχώς στα παιδιά σας «διαβάστε και διαβάστε». Το θέμα είναι τα παιδιά από μόνα τους να έχουν την ευθύνη του διαβάσματος. Τον καθημερινό έλεγχο είναι καλύτερα να τον αφήσετε σε μένα. Αν, όμως, θέλετε να κάνετε και εσείς κάποιον έλεγχο, θα πρέπει πρώτα να διαβάσετε το μάθημα και μετά να τους υποβάλετε κάποιες βασικές ερωτήσεις. Αν κάποιοι μαθητές έρχονται αδιάβαστοι, σίγουρα δεν θα αισθάνονται άνετα, όταν οι περισσότεροι συμμετέχουν στο μάθημα με τις βασικές ερωτήσεις κι αυτοί μένουν αμίλητοι. Θα τους γίνει φυσικά και η ανάλογη παρατήρηση την ώρα που πρέπει. «Γιατί Νίκο δε συμμετέχεις στο μάθημα; Καθώς φαίνεται ούτε στην παράδοση πρόσεγες χδες, ούτε και στο σπίτι σου ασχολήθηκες με τις βασικές ερωτήσεις. Γιατί;» Τέτοιου είδους παρατηρήσεις από μένα, φέρνουν συνήθως δετικό αποτέλεσμα. Σε αυτούς, όμως, που επιμένουν να είναι αδιάφοροι, θα προσπαθήσω σε βάθος χρόνου με ανάλογες παιδαγωγικές ενέργειες

να καταφέρω να τους κεντρίσω το ενδιαφέρον να ασχοληθούν με τα μαθήματα.

Έχω παρατηρήσει τα προηγούμενα χρόνια σε μερικούς μαθητές να δημιουργείται ένας ανταγωνισμός, για το ποιος θα είναι ο καλύτερος μαθητής στην τάξη και να προετοιμάζονται συστηματικά στα παρακάτω μαθήματα. Ο ανταγωνισμός αυτός δεν έχει σχέση με την ευγενή άμιλλα, κι όταν το αντιλαμβάνομαι προσπαδώ να τους εξηγήσω ότι τις ικανότητές του ο καθένας μπορεί να τις δείξει με χίλιους άλλους τρόπους και όχι κάνοντας επίδειξη «εξυπνάδας» στο παρακάτω μάθημα, που το έχει προετοιμάσει από το σπίτι.

Έχω παρατηρήσει ακόμη ότι πολλοί γονείς πάτε να δημιουργήσετε ένα δεύτερο απογευματινό σχολείο με τα φροντιστήρια και τις δραστηριότητες, που υποχρεώνετε τα παιδιά σας να συμμετέχουν. Αυτό δεν θα σας το έλεγα, αν δεν είχα κάποια παράπονα από μερικά παιδιά, όταν βάζω κάποια εργασία για το σπίτι ενώ η εργασία απαιτεί λίγο χρόνο, μου λένε ότι το απογευματινό τους πρόγραμμα είναι φορτωμένο. Το φροντιστήριο έχει νόημα μόνο σε μαθητές που έχουν σοβαρές ελλείψεις. Οι άλλοι, όταν έρθει η ώρα για να δώσουν εξετάσεις εισαγωγής στο Πανεπιστήμιο, δυστυχώς, θέλουν δε θέλουν να κάνουν φροντιστήρια. Δεν είναι ανάγκη, λοιπόν, να αρχίσουν από τώρα. Πότε θα παίξουν; Το παιχνίδι είναι εξίσου σημαντικό με τα μαθήματα. Δεν θα καταργήσουμε και την παιδική ηλικία!

Θα ήθελα ακόμη να σας επισημάνω το εξής: Να μην απουσιάζουν τα παιδιά από το σχολείο, χωρίς να υπάρχει σοβαρός λόγος. Μην παρατείνετε τις αργίες. Μόνο λόγοι υγείας πρέπει να κρατάνε το παιδί στο σπίτι. Το μάθημα που γίνεται στην τάξη, αν χανθεί, δεν αναπληρώνεται, ακόμη κι αν η γνώση δοθεί στο σπίτι. Δεν εννοώ βέβαια το μάθημα που κάνω εγώ δεν αναπληρώνεται. Κάποιος από σας, μια έννοια μπορεί να τη διδάξει καλύτερα από μένα. Όμως, το σπίτι σας δεν μπορείτε να το κάνετε τάξη, ούτε ο γονέας - ακόμη κι αν είναι εκπαιδευτικός - μπορεί να πάρει τη θέση τη δική μου. Αυτό το βλέπω καθαρά και με το γιο μου, όταν πάω να του κάνω κάτι παραπάνω ή διαφορετικό από αυτό που τους είπε η δασκάλα τους, προσκρούω

συνήθως στη φράση του : «Η δασκάλα μας το είπε έτσι». Λοιπόν, μην έρχομε αυταπάτες, ο δάσκαλος είναι δάσκαλος και ο γονέας είναι γονέας. Ένα μπράβο δικό μου στην τάξη έχει πολύ μεγαλύτερη αξία από πολλά δικά σας μπράβο, γιατί το δικό μου απονέμεται παρουσία όλων των συμμαθητών. Βέβαια και το δικό μου μπράβο, όταν απονέμεται ιδιαιτέρως, δεν έχει τόσο μεγάλη αξία. Αν για παράδειγμα κάποιος μαθητής παραδώσει κάποια χρήματα που βρήκε και του πει ο δάσκαλος ιδιωτικά «μπράβο», παραμένει μεταξύ τους και δε λείει πολλά πράγματα. Αν, όμως, ο δάσκαλος επαινέσει το μαθητή στην τάξη ή μπροστά σε όλο το σχολείο, αντιλαμβάνεστε ότι η βαρύτητα των λέξεων είναι άλλη. Το σπίτι, λοιπόν, δεν έχει αυτά τα πλεονεκτήματα.

Εν κατακλείδι, το μάθημα, ο έπαινος, το παιχνίδι, το χιούμορ και οτιδήποτε άλλο γίνεται στην τάξη, είναι κάτι που δεν αναπληρώνεται για το μαθητή που απουσιάζει. Χάνεται οριστικά. Συνήθως οι μαθητές που δικαιολογημένα απουσιάζουν από την τάξη και μαθαίνουν για ένα ωραίο περιστατικό που έγινε, στεναχωριούνται που ήταν απόντες εκείνη την ημέρα.

Η παιδαγωγική σχέση δασκάλου-μαθητή είναι καθοριστική στη μάθηση και γίνεται πιο δυνατή και ουσιαστική, όταν ενισχύεται και από τη δική σας παρουσία στις προκαθορισμένες συναντήσεις μας. Να έρχεστε, λοιπόν, όταν κάνω τις συναντήσεις αυτές κι αν ακόμη το παιδί σας πάει πολύ καλά και ακούτε συνεχώς τα ίδια καλά λόγια. Κι όταν δεν πάει καλά, πάλι να έρχεστε, χωρίς να ντρέπεστε για τις μαθησιακές δυσκολίες του. Είναι πολύ σημαντικό, λοιπόν, για το παιδί σας είτε πάει καλά στα μαθήματα είτε όχι να είστε συνεπείς στο κάλεσμά μου. Η αδιαφορία έχει πολλές παρενέργειες.

Να αποφεύγετε να έρχεστε στα διαλείμματα, όχι γιατί είναι κόπος για μένα να σας ενημερώσω αλλά να ξέρετε ότι θα είναι μια σύντομη και πρόχειρη ενημέρωση. Βέβαια δε θα πω κάτι το ανεύθυνο, αλλά όμως δε θα είναι η ενημέρωση που θέλω εγώ να κάνω. Δεν μπορώ μόλις βγαίνω από την τάξη, κουρασμένος μερικές φορές, πριν προλάβω να πάρω μια ανάσα, να θυμηθώ ακριβώς αυτά που θέλω να σας πω. Ενώ την προκαθορισμένη ημέρα, όπως βλέπετε, έχω τις σημειώσεις

μου και το φάκελο που έχω δημιουργήσει για κάθε μαθητή. Ύστερα, είναι και κάτι άλλο: Αυτά που σας λέω τόση ώρα τώρα, είναι δυνατόν να τα πω ξεχωριστά στον καθένα σας στα λίγα λεπτά του διαλείμματος; Όταν, λοιπόν, δεν θα μπορέσετε να έρθετε για κάποιο σοβαρό λόγο την προκαθορισμένη ημέρα, αυτό το κενό στη συνεργασία μας δύσκολα μπορεί να αναπληρωθεί.

Ένα άλλο θέμα που θέλω να συζητήσω μαζί σας - και να έχω την έγκρισή σας - είναι η δημιουργία δανειστικής βιβλιοθήκης στην τάξη μας. Η βιβλιοθήκη θα δημιουργηθεί φέρνοντας ο κάθε μαθητής τρία βιβλία από το σπίτι του. Εννοείται βέβαια ότι δεν θα είναι βιβλία προπαγάνδας (κομμάτων ή θρησκευτικών οργανώσεων), αλλά λογοτεχνικά.

Η δανειστική βιβλιοθήκη στο σχολείο διαφέρει από τη βιβλιοθήκη που έχουν τα παιδιά στο σπίτι. Παρατηρούσα πέρυσι, που είχα την ΣΤ' τάξη, πως ένα βιβλίο που άρεσε σε κάποιον μαθητή, το διαφήμιζε στους συμμαθητές του και γινόταν ανάρπαστο από τη βιβλιοθήκη. Ίσως να έχουν τα βιβλία κάποια σχετική φθορά, όταν θα τα ξαναφέρουν στο σπίτι με τη λήξη του διδακτικού έτους, αλλά είναι προτιμότερο από το να μένουν αχρησιμοποίητα στη βιβλιοθήκη του σπιτιού. Είμαι σίγουρος ότι η δανειστική βιβλιοθήκη για πολλά παιδιά θα γίνει η αφορμή να έρδουν για πρώτη φορά σε επαφή με το εξωσχολικό βιβλίο. Κι όπως καταλαβαίνετε, τα παιδιά που θα αποκτήσουν την καλή συνήθεια να διαβάζουν την πλούσια λογοτεχνική μας κληρονομιά, δε θα πάνε μόνον καλά στα μαθήματα, αλλά και στη ζωή.

Όταν θα συζητήσω κατ' ιδίαν με τον καθένα σας και χωρίς να θέλω να αναμειχθώ στα οικογενειακά σας, αν νομίζετε ότι πρέπει να γνωρίζω κάτι περισσότερο για να κατανοήσω καλύτερα τη συμπεριφορά του παιδιού σας, μη διστάσετε να μου το πείτε.

Και κάτι ακόμη: Αν στην πορεία δημιουργηθεί κάποιο παράπονο ή κάποια κατά την άποψή σας αδικία - το λανθάνειν ανθρώπινο - να μου μιλήσετε ευθέως εδώ μπροστά σε όλους ή κατ' ιδίαν, και όχι να ακούγονται διάφοροι ψίθυροι δεξιά κι αριστερά. Αν πράγματι έχω κάνει κάποιο λάθος, άδελά μου, καλύτερα να το ακούσω από σας. Καλό θα μου κάνει.

Αν έχετε κάποια απορία ή παρατήρηση ή αντίρρηση σε αυτά που είπα, πολύ ευχαρίστως να σας ακούσω”.

(Ακολούθησε συζήτηση με τους γονείς.)

Ενημέρωση γονέων στο τέλος του Α' Τριμήνου

Ε' τάξη, σχολικό έτος 1991-1992

1ο Δημοτικό Σχολείο Παιανίας

Στη συνέχεια σας παρουσιάζω την εισήγησή μου που έκανα στους ίδιους τους γονείς, όταν τους κάλεσα με τη λήξη του Α' τριμήνου για να τους δώσω τη βαθμολογία:

“Πριν σας δώσω τους ελέγχους και ενημερώσω τον καθένα σας χωριστά, θα ήθελα να σας πω μερικά πράγματα για τη βαθμολογία.

Η βαθμολογία πιστεύω ότι είναι ένα κίνητρο για το μαθητή, αν βέβαια δε λειτουργεί τιμωρικά από το δάσκαλο, αλλά ούτε και απαξιωτικά με το να παίρνουν όλοι οι μαθητές άριστα. Όση ζημιά γίνεται με το να αδικήσεις κάποιο μαθητή βάζοντας μικρότερο βαθμό από αυτόν που αξίζει, το ίδιο και χειρότερο γίνεται με το να βάλεις πολύ μεγαλύτερο βαθμό. Βέβαια, μιλάω για μεγάλες βαθμολογικές αποκλίσεις. Τώρα, αν εγώ βαθμολόγησα «9» και κάποιος άλλος δάσκαλος «8», νομίζω ότι σωστά βαθμολογήσαμε και οι δύο.

Δυστυχώς, σήμερα αρκετοί εκπαιδευτικοί πολύ απλόχερα βάζουν άριστα σχεδόν σε όλους τους μαθητές, με αποτέλεσμα να δημιουργούν από άλλη παράμετρο το αίσθημα της αδικίας στην τάξη. Οι περισσότεροι μαθητές καταλαβαίνουν ότι το μεγάλο βαθμό που πήραν δεν τον άξιζαν, όπως γνωρίζουν και ποιοι έπρεπε να πάρουν άριστα. Η βαθμολογία σε αυτή την περίπτωση πλήττει το κύρος του δασκάλου και ισοπεδώνει τους μαθητές, εφόσον καταργεί την αρετή της διάκρισης.

Ως δάσκαλος προσπαδώ να βρω τη χρυσή τομή στη βαθμολογία, δηλαδή και το μήνυμα να στείλω με το βαθμό που θα βάλω και να μην απογοητεύσω το μαθητή. Για το λόγο αυτό μίλησα αναλυτικά στους μαθητές για τη βαθμολογία. Τους εξήγησα τον τρόπο που βαθμολογώ, που έχει να κάνει με το αν προσέχουν στο μάθημα, αν συμ-

μετέχουν, αν φέρνουν βασικές ερωτήσεις, αν γράφουν καλά στα tests, αν προσπαθούν στο σχολείο και στο σπίτι κ.π.λ. Τους έκανα σαφές ότι αν δεν έχουν γράψει καλά σε ένα test, δε σημαίνει ότι θα πάρουν και μικρό βαθμό. Ο τελικός βαθμός θα είναι ο μέσος όρος όλων αυτών των παραμέτρων που ανέφερα. Πιστεύω ότι οι μαθητές μου έχουν καταλάβει πολύ καλά τον τρόπο βαθμολόγησης και θα έλεγα ότι διαισθάνονται τους βαθμούς που θα πάρουν σήμερα.

Να σας πω την αλήθεια ότι δυσκολεύομαι αρκετά με τη βαθμολογία. Προσπαδώ από τη μια να στείλω ένα ρεαλιστικό μήνυμα σύμφωνα με τα tests, την προφορική συμμετοχή και την προσπάθεια και από την άλλη δε θέλω να απογοητεύω τους μαθητές με μικρούς βαθμούς, αλλά ούτε και να τους δημιουργώ ψευδαισθήσεις με μεγάλους βαθμούς, που δεν τους αξίζουν. Για το λόγο αυτό οι βαθμοί που έβαλα σε μερικούς μαθητές, παρουσιάζουν διαφορά από μάθημα σε μάθημα. Για παράδειγμα, αν ένα βασικό μάθημα το βαθμολόγησα με «7», κάποια άλλα δευτερεύοντα μαθήματα τα βαθμολόγησα με «9» ή «10». Με αυτόν τον τρόπο και το ρεαλιστικό μήνυμα εστάλη και η γενική βαθμολογία δε στεναχώρησε το μαθητή, εφόσον είδε την προσπάθειά του σε αρκετά μαθήματα να αμείβεται.

Πιστεύω, όταν η βαθμολογία είναι ρεαλιστική, δίνει κίνητρα για περισσότερη μελέτη. Θέλω να ακούσω και την άποψή σας στο θέμα αυτό. Πάντως, θεωρώ ότι και εσείς θα συμβάλλετε στο να λειτουργήσει ή να μη λειτουργήσει ως κίνητρο μελέτης η βαθμολογία, ανάλογα με τη στάση που θα κρατήσετε βλέποντας τους βαθμούς. Και εξηγούμε: Αν δείτε κάποιο χαμηλό βαθμό - που σχεδόν όλοι σαν μαθητές έχουμε πάρει - δεν χρειάζεται να αρχίσετε τις παρατηρήσεις, «τι βαθμός είναι αυτός, δε ντρέπεσαι κ.π.λ.» Δεν λέω, όμως, να αδιαφορήσετε και να μην πείτε τίποτε. Ο μικρός βαθμός να γίνει αιτία ο μαθητής να προσπαθήσει περισσότερο. Και το αντίθετο, στον υψηλό βαθμό δεν πρέπει να δείξετε υπέρμετρη χαρά και να επαναπαυθείτε. Πάντα πρέπει οι μαθητές να προσπαθούν να γίνονται ακόμη καλύτεροι. Δε λέω φυσικά να μη συγχαρείτε το παιδί σας ή να μην το φιλήσετε, όχι όμως υπερβολές.

Ύστερα, πρέπει να τονίζετε στα παιδιά σας ότι βαθμοί αλλάζουν και προς τα πάνω και προς τα κάτω, ανάλογα με την προσπάθεια του καθενός.

Σε ένα άλλο θέμα που θα ήθελα να μείνω, είναι η αυτοαξιολόγηση, δηλαδή, στο να καταφέρνουν οι μαθητές να βαθμολογούν αντικειμενικά τα tests που γράφουν. Πιστεύω σε αυτόν τον τομέα κάναμε καλή δουλειά στην τάξη. Γνωστοποίησα εκ των προτέρων στους μαθητές, το πόσο βαθμολογείται η κάθε άσκηση. Παίρνοντας, λοιπόν, στα χέρια τους το γραπτό, που ήταν διορθωμένο από μένα, (δίχως, όμως, να αναγράφεται η βαθμολογία), το βαθμολόγησαν. Οι περισσότεροι έβαλαν την ίδια με εμένα βαθμολογία. Αξιοπρόσεκτο είναι ότι ορισμένοι μαθητές, έβαλαν μικρότερο βαθμό από τον δικό μου.

Η αυτοαξιολόγηση, λοιπόν, βοηθάει το παιδί να εκτιμήσει μόνο του την επίδοσή του και να μην έχει το αίσθημα της αδικίας. Μερικές φορές κάποια παιδιά νομίζουν ότι αδικούνται, αλλά τις περισσότερες φορές έχουν άδικο. Κι αυτό γίνεται, γιατί δεν τους έχει δοθεί η ευκαιρία στην τάξη να αξιολογήσουν τον εαυτό τους, όπως προανέφερα. Ύστερα να μην ξεχνάμε και το γεγονός ότι τα παιδιά πολύ εύκολα δικαιολογούν τον εαυτό τους. Μερικές φορές τα αδικαιολόγητα αυτά παράπονα τα συμμερίζεστε και εσείς οι γονείς και μάλιστα, χωρίς να ακούσετε πρώτα την άποψη του δασκάλου.

Μερικοί γονείς κάνετε και το λάθος να συγκρίνετε τους βαθμούς του παιδιού σας με τους βαθμούς των άλλων παιδιών και να βγάζετε στη συνέχεια το συμπέρασμα ότι το παιδί σας αδικήθηκε. Το λέω αυτό, όχι γιατί έχω στο νου μου κάποιο συγκεκριμένο περιστατικό που σας αφορά, αλλά γιατί ακούγονται μερικές φορές τέτοιες απόψεις. Κι όταν όλες αυτές οι συζητήσεις περί αδικίας γίνονται μπροστά στα παιδιά, είναι ό,τι το χειρότερο το παιδί νιώθει αδικημένο - αφού συμφωνούν και οι γονείς του - και σίγουρα κλονίζεται η εμπιστοσύνη προς το δάσκαλό του με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Αν ποτέ συμβεί να νιώσετε το αίσθημα της αδικίας, σας παρακαλώ πολύ να έρθετε να συζητήσουμε το θέμα. Το ίδιο λέω και στα παιδιά να μου πουν, αν πιστεύουν ότι έχουν αδικηθεί σε κάποιο μάθημα.

Με το να μειώνετε το δάσκαλο στα μάτια του παιδιού σας, κατά βάση πλήττεται το παιδί σας και σε καμιά περίπτωση το δάσκαλο.

Αν έχετε να κάνετε κάποιο σχόλιο για όλα αυτά που σας είπα, ευχαρίστως να σας ακούσω. Αν ακόμη, κάποιοι θέλετε να μου πείτε κατ' ιδίαν μερικά πράγματα, αυτό μπορεί να γίνει στην ατομική ενημέρωση που θα ακολουθήσει.”

(Ακολούθησε συζήτηση με τους γονείς για αρκετή ώρα και στη συνέχεια έδωσα τους ελέγχους προόδου και τους ενημέρωσα ατομικά).

Ενημέρωση γονέων με τη λήξη του διδακτικού έτους Ε΄ τάξη, σχολικό έτος 1991-1992 1ο Δημοτικό Σχολείο Παιανίας

Σας παρουσιάζω την εισήγηση που έκανα πάλι στους ίδιους γονείς με τη λήξη του διδακτικού έτους, δίνοντας τους ελέγχους του Γ΄ τριμήνου:

“Αισίως φθάσαμε στο τέλος της χρονιάς. Πιστεύω ότι είχαμε μια καλή συνεργασία όλο το χρόνο και οφείλεται κατά κύριο λόγο στην καθολική συμμετοχή σας στις συναντήσεις μας. Το ίδιο πρέπει να κάνετε και του χρόνου στην ΣΤ΄ τάξη, αλλά και αργότερα στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο. Να νιώθουν τα παιδιά την ανάσα σας, με την καλή έννοια φυσικά.

Τα παιδιά αισθάνονται πολύ άσχημα, όταν απουσιάζετε από τις ενημερώσεις που κάνει ο δάσκαλος. Θεωρώ απαραίτητο ένας από τους δύο γονείς ή έστω ο παππούς ή η γιαγιά να δίνουν το παρόν. Όταν οι γονείς συστηματικά δεν ενημερώνονται από το δάσκαλο, φυσικό κι επόμενο είναι τα παιδιά να αδιαφορούν για τα μαθήματα και να ισχυρίζονται ότι αδικούνται για να δικαιολογούν τους μικρούς βαθμούς.

Θα μου πείτε, γιατί σας τα λέω αυτά από τη στιγμή που είστε συνεπείς όλο το χρόνο. Ίσως από την επιθυμία μου να έχω την ίδια συμμετοχή και τον επόμενο χρόνο στην ΣΤ΄ τάξη.

Από τις πρώτες μας συναντήσεις, αν θυμάστε, σας είχα επισημάνει ότι θα πρέπει να είστε προσεκτικοί, όταν συζητάτε με τα παιδιά

σας για τη βαθμολογία. Φοβάμαι ότι μερικοί δε με άκουσαν και άγχωσαν τα παιδιά τους. Αυτό φαινόταν περισσότερο, όταν έγραφαν κάποιο test. Τους κυρίευε το άγχος, μήπως δεν πάνε καλά.

Τα παιδιά που πήραν μεγάλους βαθμούς, πρέπει να καταλάβουν ότι πρέπει να συνεχίσουν την προσπάθειά τους για να μείνουν στην κορυφή κι αυτοί που πήραν μικρότερους βαθμούς να μελετήσουν περισσότερο και να κάνουν συχνότερες επαναλήψεις. Δεν χρειάζονται απογοητεύσεις και επιπλήξεις, αλλά προσπάθειες. Η φράση του Αριστοτέλη, που την έχουν γράψει στο τετράδιο Βασικών Σημειώσεων τα λέει όλα: «Της Παιδείας οι μεν ρίζες είναι πικρές, οι δε καρποί γλυκείς». Αν κάποια παιδιά σε μερικά μαθήματα, παρόλη την προσπάθειά τους δεν τα πήγαν και τόσο καλά, θα είναι λάθος να τα μάλώσετε. Αν και έχω φροντίσει σε αυτές τις περιπτώσεις να ανεβάσω λίγο τους βαθμούς, κυρίως στα δευτερεύοντα μαθήματα.

Τώρα, που θα αρχίσουν σε λίγες ημέρες οι διακοπές, δε χρειάζεται μονότονα να λέτε στα παιδιά να διαβάζουν για να είναι έτοιμα στην ΣΤ' τάξη. Αφήστε τα παιδιά να παίξουν και να χαρούν το καλοκαίρι. Ήδη έκανα μια συζήτηση μαζί τους, λέγοντάς τους ότι δεν θα είναι άσχημη ιδέα, την περίοδο των θερμών διακοπών να έχουν μαζί τους κι ένα λογοτεχνικό βιβλίο. Όσον αφορά τα μαθήματα του σχολείου, τους είπα το τελευταίο δεκαήμερο των διακοπών, ας ρίξουν μια ματιά στο Τετράδιο Βασικών Σημειώσεων για να επαναφέρουν στη μνήμη τους κάποιες βασικές γνώσεις.

Τη χρονιά που μας πέρασε, εκτός από τη διδακτέα ύλη του αναλυτικού προγράμματος συζητήσαμε στην τάξη και για τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η Ελληνική κοινωνία, κυρίως, στο μάθημα της Αγωγής του Πολίτη. Μίλησα για τα ναρκωτικά, το αλκοόλ, το κάπνισμα, τις καταλήψεις στα Γυμνάσια και τα Λύκεια, κ.α. Το τι κατάφερα ο χρόνος θα το δείξει. Βέβαια, η αποτελεσματική αντιμετώπιση των κινδύνων αυτών, δεν εξαρτάται μόνον από εμένα, αλλά και από εσάς τους γονείς. Πάντως, ειλικρινά σας το λέω, αν τα παιδιά σας πρωταγωνιστήσουν στις καταλήψεις στο Γυμνάσιο και το Λύκειο, σίγουρα θα έχω αποτύχει στον τομέα αυτό.

Εκείνο που προσπάθησα - εσείς το γνωρίζετε καλύτερα από μένα αν το κατάφερα - είναι τα παιδιά σας να έρχονται με ευχαρίστηση στο σχολείο και όχι να το βλέπουν ως αγγαρεία. Ίσως να τα κούρασα λιγάκι με τα tests που έβαζα. Πιστεύω, όμως, ότι η διαδικασία αυτή θα τα βοηθήσει στην ΣΤ' τάξη, αλλά και στο Γυμνάσιο.

Τέλος, πριν δώσω τη βαθμολογία και σας ενημερώσω ατομικά, αν έχετε κάποιο παράπονο, αν έχω κάνει κάποιο λάθος ή αν αδίχησα κάποιον και δεν το έχω αντιληφθεί, σας παρακαλώ πολύ να μου το πείτε. Καλό θα μου κάνει, ειλικρινά σας το λέω. Έχω διορθώσει πολλά πράγματα στο εκπαιδευτικό μου έργο από τις παρατηρήσεις των μαθητών μου, που εκμείευσα από διάφορα θέματα που τους ανέθετα να αναπτύξουν.

Δε βλέπω κίνηση. Όλα σωστά τα έκανα; Δεν το νομίζω. Τέλος πάντων...

(Πριν δώσω τους ελέγχους ακολούθησε, όπως πάντα, συζήτηση με τους γονείς και ατομική ενημέρωση.)

Ενημέρωση γονέων με την έναρξη του διδακτικού έτους Α' τάξη, σχολικό έτος 2000-2001 5ο Δημοτικό Σχολείο Ιωαννίνων

Στην Α' τάξη η πρώτη συνάντηση με τους γονείς καλύτερα είναι να γίνει την πρώτη ημέρα έναρξης των μαθημάτων, αμέσως μετά τον Αγιασμό. Πιθανή καθυστέρηση ίσως να δημιουργήσει προβλήματα στη συνέχεια. Ύστερα την ημέρα αυτή, συνήθως, βρίσκονται και οι δύο γονείς στο σχολείο και την ευκαιρία αυτή ο δάσκαλος δεν πρέπει να τη χάσει.

Στις 10 Σεπτεμβρίου 2000, στο 5ο Δημοτικό Σχολείο Ιωαννίνων, αμέσως μετά τον Αγιασμό, συγκέντρωσα τα πρωτόκρια μου στην αίθουσα διδασκαλίας, την οποία είχα προετοιμάσει κατάλληλα (χάρτες, αφίσες, καρτέλες, αριθμητήριο, κ.π.λ.) και αφού τους κέρασα ένα γλυκό, κάναμε την πρώτη γνωριμία μας. Σχεδόν όλα τα παιδιά είχαν πάει

Νηπιαγωγείο και η πρώτη μας επικοινωνία ήταν πολύ καλή. Τους διηγήθηκα διάφορα ευχάριστα πράγματα που είχα προετοιμάσει και δημιούργησα ένα καλό κλίμα στην τάξη. Στη συνέχεια τους ανακοίνωσα ότι θα μιλήσω στους γονείς τους.

Παραθέτω την πρώτη μου εισήγησή στους γονείς, όπως την έχω καταγράψει στο ημερολόγιό μου:

“Σας καλωσορίζω στην πρώτη μας συνάντηση. Ονομάζομαι Βασίλης Τασινός, έχω 20 χρόνια υπηρεσίας και είναι η πέμπτη φορά στη δητεία μου που αναλαμβάνω την Α' τάξη.

Θα ήθελα πρώτα να διαβάσω τα ονόματα των μαθητών για να γνωρίσω τους γονείς του κάθε παιδιού. [Ακολούθησε η ανάγνωση των ονομάτων.]

Όπως βλέπω είστε όλοι εδώ και μάλιστα πολλά παιδιά εκπροσωπούνται και από τους δύο γονείς. Αυτό είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό για το ξεκίνημά μας.

Επειδή, το πώς θα ξεκινήσει ο μαθητής στην Α' τάξη θα είναι πολύ καθοριστικό για τη συνέχεια της μαθητικής του ζωής, για το λόγο αυτό φέτος πρέπει να έχουμε μια πολύ καλή συνεργασία. Κι αυτό θα το πετύχουμε, αν έρχεστε πάντα στις προκαθορισμένες συναντήσεις μας.

Θα ήθελα από την αρχή να σας επιστημάνω ότι το βασικότερο στην Α' τάξη είναι η υπομονή, που πρέπει να επιδείξετε. Τα παιδιά σας είναι σίγουρο ότι θα μάθουν και να διαβάζουν και να γράφουν. Μαθαίνοντας, όμως, δεν πρέπει να αντιπαθήσουν το βιβλίο. Γι' αυτό δεν χρειάζεται να βιάζεστε και ούτε να φορτώνετε τα παιδιά με επιπλέον εργασίες. Ούτε πρέπει σε καμιά περίπτωση να εκνευρίζετε, όταν τα διαβάζετε. Είναι προτιμότερο να τα αφήσετε αβοήθητα, παρά να τους προσφέρετε τέτοια «βοήθεια». Αυτό βέβαια, δε σημαίνει ότι δεν θα πρέπει να έχουν ένα πρόγραμμα μελέτης στο σπίτι ή να τα αφήνετε από το μεσημέρι μέχρι το βράδυ να βλέπουν τηλεόραση. Εκείνο που δεν πρέπει να κάνετε ποτέ, είναι να μεταφέρετε το άγχος σας στα παιδιά ή ακόμη χειρότερα να χειροδικείτε, γιατί τα παιδιά σας δεν καταλαβαίνουν ή ξεχνάνε τα γράμματα ή δεν μπορούν να κάνουν μια

μαθηματική πράξη. Επαναλαμβάνω, λοιπόν, ότι το βασικότερο στην Α΄ τάξη είναι η υπομονή.

Πάμε τώρα στα μαθήματα. Ξεκινάω από τη Γλώσσα. Θα αρχίσουμε τα μαθήματα με το προαναγνωστικό στάδιο, κάνοντας ασκήσεις γραφής. Δε μαθαίνουμε, δηλαδή, ακόμη τα γράμματα, ασχέτως αν μερικές γραμμές που θα γράφουν τα παιδιά παριστάνουν κάποια γράμματα. Εκείνο που έχει σημασία στο στάδιο αυτό είναι να μάθουν τα παιδιά να γράφουν τις γραμμές αυτές με τη σωστή φορά, κρατώντας σωστά το μολύβι τους.

Ακολουθεί η γνωριμία με τα γράμματα και τις δίγραμμες και τρίγραμμες συλλαβές. Οι τριάντα δύο λέξεις που υπάρχουν στο βιβλίο της Γλώσσας, δεν ενδιαφέρουν αυτές καθ' εαυτές, αλλά το πρώτο τους γράμμα ή η πρώτη τους συλλαβή, που έχει διαφορετικό χρώμα από την υπόλοιπη λέξη. Κι αφού τελειώσουμε και με το δεύτερο μέρος του προαναγνωστικού σταδίου, θα περάσουμε στο κύριο μέρος του βιβλίου, όπου τα παιδιά θα μάθουν να διαβάζουν και να γράφουν. Εκείνο που θα ήθελα να σας επισημάνω στο στάδιο αυτό είναι ότι θα συναντάμε κάποιες λέξεις στην αρχή, όπως το «και», το «είναι», όπου δεν θα έχουν διδαχθεί το «αι» και το «ει». Αυτό μπαίνει σκόπιμα, όχι για να σας αγχώσει και να αρχίσετε να εξηγείτε αναλυτικά στο παιδί σας το «αι» και το «ει», πριν έρθει η ώρα του, αλλά για να μάθει το παιδί με την ολική μέθοδο κάποιες λέξεις, χωρίς ανάλυση και σύνθεση. Όλα τα παραπάνω θα γίνουν με μεγάλη υπομονή στην τάξη και θα δείτε πόσο γρήγορα, μέρα με τη μέρα, θα μάθουν τα παιδιά σας να γράφουν και να διαβάζουν. Εκείνο που θέλω από σας είναι να ακολουθείτε τις οδηγίες μου για να έχουμε γρήγορα κι εύκολα το ποθητό αποτέλεσμα.

Επίσης θα ήθελα να προσέξετε από την αρχή τον τρόπο που θα διαβάζουν τα παιδιά, δηλαδή, να μην ξεχωρίζουν τις μονοσύλλαβες λέξεις από τις επόμενες λέξεις που ακολουθούν. Περισσότερα γι' αυτό το θέμα θα πούμε στην επόμενη συνάντησή μας.

Στο τέλος θα σας δώσω και δύο φωτοτυπίες από το βιβλίο του δασκάλου. Η πρώτη δείχνει τη φορά των γραμμάτων και η δεύτερη πως τα παιδιά θα μαθαίνουν αργότερα την Ορθογραφία.

Θα ήθελα ακόμη να σας επισημάνω το σωστό τρόπο, που πρέπει από την αρχή να μάθουν τα παιδιά να κρατούν το μολύβι. Έχω συναντήσει μαθητή στην ΣΤ' τάξη που κρατούσε το μολύβι σαν ακόντιο και να μην μπορεί να το διορθώσει. Στην Α' τάξη, όμως, είναι εύκολο για το δάσκαλο ή τους γονείς να παγιώσουν το σωστό τρόπο που πρέπει να κρατά ο μαθητής το μολύβι, δηλαδή, ανάμεσα στον αντίχειρα, στο δείκτη και στο μεσαίο δάκτυλο και σε απόσταση δύο περίπου εκατοστών από τη μύτη του μολυβιού.

Αν κάποιος μαθητής είναι αριστερόχειρας, παρακαλώ οι γονείς τους να παραμείνουν στο τέλος για τους δώσω επιπλέον οδηγίες.

Πάμε τώρα στα Μαθηματικά.

Το παιδί πολύ εύκολα μπορεί να κατανοήσει την έννοια των αριθμών και των αριθμητικών πράξεων. Η καθημερινή συζήτηση στο σπίτι μπορεί να είναι ασκήσεις μαθηματικών, που θα συνοδεύονται από χειροπιαστά παραδείγματα. Ζητάμε από το παιδί να μας δώσει συγκεκριμένο αριθμό κάποιων αντικειμένων ή να τα μοιράσει σε κάποιους άλλους ή να αφαιρέσει κάποια αντικείμενα και στη συνέχεια να τα προσδέσει. Γι' αυτό όταν βοηθάτε τα παιδιά σας στα Μαθηματικά, επιβάλλεται να έχετε ένα μικρό αριθμητήριο ή ξυλάκια ή κάποια άλλα αντικείμενα. Το ίδιο θα γίνεται κι εδώ στην τάξη. Το παιδί θα μετράει συγκεκριμένα αντικείμενα, θα τα προσδέτει και θα τα αφαιρεί και αργότερα θα τα πολλαπλασιάζει και θα τα διαιρεί.

Όσον αφορά το μάθημα της «Μελέτης του Περιβάλλοντος» δεν χρειάζεται να ασχοληθείτε καθόλου στο σπίτι. Θα γίνεται μια συζήτηση εδώ στην τάξη με αφορμή τις εικόνες του βιβλίου, για να καλλιεργείται περαιτέρω η προφορική έκφραση των μαθητών.

Τα τετράδια που θα αγοράσετε είναι αυτά, που έχω γράψει στον πίνακα: Τρία τετράδια Ελληνικών, από τα οποία ένα θα είναι Γραφής, ένα Ορθογραφίας και ένα Σκέφτομαι και Γράφω (θα χρησιμοποιήσουμε πρώτα το τετράδιο Γραφής και σταδιακά τα άλλα δύο), ένα τετράδιο Μαθηματικών, ένα τετράδιο Πρόχειρο, όπου θα κάνουν τις πρώτες προσπάθειες γραφής των γραμμάτων και θα το χρησιμοποιούν για ό,τι άλλο προκύπτει (στο Πρόχειρο θα γράφω κι εγώ, όταν θέλω να

επικοινωνήσω μαζί σας) και ένα μπλοκ Ζωγραφικής. Το μπλοκ αυτό να έχει μόνον λευκές σελίδες για να ζωγραφίζουν ελεύθερα τα παιδιά και όχι να έχει τυπωμένα σχέδια για χρωμάτισμα, τα οποία ακυρώνουν τη φαντασία τους και περιορίζουν τη σκέψη τους σε συγκεκριμένο περίγραμμα.

Θα ήθελα να αγοράσετε για το μάθημα των Μαθηματικών και ένα μικρό Αριθμητήριο, που να χωράει στη σάκα ή ξυλάκια που υπάρχουν στα βιβλιοπωλεία. Ακόμη να αγοράσετε πλαστελίνες για να φτιάχνουν στο μάθημα των Τεχνικών γράμματα, λέξεις, αριθμούς ή ό,τι άλλο θέλουν.

Να μην ξεχάσω και κάτι ακόμη: Όσοι δεν έχετε πάει το παιδί σας στον οφθαλμίατρο, πρέπει χωρίς καθυστέρηση να το κάνετε.

Σας ευχαριστώ που ήσασταν όλοι στην πρώτη μας συνάντηση και ελπίζω και περιμένω την ίδια συμμετοχή και στις επόμενες συναντήσεις μας. Είναι απαραίτητη η παρουσία σας. Αυτό μην το ξεχνάτε. Αν κάτι δεν καταλάβατε ή έχετε κάποια απορία, ευχαρίστως να σας ακούσω”.

(Ακολούθησε συζήτηση με τους γονείς)

Ιωάννινα 21 Ιουνίου 2013

Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Εισαγωγή

Το παρόν άρθρο είναι βγαλμένο από τη διδακτική πράξη και αναφέρεται στην Τεχνική των Εκδόσεων στο Δημοτικό Σχολείο.

Το τελευταίο κεφάλαιο εμπεριέχει σχόλια και προτάσεις για την Έκδοση, η οποία εδώ και πολλά χρόνια εξοστρακίστηκε ως αυτοτελές μάθημα από το ωρολόγιο πρόγραμμα του Δημοτικού Σχολείου και αντικαταστάθηκε, στα πλαίσια της ενοποίησης του μαθήματος της Γλώσσας, αρχικά με το «Σκέφτομαι και Γράφω» και στη συνέχεια με κάποιες ασκήσεις γραπτού λόγου.

Η Τεχνική των Εκδόσεων στις μικρές τάξεις του Δημοτικού

Από τα τριάντα δύο χρόνια που εργάστηκα στη Δημοτική Εκπαίδευση, από συζητήσεις που είχα με συναδέλφους, αλλά και από τις εμπειρίες από τη μαθητική μου ζωή, διαπίστωσα ότι το να μάδουν τα παιδιά να αναπτύσσουν γραπτώς ένα θέμα, δεν είναι εύκολη υπόθεση.

Όταν ήμουν μαθητής οι δάσκαλοι έγραφαν στον πίνακα το θέμα της Έκδοσης και μας ζητούσαν να το αναπτύξουμε.

Οι μαθητές, όμως, δεν είναι εύκολο να αναπτύξουν το θέμα, αν προηγουμένως ο δάσκαλος δεν έχει αναπτύξει μαζί τους κάποια θέματα στον πίνακα.

Το μάθημα της Εκθεσης στις μικρές τάξεις, αφού απέκτησα κάποιες διδακτικές εμπειρίες, το δίδασκα ως εξής:

Ζητούσα από κάποιον μαθητή να μου αφηγηθεί ένα γεγονός που του έκανε εντύπωση ή να μου περιγράψει κάτι ή να μου διηγηθεί πώς πέρασε το Σαββατοκύριακο ή τι έκανε την ώρα του διαλειμματος ή ότι άλλο ήθελε. Αφού τελείωνε, αμέσως έγραφα στον πίνακα με μικρές προτάσεις ό,τι μου είχε πει.

Οι μαθητές, λοιπόν, αντιλαμβάνονταν ότι τις σκέψεις μας που τις εκφράζουμε προφορικά, μπορούμε να τις γράψουμε και στο τετράδιο μας, *βάζοντας εκεί που πρέπει τελεία.*

Ανέπτυσσα 5-6 θέματα στον πίνακα με βιώματα των μαθητών, μέχρι να καταλάβουν όλοι πώς λειτουργεί το μάθημα της Εκθεσης.

Στη συνέχεια οι μαθητές προσπαδούσαν από μόνοι τους να αναπτύξουν το θέμα. Περνούσα, όμως, από τα θρανία τους και τους βοηθούσα να διατυπώνουν τις σκέψεις τους, να *βάζουν τελεία εκεί που πρέπει και να αρχίζουν με κεφαλαίο γράμμα.* Τέλος, *διάβαζα τις Εκθέσεις τους, επιβραβεύοντας την προσπάθεια όλων.*

Στις επόμενες Εκθέσεις οι περισσότεροι μαθητές δεν περίμεναν τη βοήθειά μου. Εκείνο που έκανα πάντα, όταν τελείωναν την Εκθεσή τους, ήταν να τη διορθώνω μαζί τους και μάλιστα ο ίδιος ο μαθητής έσβηγε με την υπόδειξή μου το λάθος του και έγραφε το σωστό.

Μια άσκηση που την έκανα σε όλες τις τάξεις του Δημοτικού, ήταν να διαβάω ένα κείμενο, χωρίς τα σημεία στίξης. Αμέσως, όλοι αντιλαμβάνονταν το λάθος. Το κείμενο αυτό στη συνέχεια το έγραφα στον πίνακα και οι μαθητές έβαζαν τα σημεία στίξης εκεί που έπρεπε.

Ακόμη μία άσκηση, που επίσης την έκανα σε όλες τις τάξεις, ήταν να μπερδεύω τις προτάσεις ενός κειμένου και μετά να τους ζητάω να τις *βάλουν σε μια λογική σειρά.* Οι μαθητές εύκολα αντιλαμβάνονταν την αλληλουχία των γεγονότων και τοποθετούσαν τις προτάσεις στη σωστή θέση.

Τα θέματα που τους έδινα να αναπτύξουν, ήταν πάντα του άμεσου ενδιαφέροντός τους ή προερχόταν από την ανάλυση κάποιου κειμένου της Γλώσσας, για να έχουν αρκετό υλικό στη διάθεσή τους.

Ακολουθώντας όλα αυτά που έγραψα πιο πάνω, οι μαθητές σιγά-σιγά βελτιώναν τη γραπτή έκφρασή τους και στην πορεία τους άρρεσε πολύ να γράφουν Εκδόσεις.

Πάντα φρόντιζα να βρίσκω κάποια καλά στοιχεία στις εκδόσεις όλων για να τους επαινώ δημόσια και να τους ενθαρρύνω. Είναι πολύ σημαντικό να μάθουν τα παιδιά από τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού να γράφουν ελεύθερα αυτά που σκέφτονται.

Τελειώνοντας με τις μικρές τάξεις, θα ήθελα να τονίσω την υπομονή που πρέπει να έχουμε, όταν διδάσκουμε τους μικρούς μαθητές. Τα παιδιά δεν πρέπει να τα απογοητεύουμε με επιπλήξεις, που όχι μόνον δε φέρνουν κανένα αποτέλεσμα, αλλά τα δυσκολεύουν και στην ελεύθερη έκφραση. Κι εμείς οι εκπαιδευτικοί, αν κάνουμε μια αναδρομή στη μαθητική μας ζωή και φτάσουμε στα πρώτα χρόνια του Δημοτικού, θα διαπιστώσουμε ότι τις ίδιες δυσκολίες αντιμετωπίζαμε. Κατανόηση λοιπόν και υπομονή με τους μικρούς μαθητές.

Η Τεχνική των Εκδόσεων στις μεγάλες τάξεις του Δημοτικού

Τα πρώτα θέματα των Εκδόσεων οι μαθητές μου τα ανέπτυσαν με τη δική μου καθοδήγηση.

Ήθελα από τα πρώτα μαθήματα να τους πείσω ότι μπορούν να γράφουν καλές Εκδόσεις, στηριζόμενοι στις δικές τους δυνάμεις, αρκεί να ακολουθήσουν τις οδηγίες μου.

Τα θέματα που τους έδινα για ανάπτυξη ήταν του άμεσου ενδιαφέροντός τους, όπως για παράδειγμα ένα ευχάριστο γεγονός από τη σχολική ζωή, τις εντυπώσεις από μια θεατρική παράσταση που παρακολουθήσαμε ή από την επίσκεψή μας σε κάποιο Μουσείο, κάποιο εντυπωσιακό αθλητικό γεγονός ή ένα γεγονός παγκοσμίου ενδιαφέροντος ή κάποιο θέμα που προέκυπτε από την ανάλυση κάποιου κειμένου της Γλώσσας. Απέφευγα μ' αυτόν τον τρόπο τα τυποποιημένα «Σκέφτομαι και Γράφω», που έδιναν οι συγγραφείς των βιβλίων της Γλώσσας, τα οποία προετοιμάζαν αρκετοί μαθητές από το σπίτι με τους γονείς τους ή τα αντέγραφαν από εκδισιολόγια που προμηθεύονταν από το εμπόριο.

Πρώτο μέλημά μου ήταν οι μαθητές να **κατανοήσουν** πλήρως το θέμα, ώστε να γράψουν μόνο γι' αυτό και τίποτε περισσότερο.

Στη συνέχεια όλοι μαζί εντοπίζαμε τις βασικές παραμέτρους του θέματος, τις σημειώνα στον πίνακα με λέξεις ή μικρές φράσεις και τις αριθμούσα για να τις αναπτύξουν σε μια λογική σειρά.

Κάνοντας μ' αυτόν τον τρόπο το **σκελετό** της Έκθεσης στον πίνακα, δεν ήταν δύσκολο για τους περισσότερους μαθητές να σκεφτούνε μία έννοια ευρύτερη από το θέμα, για να τη χρησιμοποιήσουν ως **πρόλογο** και να ξεκινήσουν την Έκθεση. Βέβαια, υπήρχαν και κάποιοι που δυσκολεύονταν στον πρόλογο και πάντα έπαιρναν τη βοήθειά μου.

Έχοντας, λοιπόν, σαν οδηγό το σκελετό που ήταν γραμμένος στον πίνακα, ανέπτυσαν το **κυρίως θέμα** στο τετράδιο, εμπλουτίζοντάς το ο καθένας και με νέες ιδέες που προέκυπταν στην πορεία. Πάντα τους υπενθύμιζα να **αλλάζουν** παράγραφο εκεί που πρέπει.

Τελειώνοντας την ανάπτυξη του κυρίως θέματος, οι περισσότεροι δεν δυσκολεύονταν να γράψουν τον **επίλογο**, κάνοντας μια σύντομη ανακεφαλαίωση ή βγάζοντας κάποιο γενικό συμπέρασμα, που αβίαστα προέκυπτε. Κι εδώ, οι μαθητές που δυσκολεύονταν να κλείσουν την Έκθεσή τους, έπαιρναν από εμένα τη σχετική βοήθεια.

Εκείνο που τους επισήμανα πάντα, όταν τελείωναν την Έκθεση, ήταν να τη διαβάσουν δύο φορές. Κατά την πρώτη ανάγνωση να διορθώνουν ό,τι έχει σχέση με την έκφραση και την πλοκή του λόγου και κατά τη δεύτερη ανάγνωση να διορθώνουν τα ορθογραφικά λάθη.

Αφού, λοιπόν, μαζί μου οι μαθητές ανέπτυσαν 3-4 Εκθέσεις, μετά από μόνοι τους ανέπτυσαν τα υπόλοιπα θέματα. Όλοι τους χρησιμοποιούσαν το Πρόχειρο τετράδιο για να φτιάξουν το σκελετό, ώστε να διευκολυνθούν στην ανάπτυξη του θέματος.

Τους επισήμανα πολλές φορές ότι οι Εκθέσεις τους θα βελτιωθούν σημαντικά, αν διαβάζουν λογοτεχνικά βιβλία από τη δανειστική βιβλιοθήκη της τάξης μας.

Την Τεχνική αυτή των Εκθέσεων που δίδαξα, την έγραψαν στο «Τετράδιο Βασικών Σημειώσεων» για να τη συμβουλευούνται, όταν το είχαν ανάγκη.

Ο χρόνος που τους παραχωρούσα για να γράψουν την Έκθεση, ήταν αρκετά μεγαλύτερος απ' αυτόν που έδιναν οι συγγραφείς των βιβλίων της Γλώσσας για το «Σκέφτομαι και Γράφω», για να μπορούν άνετα να διατυπώνουν τις σκέψεις τους και να τους μένει και χρόνος για να τη διορθώσουν. Οι μαθητές μου - σε όποια τάξη κι αν φοιτούσαν - πάντα την Έκθεση την έγραφαν με μολύβι για να τη διορθώνουν εύκολα.

Τις Εκθέσεις τις έπαιρνα στο σπίτι και τις διόρθωνα, όχι όμως με τον ίδιο τρόπο σε όλους τους μαθητές. Σε αυτούς που έκαναν λίγα λάθη τα διόρθωνα όλα, ενώ στους αδύνατους τα πιο βασικά, για να αρχίσουν από εκεί την προσπάθειά τους.

Παρόλο που απαιτούσε πολύ χρόνο η διόρθωση των Εκθέσεων στο σπίτι, φρόντιζα να τις επιστρέφω πολύ γρήγορα στους μαθητές, για να μη σβήσει από τη μνήμη τους η προσπάθεια που έκαναν και το αποτέλεσμα που είχαν.

Πριν ξεκινήσει η ανάγνωση και η κριτική των Εκθέσεων στην τάξη, πάντα έκανα μια γενική τοποθέτηση επί του συνόλου των γραπτών, αναλύοντας τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία που είχαν να κάνουν με την ανάπτυξη του θέματος, τη σύνταξη, τη στίξη, την ορθογραφία και την εμφάνιση των γραπτών.

Ακολουθούσε η ανάγνωση των Εκθέσεων, κυρίως αυτών που είχαν καλή σύνταξη, ελεύθερη έκφραση και ωραίες προτάσεις. Διάβαζα, όμως, ανώνυμα και κάποια αποσπάσματα από Εκθέσεις που δεν είχαν καλή διατύπωση ή ήταν εκτός θέματος για να διδαχθούν οι μαθητές από τα λάθη τους. Δεν επέτρεπα, όμως, ποτέ τη διακωμώδηση ή την ειρωνεία των λαδών.

Στις πολύ καλές Εκθέσεις, όταν τελείωνε η ευνοϊκή κριτική που είχε γίνει απ' όλους μας, πάντα ψιθυρίζονταν το όνομα του δημιουργού, πριν το ανακοινώσω, ο οποίος έλαμπε από χαρά και περίμενε με ανυπομονησία να απολαύσει και τη χειρόγραφή επιβράβευσή μου στο τέλος της Έκθεσής του. Και στους αδύνατους, όμως, μαθητές δεν παρέλειπα το δημόσιο έπαινο για κάποια καλά στοιχεία της Έκθεσης, όπως για παράδειγμα μία ωραία ιδέα, μία ωραία πρόταση ή μια πρωτότυπη σκέψη για να τους τονώνω την αυτοπεποίθησή.

Στην πορεία, από το σχολικό έτος 1993-1994, που είχα την ΣΤ' τάξη στο 1ο Δημοτικό Σχολείο Παιανίας, ανακάλυψα έναν καλό τρόπο για να κάνω πιο ευχάριστα το μάθημα της Έκθεσης: Παράλληλα με τα παιδιά ανέπτυσσα κι εγώ το θέμα της Έκθεσης, χωρίς όμως να το ανακοινώνω στην τάξη. Όταν γινόταν η ανάγνωση και η κριτική των Εκθέσεων, διάβαζα και τη δική μου. Συνήθως την έγραφα με αρκετή δόση χιούμορ και εξέφραζα και κάποια παράπονα για τον κ. Βασίλη Τασινό, όταν το θέμα με ευνοούσε. Αμνηχανία κατ' αρχήν και κινητικότητα στη συνέχεια στην τάξη, για να εντοπιστεί ο δημιουργός της παράξενης αυτής Έκθεσης. Απέφευγα την αποκάλυψη, λέγοντας ότι «παρόλο που εκφράζεται ελεύθερα ο δημιουργός, έχω αντιληφθεί ότι δεν επιθυμεί να ανακοινώσω το όνομά του». Από ένα σημείο και μετά άρχιζαν να με υποψιάζονται και για το λόγο αυτό σταμάτησα να γράφω τις Εκθέσεις στην τάξη και τις έγραφα στο σπίτι.

Κι όταν πλέον έσφιγγε ο κλοιός γύρω μου, έγραφα για το ίδιο θέμα δύο και καμιά φορά τρεις Εκθέσεις. Για αρκετό καιρό δεν τους είχα αποκαλύψει ότι εγώ έγραφα όλες αυτές τις Εκθέσεις, αν και ορισμένοι ευθέως αναφερόταν στο όνομά μου, όταν τελείωνα την ανάγνωση.

Με μεγάλη αγωνία περίμεναν πάντα οι μαθητές μου να διαβάσω τις Εκθέσεις εκείνες, που θα τους έκαναν να γελάσουν, που θα είχαν καλή έκφραση και ωραίες προτάσεις. Έτσι η ώρα της κριτικής των Εκθέσεων ήταν απολαυστική και για τα παιδιά και για εμένα.

Σύντομα, υπήρξε βελτίωση στη γραπτή έκφραση των μαθητών, γιατί οι περισσότεροι άρχισαν να γράφουν πιο ελεύθερα και με χιούμορ τις Εκθέσεις τους՝ διαπίστωσα «ιδίους όμμασι» πόσο γρήγορα μπορούν να ξεφύγουν από τις τυποποιημένες εκφράσεις και να αναπτύξουν ελεύθερα τις σκέψεις τους!

Τα επόμενα χρόνια δεν διανοήθηκα ποτέ να σταματήσω την απόλαυση να γράφω κι εγώ Εκθέσεις και να τις παρουσιάζω για κάποιο χρονικό διάστημα ως μαθητικά δημιουργήματα.

Πολλές από τις Εκθέσεις των μαθητών μου, αλλά και δικές μου, τις έχω κρατήσει στο αρχείο μου κι όταν καμιά φορά τις διαβάω, το διασκεδάω ακόμη. Αλλά και οι παλιοί μαθητές μου, αναπολούν με

χαρά τις ωραίες στιγμές από το μάθημα της Έκθεσης. Είναι γεγονός ότι αντέχει στο χρόνο και μένει σαν γλυκιά ανάμνηση στους μαθητές, είναι τελικά αυτό που αξίζει.

Εν κατακλείδι, ο τρόπος που προσέγγιζα διδακτικά την Έκθεση, είχε θετικά αποτελέσματα στους μαθητές. Δυστυχώς, όμως, τον τρόπο αυτόν δεν τον δίδαξα από την αρχή, γιατί δεν τον γνώριζα και προχωρούσα ψάχνοντας. Αυτός είναι και ο βασικός λόγος που αναρτώ σήμερα τις εμπειρίες μου στο Διαδίκτυο, γιατί ίσως να φανούν χρήσιμες στους νέους εκπαιδευτικούς.

Σχόλια και προτάσεις για την Έκθεση

Η απόκτηση της εκθετικής ικανότητας δεν αφορά μόνον τη σχολική ζωή των μαθητών, αλλά και τη μετέπειτα ενήλικη ζωή τους στον επαγγελματικό, στον κοινωνικό και στον επιστημονικό τομέα.

Ακόμη, αυτοί που εκφράζονται με σαφήνεια, συντομία και απλότητα, κατανοούν και εκτιμούν τα ωραία κείμενα, έρχονται πιο εύκολα σε επαφή με την πλούσια λογοτεχνική μας κληρονομιά και υπερασπίζονται καλύτερα τα δικαιώματά τους.

Όμως, με την αντικατάσταση των σχολικών βιβλίων που έγινε (1982 - 1985), η Έκθεση, το πιο σπουδαίο μάθημα του Δημοτικού Σχολείου, αφαιρέθηκε από το ωρολόγιο πρόγραμμα ως αυτοτελές μάθημα (εν ονόματι της ενοποίησης του μαθήματος της Γλώσσας), μεταλλάχτηκε σε «Σκέφτομαι και Γράφω» και εντάχτηκε ως μία ολιγόλεπτη άσκηση στο τέλος του μαθήματος έτσι απαιτούσαν οι ξενόφερτες μεθοδολογίες που πέρασαν στα βιβλία της Γλώσσας, με αποτέλεσμα να επιδεινωθεί ο γραπτός λόγος των μαθητών.

Οι μαθητές γνώριζαν εκ των προτέρων τα «Σκέφτομαι και Γράφω» που θα ανέπτυσαν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και αρκετοί τα προετοίμαζαν από το σπίτι με τους γονείς τους ή τα αντέγραφαν από κακής ποιότητας βοηθήματα που κυκλοφορούσαν στο εμπόριο. Τα βοηθήματα αυτά, ως γνωστόν, πλήττουν την αυτενέργεια και καθυστερούν την πνευματική ωρίμανση των μαθητών.

Ο χρόνος που έδιναν οι συγγραφείς για το «Σκέφτομαι και Γράφω» δεν επαρκούσε, γι' αυτό οι μαθητές το έγραφαν τηλεγραφικά στο σχολείο (όσοι δεν το είχαν προετοιμάσει από το σπίτι) ή τους δινόταν ως κατ' οίκον εργασία από το δάσκαλο.

Και σαν να μην έφτανε μόνο αυτό, οι συγγραφείς των βιβλίων αυτών, σχεδόν απαγόρευαν στους δασκάλους να διορθώνουν τα «Σκέφτομαι και Γράφω» με το επιχείρημα ότι πρέπει μόνον τους οι μαθητές να διορθώνουν τα λάθη τους για να μην πληγώνονται από τη διόρθωση του δασκάλου. Ματαιοπονούμε, όμως, αν περιμένουμε από τους μαθητές να διορθώνουν τα λάθη τους χωρίς τη βοήθειά μας. Και ας έχουμε υπόψη ότι η διόρθωση του λάθους, όταν γίνεται με παιδαγωγικό τακτ, είναι η φυσική ενέργεια του δασκάλου, που την έχει ανάγκη ο μαθητής για να φτάσει στη μάθηση και σε καμιά περίπτωση δεν πληγώνει.

Η αφαίρεση της Έκθεσης από το ωρολόγιο πρόγραμμα, είχε και περαιτέρω παρενέργειες και στα άλλα μαθήματα, γιατί η Έκθεση συνδέεται άμεσα με την πνευματική καλλιέργεια του μαθητή. Όταν ένας μαθητής προσδευεί στην Έκθεση, προσδευεί και στα άλλα μαθήματα, γιατί όλα τα μαθήματα καταλήγουν σε μια έκθεση γνώσεων προφορική ή γραπτή. Αυτή η αλληλοτροφοδότηση υπέστη μεγάλο πλήγμα με τον παραγκωνισμό της Έκθεσης.

Θα περίμενε κανείς, μετά τα αρνητικά αποτελέσματα που είχαμε από τη μακροχρόνια χρήση των συγκεκριμένων βιβλίων της Γλώσσας, το Υπουργείο Παιδείας να πάρει τα μηνύματα και να επαναφέρει την Έκθεση στο ωρολόγιο πρόγραμμα. Δεν το έκανε όμως! Έτσι με τις τελευταίες εκπαιδευτικές αλλαγές και τα νέα βιβλία που εισήχθησαν το 2006, πάλι, το μάθημα της Έκθεσης το «αναπληρώνουν» ολιγόλεπτες ασκήσεις γραπτού λόγου.

Με το να επανέλθει η Έκθεση στο ωρολόγιο πρόγραμμα, για τους εκάστοτε αρμόδιους της εκπαιδευτικής πολιτικής, φαίνεται ότι είναι οπισθοδρόμηση. Ποτέ δεν μπόρεσα να καταλάβω, γιατί η Έκθεση βγήκε από το Δημοτικό σχολείο! Τι το κακό έχει η Έκθεση; Να καλύτερέσουμε τον τρόπο διδασκαλίας ναί! Όχι όμως να την καταργήσουμε!

Με το να γυρίσουμε πίσω σε κάτι δοκιμασμένο και μάλιστα βελτιώνοντάς το, δεν είναι σε καμιά περίπτωση οπισθοδρόμηση.

Εκείνο που βασικά περιμένω από μια νέα εκπαιδευτική πολιτική για το μάθημα των Ελληνικών, εκτός από την επιστροφή της Έκθεσης στο ωρολόγιο πρόγραμμα, είναι ένα νέο βιβλίο για το δάσκαλο, που θα αναλύει την Τεχνική των Εκδόσεων σε όλες τις τάξεις του Δημοτικού και θα περιέχει δειγματικά κάποια ανεπτυγμένα θέματα, καθώς και οδηγίες για τη διόρθωση των Εκδόσεων.

Στην παγκοσμιοποιημένη εποχή που ζούμε, με την εισβολή ξένων γλωσσικών στοιχείων και την ευρεία χρήση του Διαδικτύου, που δεν ευνοεί τα Ελληνικά, πρέπει να επαναφέρουμε την Έκθεση με τις ώρες που απαιτούνται, για να προστατεύσουμε τη γλώσσα μας. Είναι χρέος όλων των δασκάλων, σε όποια βαθμίδα της εκπαίδευσης κι αν εργάζονται, να απαιτήσουν την επαναφορά της Έκθεσης στο ωρολόγιο πρόγραμμα του Δημοτικού Σχολείου.

Η κατάργηση της Έκθεσης είναι βαρύ απόπημα κι αν συνεχιστεί θα πλήξει ακόμη περισσότερο το μάθημα των Νέων Ελληνικών. Θα το ξαναγράψω και θα το υπογραμμίσω ότι η Έκθεση είναι ένα μάθημα πνευματικής καλλιέργειας και τα ευεργετικά αποτελέσματα δεν αφορούν μόνο τη σχολική ζωή, αλλά τη ζωή γενικότερα.

Για το λόγο αυτό, από την Α' Τάξη, μόλις μάθουν τα παιδιά ανάγνωση και γραφή, πρέπει η Έκθεση να έχει τη θέση της στο ωρολόγιο πρόγραμμα. Και δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η Έκθεση δεν είναι ζήτημα συγγραφικού ταλέντου, αλλά απαιτείται συστηματική προσπάθεια, συγκεκριμένη τεχνική, σωστή καθοδήγηση και υπομονή. Ύστερα, άλλο Έκθεση και άλλο Λογοτεχνία.

Θα ήθελα να γράψω και δυο λόγια για τη διόρθωση των Εκδόσεων, γιατί σίγουρα υπάρχουν ακόμη δάσκαλοι που «παρανομούν» και διδάσκουν την Έκθεση στο Δημοτικό Σχολείο.

Η Έκθεση δεν απαιτεί μόνο άνεση χρόνου για να γραφεί από το μαθητή στο σχολείο, αλλά και αρκετό χρόνο από το δάσκαλο για να διορθωθεί στο σπίτι.

Οι μαθητές δεν προσδεύουν στην Έκθεση, αν ο δάσκαλος δε διορθώνει τα λάθη τους και δεν επισημαίνει τις ελλείψεις τους. Την άποψη ότι «η διόρθωση του λάθους πληγώνει» δεν την υιοθέτησα ποτέ. Εκείνο που σίγουρα πληγώνει, είναι η υποτιμητική συμπεριφορά ορισμένων δασκάλων προς τους μαθητές, που κάνουν πολλά λάθη.

Γι' αυτό τα διορθωτικά σχόλια του δασκάλου πρέπει να γίνονται πάντα με ευαισθησία και αγάπη προς τα μαθητικά δημιουργήματα και να μην περιέχουν ίχνος ειρωνείας και υποτίμησης.

Όταν διαβάζονται οι Εκθέσεις στην τάξη, ο δάσκαλος πρέπει να είναι πολύ προσεκτικός και να μην επιτρέπει τη διακωμώδηση και το σαρκασμό των δημιουργών, με το πρόσχημα ότι οι εργασίες διαβάζονται ανώνυμα, γιατί απογοητεύονται οι μαθητές, χάνουν την εμπιστοσύνη προς το δάσκαλο, εμποδίζεται η ελεύθερη έκφρασή τους και φυσικά διαταράσσονται οι παιδαγωγικές σχέσεις.

Στην κριτική των Εκθέσεων που γίνεται στην τάξη, πρέπει να παροτρύνονται όλοι οι μαθητές να συμμετέχουν, γιατί έτσι αποφεύγεται η μηχανιστική λειτουργία του μαθήματος.

Θα ήθελα να αναφερθώ και σε κάποια αρνητικά σχόλια που έχω ακούσει αρκετές φορές από συναδέλφους της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για τους δασκάλους, λέγοντας ότι «δεν κάνουν αυτά που πρέπει για να μάθουν τα παιδιά να γράφουν σωστά, με αποτέλεσμα να έρχονται με σοβαρές ελλείψεις στο Γυμνάσιο». Βέβαια, ένα μέρος της ευθύνης το έχουμε κι εμείς οι δάσκαλοι, αλλά τη μεγαλύτερη ευθύνη την έχουν αυτοί που απομάκρυναν το μάθημα της Έκθεσης, εδώ και πολλά χρόνια από το Δημοτικό Σχολείο και το αντικατέστησαν με ολιγόλεπτες ασκήσεις γραπτού λόγου, που σχεδόν απαγορεύεται να διορθωθούν.

Ύστερα, όλοι οι απόφοιτοι του Δημοτικού είτε έχουν την ικανότητα είτε όχι, ακόμη κι αυτοί που δεν γνωρίζουν ανάγνωση και γραφή, οδηγούνται στο Γυμνάσιο, ενώ θα έπρεπε να δημιουργηθεί ένα διαφορετικό εκπαιδευτικό πλαίσιο, που θα βοηθάει όλους τους μαθητές να βρίσκουν έγκαιρα το δρόμο τους, όπως περιγράφω στο άρθρο μου « Πώς θα αναβαθμιστεί η Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαί-

δευση», που δημοσίευσά στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο» τον Οκτώβριο του 1993.

Το μεγάλο πρόβλημα της Δημόσιας Εκπαίδευσης είναι ότι οι θέσεις ευθύνης, κατά κανόνα, δεν καταλαμβάνονται από εκπαιδευτικούς με προσόντα και πλούσια διδακτική εμπειρία, αλλά από εκπαιδευτικούς με «προσόντα» και πλούσια κομματική εμπειρία, οι οποίοι όχι μόνο δεν έχουν τίποτε το θετικό να δώσουν, αλλά αναστατώνουν και την εκπαίδευση.

Είναι πραγματικά κρίμα το απόσταγμα της πνευματικής εργασίας των έμπειρων εκπαιδευτικών, που βγήκε από το καμίνι της διδακτικής πράξης, να μην αξιοποιείται στα σχολεία μας και να εισάγουμε διδακτικές πρακτικές από άλλες χώρες, που στην καλύτερη περίπτωση δεν ταιριάζουν στην ελληνική γλώσσα.

Σήμερα, με την πολύπλευρη κρίση που βιώνουμε, είναι επιτακτική η ανάγκη να αναβαθμίσουμε την παιδεία μας. Είναι ο μόνος σίγουρος δρόμος που θα μας οδηγήσει στο ξέφωτο.

Όμως, πρέπει όλοι μας να αντιληφθούμε ότι η αναβάθμιση της παιδείας περνάει υποχρεωτικά από την αξιοκρατία, που για να εφαρμοστεί, ευτυχώς, δεν χρειάζεται ούτε ένα ευρώ!

Δεν ξέρω τι δεινά μας περιμένουν ακόμη, αν συνεχίσουμε να περιφρονούμε την αξιοκρατία και να έχουμε τους πιο ακατάλληλους ανθρώπους στις πιο υπεύθυνες θέσεις.

Ιωάννινα 30 Απριλίου 2014

Η ΠΡΩΤΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΗΛΙΑΝΑΣ

Το σχολικό έτος 2000-2001 ήμουν δάσκαλος στο 5ο Δημοτικό Σχολείο Ιωαννίνων και είχα αναλάβει την Α' τάξη.

Η Ηλιάνα, μαθήτριά μου, μόλις έμαθε να γράφει και να διαβάζει, μου έγραψε σε ένα φύλλο ζωγραφικής τις παρακάτω συγκινητικές φράσεις: «Αγαπητέ κύριε, σας ευχαριστώ πολύ που με μαθαίνετε γράμματα. Σας αγαπώ πολύ, θέλω να είστε καλά και ποτέ να μην αρρωστήσετε.»

Οι φράσεις αυτές έχουν χαραχθεί βαθιά στην ψυχή μου και δεν πρόκειται να σβήσουν ποτέ!!!

Ιωάννινα 22 Ιουνίου 2013

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Με το παρόν άρθρο αναφέρομαι σε γενικές γραμμές στα σχολικά βιβλία του Δημοτικού, όπως τα γνώρισα ως μαθητής τη δεκαετία του 1960 και ως δάσκαλος από το 1979 μέχρι σήμερα, καθώς και στην ανάγκη να γραφούν νέα βιβλία, που θα δίνουν ελευθερία στο δάσκαλο να προσεγγίζει τη διδακτέα ύλη.

Τα μαθητικά χρόνια τη δεκαετία του 1960, ήταν χρόνια δύσκολα, εξαιτίας της αυταρχικής συμπεριφοράς των περισσότερων εκπαιδευτικών. Στο άρθρο μου «Στα χρόνια της Αυταρχικής Αγωγής» περιγράφω τα πέτρινα εκείνα χρόνια. Βεβαίως, υπήρχαν και καλοί εκπαιδευτικοί την εποχή εκείνη, έστω κι αν ήταν λίγοι, που λειτουργούσαν ως βάλαμο στη μεγάλη αυταρχικότητα.

Παρά ταύτα, κυκλοφορεί ευρέως στην κοινωνία μας η άποψη ότι το αυταρχικό σχολείο των περασμένων δεκαετιών ήταν καλύτερο, γιατί τα φτωχά παιδιά, χωρίς να πάνε ούτε μία ώρα φροντιστήριο, επιτύγχαναν στις εισαγωγικές εξετάσεις του Πανεπιστημίου και συνέχιζαν με επιτυχία τις σπουδές τους.

Οντως, είναι αλήθεια ότι πολλοί σπουδάσαμε τα χρόνια εκείνα, χωρίς τη βοήθεια του φροντιστηρίου. Αλλά αυτό οφείλεται, κατά την άποψή μου, κυρίως στα σχολικά βιβλία, που τα περισσότερα σε γενικές γραμμές ήταν καλά και απλά βιβλία, εξέφραζαν την εποχή τους και δεν στερούσαν από το δάσκαλο την ελευθερία στη διδακτική προσέγγιση της ύλης.

Ακόμη, υπήρχαν και κάποια πολύ καλά εξωσχολικά βιβλία, που συμπλήρωναν τις ελλείψεις των σχολικών βιβλίων, όπως για παρά-

δειγμα στο Δημοτικό οι Ασκήσεις της Αριθμητικής και της Γεωμετρίας του Μάγου, στο Γυμνάσιο η Άλγεβρα του Παπανικολάου, η Γεωμετρία του Τόγκα, η Φυσική του Αλεξόπουλου, η Χημεία του Μανωλκίδη... Τα εξωσχολικά αυτά βιβλία, όποιος είχε την οικονομική δυνατότητα τα αγόραζε, διαφορετικά, τα δανείζονταν από τους συμμαθητές του. Είναι γεγονός ότι τα βιβλία των πιο πάνω συγγραφέων, τα δύσκολα εκείνα χρόνια, έλιωναν στην κυριολεξία στα χέρια αλλεπάλληλων μαθητών και είναι να απορεί κανείς, που ποτέ δεν εντάχτηκαν και επισήμως στα σχολικά βιβλία!

Από τα βιβλία λοιπόν (σχολικά και εξωσχολικά), που τα αγόραζαν από το εμπόριο με μεγάλη δυσκολία οι γονείς των περισσότερων μαθητών, λόγω της ανέχειας που υπήρχε τότε, έμαθαν πολλά παιδιά γράμματα τα χρόνια της αυταρχικής εκπαίδευσης, γι' αυτό και σήμερα τα αναπολούν με μεγάλη νοσταλγία. Δεν είναι τυχαίο εξάλλου, που πρόσφατα επανακυκλοφόρησαν με το «Βήμα της Κυριακής» τα παλιά Αναγνωστικά του Δημοτικού και έγιναν ανάρπαστα! Σε όλα τα περίπτερα έβλεπες ουρές, κυρίως από ηλικιωμένους ανθρώπους, που ήθελαν να ξαναπιάσουν στα χέρια τους τα βιβλία που τους έμαθαν γράμματα.

Τα περισσότερα από τα σχολικά βιβλία που είχαμε την εποχή εκείνη, παρουσίαζαν με αναλυτικό και κατανοητό τρόπο τη διδακτέα ύλη και οι μαθητές μελετώντας τα, μπορούσαν να κατανοήσουν το μάθημα κι αν ακόμη δεν είχαν παρακολουθήσει την παράδοση του δασκάλου.

Επομένως τα βιβλία αυτά, συν τοις άλλοις, βοηθούσαν και τους μαθητές που απουσίαζαν από το σχολείο, λόγω βραχυχρόνιας ή και μακροχρόνιας ασθένειας, να καλύπτουν τα κενά, κάτι που δυστυχώς δεν γίνεται με τα μεταγενέστερα βιβλία.

Σήμερα δημιουργούνται κενά στη μάθηση, ακόμη και στους μαθητές εκείνους που παρακολουθούν κανονικά τα μαθήματα.

Για παράδειγμα στα Μαθηματικά, σύμφωνα με τη μεθοδολογία των νέων βιβλίων, ο μαθητής κάνοντας κάποιες δραστηριότητες που του υποδεικνύονται, καλείται να προσεγγίσει μόνος του τη νέα γνώση.

Είναι δυνατόν σε μια τάξη με τριάντα παιδιά (αυτός είναι ο μέσος όρος των μαθητών στις τάξεις μας) να μπορέσει να λειτουργήσει ο δάσκαλος με τη μέθοδο αυτή; Ίσως να είχε νόημα αυτός ο τρόπος διδασκαλίας σε μια τάξη με μονοψήφιο αριθμό μαθητών, οι οποίοι θα πρέπει να έχουν και ένα ανεβασμένο επίπεδο για να μη «γάνεται» ο διδακτικός χρόνος με τους αδύνατους και τους μέτριους μαθητές.

Γι' αυτό, πέραν των καλών προθέσεων των συγγραφέων, τα περισσότερα από τα βιβλία των Μαθηματικών, πλήττουν τους αδύνατους και τους μέτριους μαθητές, ενώ είναι βέβαιο ότι δημιουργούν προβλήματα και στους καλούς μαθητές, γιατί είναι κακογραμμένα και δυσνόητα.

Ακόμη, με τα νέα βιβλία των Μαθηματικών, δυσκολεύονται πολύ και οι γονείς να βοηθούν τα παιδιά τους που υστερούν και δοθείσης ευκαιρίας εκφράζουν και αυτοί τη δυσαρέσκειά τους.

Παρευρισκόμενος σε μια εκπαιδευτική συζήτηση, άκουσα έναν μαθηματικό, επαγγελματία φροντιστή, να λέει για το σημερινό βιβλίο των Μαθηματικών της Ε' Δημοτικού: «Τα περισσότερα κεφάλαια είναι κακογραμμένα και δυσκολεύομαι πολύ να βοηθήσω την κόρη μου με τη συγκεκριμένη μεθοδολογία των συγγραφέων!» Φτάσαμε, δηλαδή, στο σημείο με τα σημερινά βιβλία να δυσκολεύονται ακόμη και οι φροντιστές!

Το βιβλίο των Μαθηματικών της Ε' Δημοτικού, καθώς και το βιβλίο των Μαθηματικών της Β' Δημοτικού, ξεσήκωσαν θύελλα διαμαρτυριών στους μάχιμους εκπαιδευτικούς. Στην Πανελλαδική έρευνα που πραγματοποίησε το Ινστιτούτο Παιδαγωγικών Ερευνών-Μελετών (Ι.Π.Ε.Μ.) για τα νέα βιβλία, κατόπιν πρότασης της Δασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (Δ.Ο.Ε), αναφέρονται τα εξής: «Σε ό,τι αφορά τα εγχειρίδια για το μάθημα των Μαθηματικών, υψηλό ποσοστό εκπαιδευτικών προτείνουν την αντικατάσταση του εγχειριδίου που διδάχτηκε κατά το σχολικό έτος 2007/08 στη Β' και Ε' τάξη. Το ίδιο ακριβώς ισχύει και για το εγχειρίδιο της ΣΤ' τάξης στο μάθημα της Ιστορίας. Για τα υπόλοιπα μαθήματα το ποσοστό των εκπαιδευτικών που προτείνουν την αντικατάσταση του αντίστοιχου εγχειριδίου δεν

υπερβαίνει το 30%». («Συνοπτικό τεύχος με τα ευρήματα του Ι.Π.Ε.Μ. για τα νέα σχολικά βιβλία», σελίδα 114, Αθήνα 2009)

Ένα βασικό ερώτημα που προκύπτει από το παραπάνω απόσπασμα της έρευνας είναι για ποιο λόγο δεν αναφέρονται και αριθμητικά τα υψηλά ποσοστά των εκπαιδευτικών που προτείνουν την αντικατάσταση των Μαθηματικών της Β' τάξης, των Μαθηματικών της Ε' τάξης και της Ιστορίας της ΣΤ' τάξης, όπως και τα ακριβή αριθμητικά ποσοστά των εκπαιδευτικών που προτείνουν την αντικατάσταση των εγχειριδίων στα υπόλοιπα μαθήματα; Αξίζει να σημειωθεί ότι ενώ πέρασαν πέντε χρόνια από τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής, εκτός από την αντικατάσταση του βιβλίου της Ιστορίας της ΣΤ' τάξης (το απαράδεκτο και ανιστόρητο αυτό βιβλίο αποσύρθηκε κατόπιν της καθολικής αποδοκιμασίας που του επιφύλαξε η ελληνική κοινωνία), τα λοιπά βιβλία εξακολουθούν να βρίσκονται στα σχολεία μας.

Από προσωπική έρευνα που πραγματοποίησα για τα νέα βιβλία από τη θέση του Προϊσταμένου Εκπαιδευτικών Θεμάτων στη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ιωαννίνων, διαπίστωσα ότι η πλειοψηφία των δασκάλων τα κρίνει αρνητικά, χωρίς όμως να συμφωνεί και με τα βιβλία της προηγούμενης τριακονταετίας. Είναι πραγματικά κρίμα τα βιβλία που έχουμε τα τελευταία τριάντα χρόνια να μην είναι ούτε καν στο επίπεδο των βιβλίων που είχαμε πριν το 1982.

Θυμάμαι τη διάρθρωση της ύλης στο βιβλίο της Αριθμητικής – Γεωμετρίας της ΣΤ' τάξης του Μέγα (το διδάξα τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1980, λίγο πριν αντικατασταθεί), όπου στην αρχή υπήρχαν επαναληπτικά μαθήματα από την ύλη της Ε' τάξης, στη συνέχεια με απλά λόγια και αντιπροσωπευτικά παραδείγματα παρουσιάζονταν τα προς διδασκαλία κεφάλαια και στο τέλος του κάθε κεφαλαίου υπήρχαν τρεις κατηγορίες ασκήσεων: Εύκολες ασκήσεις για όλους του μαθητές, λίγο δύσκολες ασκήσεις για τους περισσότερους μαθητές και δύσκολες ασκήσεις για τους πολύ καλούς μαθητές. Ο δάσκαλος, λοιπόν, με τη βοήθεια του βιβλίου αυτού, μπορούσε άνετα να δουλεύει στα Μαθηματικά με τρεις ταχύτητες τους μαθητές του.

Πρόβλημα παρουσιάζεται και στην ύλη των βιβλίων των Ελλη-

νικών. Τα νέα βιβλία της Γλώσσας, όπως και τα προηγούμενα, περιέχουν κυρίως κείμενα με μικρή ή ανύπαρκτη λογοτεχνική αξία. Αντίθετα τα παλαιά Αναγνωστικά (πριν το 1982), είχαν πληθώρα αξιόλογων λογοτεχνικών κειμένων.

Η Έκθεση στην ουσία καταργήθηκε, εφόσον αντικαταστάθηκε με κάποιες ολιγόλεπτες ασκήσεις γραπτού λόγου, όπως αναλυτικά περιγράφω στο άρθρο μου «Η Τεχνική των Εκθέσεων στο Δημοτικό Σχολείο».

Η Γραμματική υποβαθμίστηκε. Ήδη, εδώ και τρεις δεκαετίες περίπου, το εγχειρίδιο της Γραμματικής έχει αποσυρθεί από την Γ' και την Δ' τάξη. Στη συνέχεια απέσυραν και το εγχειρίδιο της Γραμματικής από την Ε' και την ΣΤ' τάξη, αλλά αυτό δεν κράτησε για πολύ χρόνο, γιατί επαναστάτησαν οι μάχιμοι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι «ανάγκαζαν» τους γονείς να το προμηθεύονται από το εμπόριο και έτσι το Υπουργείο Παιδείας αναγκάστηκε να το επαναφέρει.

Τα σημερινά βιβλία στο μάθημα των Φυσικών στην Ε' στην ΣΤ' τάξη, «Ερευνώ και ανακαλύπτω», με το ερευνητικά εξελισσόμενο διδακτικό μοντέλο που προτείνουν οι συγγραφείς και με δεδομένο ότι απευδύνονται σε τάξεις των τριάντα μαθητών, παρόλα τα θετικά στοιχεία που έχουν, είναι αδύνατον η ύλη να διδαχτεί στις διδακτικές ώρες που προβλέπονται από το αναλυτικό πρόγραμμα. Συνεπώς και τα βιβλία αυτά παρουσιάζουν πρόβλημα.

Πάμε τώρα στα λεγόμενα «δευτερεύοντα μαθήματα». Κι εδώ όλα τα βιβλία ακολούθησαν τη λογική των προηγούμενων βιβλίων που αντικαταστάθηκαν. Αντί να έχουμε μια ωραία και γλαφυρή παρουσίαση της ύλης με βασικές ερωτήσεις στο τέλος του κάθε κεφαλαίου, έχουμε βιβλιοτετράδια με ακροστιχίδες, σταυρόλεξα και ανούσιες ασκήσεις σε στυλ περιοδικού.

Ακόμη και τα βιβλία των Θρησκευτικών τα μετέτρεψαν σε βιβλιοτετράδια με ακροστιχίδες και σταυρόλεξα! Πού είναι το βιβλίο των «Ευαγγελικών Περικοπών» που είχαμε τα προηγούμενα χρόνια, που δίπλα στο κείμενο του Ευαγγελίου υπήρχε η μετάφραση και στη συνέχεια η ανάλυση των υψηλών νοημάτων; Ως γνωστόν, το Ευαγ-

γέλιο, εκτός από τη θρησκευτική και ανθρωπιστική διάσταση, έχει και λογοτεχνική αξία, που αναγνωρίζεται δημοσίως και από μη θρησκευόμενους πνευματικούς ανθρώπους. Γιατί λοιπόν το βιβλίο αυτό αποσύρθηκε από την ΣΤ' τάξη;

Όλα σχεδόν τα σχολικά βιβλία έχουν μεταλλαχθεί σε βιβλιοτετράδια και έχουν καταντήσει χειρότερα και από πρόχειρα τετράδια: οι μαθητές γράφουν, σβήνουν, μουντζουρώνουν, σχίζουν φύλλα, χωρίς στην ουσία να φτάνει οι ίδιοι για την κακοποίηση αυτή. Δεν αντιμετωπίζονται πλέον τα βιβλία με τον πρέπον σεβασμό, γιατί ίσως δεν τον αξίζουν...

Τα βιβλία δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να λειτουργούν ως τετράδια εργασιών. Δεν πρέπει να είναι έτσι δομημένα, ώστε να γράφουν πάνω σ' αυτά οι μαθητές. Στο βιβλίο ο μαθητής θα υπογραμμίσει, με μολύβι κάποιες βασικές λέξεις ή προτάσεις κατά τη μελέτη και τίποτε περισσότερο. Επιβάλλεται να γίνει πλήρης διαχωρισμός μεταξύ βιβλίου και τετραδίου εργασιών για να αναβαθμιστούν και τα δύο.

Τα σχολικά βιβλία θα πρέπει να δίνουν τη διδακτέα ύλη με απλά και κατανοητά λόγια, χωρίς να επιβάλλουν διδακτική μεθοδολογία. Και τα τετράδια εργασιών θα πρέπει να περιέχουν ασκήσεις εμπέδωσης και τίποτε περισσότερο.

Με τη δομή που έχουν τα περισσότερα βιβλία τα τελευταία τριάντα χρόνια, ο δάσκαλος που μένει αυστηρά προσηλωμένος στη μεθοδολογία τους, χωρίς να το θέλει, δημιουργεί μαθησιακά κενά στους περισσότερους μαθητές. Η ζωή, όμως, δεν επιτρέπει την ύπαρξη κενών. Κάπως έτσι αυξήθηκαν υπερβολικά τα φροντιστήρια και τα ιδιαίτερα μαθήματα, τα οποία εδώ και πολλά χρόνια στην ουσία έχουν αντικαταστήσει τα δημόσια σχολεία.

Θα ήθελα, όμως, να αναφερθώ και σε δύο καλά βιβλία του Δημοτικού Σχολείου: Το Ανθολόγιο της Ε' και της ΣΤ' τάξης με «Λογισμό και όνειρο» και το Πολυθεματικό βιβλίο για την Ευέλικτη Ζώνη «Βλέπω το σημερινό κόσμο». Και τα δύο αυτά βιβλία εμπεριέχουν αξιόλογα κείμενα.

Με ό,τι έγραψα στο παρόν άρθρο για τα παλιά βιβλία, δεν υπονοώ σε καμιά περίπτωση την επαναφορά τους στο Δημοτικό Σχολείο. Τα σχολικά βιβλία επιβάλλεται πάντα να εκφράζουν την εποχή τους. Είναι, όμως, γεγονός ότι τα σημερινά βιβλία δεν προσφέρουν στη μάθηση, όπως τα περισσότερα από τα παλιά βιβλία στην εποχή τους.

Ύστερα, δεν πρέπει να απορρίπτουμε συλλήβδην τη μεθοδολογία των παλιών βιβλίων, γιατί ο τρόπος που προσέγγιζαν την ύλη αρκετά από αυτά, ήταν απλός και κατανοητός για το μαθητή, αλλά και για το γονέα που βοηθούσε το παιδί του στο σπίτι.

Το Υπουργείο Παιδείας θα πρέπει επιτέλους να προκηρύξει ελεύθερο διαγωνισμό για τη συγγραφή όλων των σχολικών βιβλίων, που θα είναι περισσότερα του ενός για κάθε μάθημα και δεν θα έχουν σχέση με την εισαγόμενη διδακτική νοοτροπία των βιβλιοτετραδίων, αλλά με τη δική μας παράδοση, που δίνει ελευθερία στο δάσκαλο να προσεγγίσει τη διδακτέα ύλη.

Τελειώνοντας θα ήθελα να αναφερθώ σε μια σημαντική καινοτομία του νόμου 5045 του 1931 «Περί σχολικών βιβλίων», βάσει της οποίας καταργήθηκε το κρατικό μονοπώλιο των σχολικών βιβλίων, εγκρίθηκαν περισσότερα του ενός βιβλία για κάθε μάθημα και δόθηκε η δυνατότητα στους συλλόγους διδασκόντων να επιλέγουν τα βιβλία που θα διδάξουν στα σχολεία τους. Εντυπωσιακό είναι και το γεγονός ότι κατά την πρώτη εφαρμογή του νόμου 5045, υποβλήθηκαν προς κρίση 745 βιβλία, εκ των οποίων εγκρίθηκαν 28 για τις έξι τάξεις του Δημοτικού! Δυστυχώς, ο νόμος αυτός καταργήθηκε από την επόμενη κυβέρνηση, η οποία ψήφισε νέο νόμο για τα βιβλία, στην εντελώς αντίθετη κατεύθυνση. Ράβε - ξήλωνε από τότε...Σήμερα, ογδόντα πέντε χρόνια μετά την ψήφιση του νόμου 5045, έχουμε ακόμη το μονοπώλιο του ενός βιβλίου και μάλιστα κακογραμμένου!!! Αυτό λέγεται πρόοδος!!!

Ιωάννινα 6 Μαΐου 2014

ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Είναι παραδεκτό απ' όλους που ασχολούνται με την εκπαίδευση ότι η περιοδική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, είναι λίαν απαραίτητη για την αναβάθμιση της λειτουργίας των σχολείων. Προϋποθέτει βέβαια πολύ καλή προετοιμασία, όσον αφορά τα θέματα και τους εισηγητές, γιατί διαφορετικά κινδυνεύει να μετατραπεί σε μια ανούσια διαδικασία, η οποία δεν προσφέρει τίποτε και απογοητεύει τους εκπαιδευτικούς.

Με το παρόν σημείωμα θα ήθελα να προσθέσω μια άλλη παράμετρο στο θέμα της επιμόρφωσης, η οποία θα συμπληρώνει ουσιαστικά τις επιμορφώσεις που γίνονται από τα Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα και τους σχολικούς συμβούλους.

Προτείνω με τη λήξη των μαθημάτων (από 16 Ιουνίου έως 20 Ιουνίου) και με την καθοδήγηση και εποπτεία των σχολικών συμβούλων, οι δάσκαλοι της κάθε περιφέρειας να συγκροτούν ομάδες εργασίας, ανάλογα με την τάξη που είχαν διδάξει και τον τύπο του σχολείου (μονοθέσιο, διθέσιο, τριθέσιο, πολυθέσιο) κατά το τρέχον σχολικό έτος.

Η κάθε ομάδα εργασίας να συζητά τα συγκεκριμένα προβλήματα που αντιμετώπισε ο κάθε εκπαιδευτικός στην τάξη του, τις λύσεις που έδωσε, τις παρατηρήσεις που έκανε για τα διδακτικά βιβλία, ωραίες διδακτικές προσεγγίσεις που έγιναν σε κάποια μαθήματα και γενικά να ανταλλάσσονται εμπειρίες από το παιδαγωγικό και διδακτικό έργο.

Θα έχει, βέβαια, μαζί του ο εκπαιδευτικός τις σημειώσεις, που θεωρήσε σκόπιμο να κρατήσει κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους, ούτως ώστε να γίνεται πιο υπεύθυνα η ανταλλαγή απόψεων.

Αυτού του είδους η επιμόρφωση θα έχει ευεργετικά αποτελέσματα σε όλους τους εκπαιδευτικούς και κυρίως στους νέους. Θα ακούνε δασκάλους με δεκαπέντε, είκοσι και τριάντα χρόνια υπηρεσίας. Είναι κρίμα η πείρα των παλαιών δασκάλων να μη μεταφέρεται στους νεότερους. Δεν είναι λίγες οι φορές, που αρκετοί δάσκαλοι μετά από χρόνια «ανακαλύπτουν την Αμερική», ενώ αν τους δινόταν η ευκαιρία να ανταλλάξουν εμπειρίες, δε θα πελαγοδρομούσαν για μεγάλα χρονικά διαστήματα.

Οι συμβουλές και οι καλοπροαίρετες παρατηρήσεις, που θα προκύπτουν από τέτοιες συζητήσεις με έμπειρους δασκάλους, δεν μπορεί κανένα σεμινάριο να τις δώσει. Κι αν όλες αυτές οι εμπειρίες συγκεντρωθούν και καταγραφούν από τις ομάδες εργασίας, θα αποτελέσουν ένα αξιόλογο επιμορφωτικό υλικό, το οποίο θα καλυτερεύει και την απόδοση των δασκάλων και την ποιότητα των βιβλίων.

Σήμερα, παρατηρείται το θλιβερό φαινόμενο τα περισσότερα βιβλία να γράφονται ερήμην των μάχιμων εκπαιδευτικών, γι' αυτό και τα περισσότερα από αυτά δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μαθητών.

Βέβαια, όλη η οργάνωση απαιτεί ικανό σχολικό σύμβουλο, ο οποίος θα έχει τουλάχιστον είκοσι χρόνια διδακτικής εμπειρίας και όχι όπως είναι σήμερα, όπου αρκετοί σχολικοί σύμβουλοι με δώδεκα χρόνια υπηρεσίας (που μερικά από αυτά μπορεί να είναι έξω από την τάξη) επισκέπτονται σχολεία για να συμβουλευθούν δασκάλους με είκοσι και τριάντα μάχιμα χρόνια. Όπως είναι φυσικό αυτοί οι σχολικοί σύμβουλοι, ελλείψει εμπειριών, δεν μπορούν να ανταποκριθούν στο ρόλο τους. Όσα διδακτορικά κι αν έχουν, αν στερούνται το μεγάλο «διδακτορικό» της μακρόχρονης διδακτικής πράξης, δεν είναι δυνατόν να βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς. Και δεν είναι τυχαίο ότι μερικές φορές προκαλούν γέλια οι συμβουλές ορισμένων σχολικών συμβούλων, γιατί είναι εκτός τόπου και χρόνου. Τέτοιες «συμβουλές» ποτέ δε θα έδιναν, αν είχαν είκοσι χρόνια διδακτικής εμπειρίας. Φανταστείτε την

απογοήτευση των νέων εκπαιδευτικών, όταν έρχονται σε επαφή με τέτοιους σχολικούς συμβούλους!

Πιστεύω πως κάθε εκπαιδευτικός, έχει να θυμηθεί κάτι θετικό που απεκόμισε από κάποιον έμπειρο δάσκαλο, που συνάντησε στην εκπαιδευτική του διαδρομή. Προσωπικά η βοήθεια που δέχτηκα από παλιούς συναδέλφους μου ήταν πολύ μεγάλη και τους ευγνωμονώ γι' αυτό. Γιατί, όμως, η βοήθεια αυτή να μη δίνεται με έναν δεσμικό και οργανωμένο τρόπο;

Συνοψίζοντας θα έλεγα ότι αν αξιοποιηθεί σωστά η εμπειρία των εκπαιδευτικών, όπως προανέφερα, η τελευταία εβδομάδα του διδακτικού έτους θα δημιουργήσει θετική παράδοση, γιατί όλα τα θέματα που θα συζητούνται, θα είναι από το πεδίο της σχολικής πράξης. Πάγια θέση των δασκάλων είναι η επιμόρφωση να περνάει από τη θεωρία στην πράξη, κάτι που δυστυχώς ούτε παλαιότερα ούτε σήμερα γίνεται.

Ιωάννινα 24 Ιουνίου 2013

ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Το καλοκαίρι του 2002, έχοντας συμπληρώσει είκοσι τρία χρόνια υπηρεσίας ως μάχιμος δάσκαλος, παίρνω μια δύσκολη απόφαση. Αποσύρομαι από την πρώτη γραμμή της εκπαίδευσης, που τόσες χαρές και συγκινήσεις μου έδωσε, για να αναλάβω τη θέση του Προϊσταμένου Εκπαιδευτικών Θεμάτων στη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ιωαννίνων. Επιθυμία μου ήταν να προσφέρω έργο από μία άλλη θέση ευθύνης.

Από την 1η Σεπτεμβρίου 2002 ανοίγει ένας νέος εκπαιδευτικός κύκλος, που έμελε να κρατήσει εννέα χρόνια, μέχρι τη συνταξιοδότησή μου 30 Σεπτεμβρίου 2011.

Ανέλαβα τη θέση αυτή με τετραετή θητεία, αλλά δεν πίστευα σε καμιά περίπτωση ότι θα την εξαντλούσα, πολύ δε περισσότερο ότι θα την ανανέωνα για άλλα πέντε χρόνια. Νόμιζα ότι πολύ γρήγορα θα επέστρεφα στο σχολείο. Όμως, «ουδέν μονιμότερον του προσωρινού.»

Στη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ιωαννίνων συνάντησα πολύ καλό κλίμα, που οφειλόταν, κυρίως, στους διοικητικούς υπαλλήλους. Γνώριζαν άριστα τη δουλειά τους και εκπαιδευαν πολύ γρήγορα τους εκπαιδευτικούς, που ερχόταν με απόσπαση στη Διεύθυνση για να ασκήσουν διοικητικό έργο.

Εξίσου σημαντικό ήταν και το γεγονός ότι οι έμπειροι διοικητικοί, φρόντιζαν με εκδηλώσεις που οργάνωναν εκτός του Γραφείου (εκδρομές, ταβέρνες, καφετέριες κ.τ.λ.) να διατηρούν τις συναδελφικές σχέσεις, όλων των υπαλλήλων σε πολύ καλό επίπεδο. Σε ένα τέτοιο

ευχάριστο περιβάλλον εργαζόμεσταν οι υπάλληλοι της Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ιωαννίνων.

Το δικό μου έργο είχε να κάνει καθαρά με τα εκπαιδευτικά θέματα, όπως εφαρμογή ωρολογίων και αναλυτικών προγραμμάτων, λειτουργία βιβλιοθηκών, ενισχυτικές διδασκαλίες, κατ' οίκον διδασκαλίες, παράλληλες στηρίξεις, λειτουργία επιτροπών σχολικών δραστηριοτήτων, ιδρύσεις σχολείων, καταργήσεις προαγωγές υποβιβασμοί, εγγραφές, μετεγγραφές μαθητών, παραχώρηση σχολικών διδακτηρίων σε φορείς, χωροταξική κατανομή των σχολείων, καθώς και συνεργασία με τους Διευθυντές και το διδακτικό προσωπικό των σχολείων για την επίλυση διαφόρων προβλημάτων, που προέκυπταν κατά τη διάρκεια του διδακτικού έτους. Επίσης μέσα στις αρμοδιότητές μου ήταν ο καταμερισμός της εργασίας στους εκπαιδευτικούς, που ήταν αποσπασμένοι στη Διεύθυνση.

Το Τμήμα Διοικητικών Θεμάτων είχε την ευθύνη της πρωτοκόλλησης όλων των εισερχομένων και εξερχομένων εγγράφων και τη διεκπεραίωση θεμάτων που αφορούσαν την υπηρεσιακή κατάσταση του εκπαιδευτικού και διοικητικού προσωπικού, τη διαδικασία επιλογής στελεχών, τη λύση υπαλληλικής σχέσης για οποιοδήποτε λόγο, την πρόσληψη εκπαιδευτικών για τα ιδιωτικά σχολεία, την πρόσληψη αναπληρωτών και ωρομισθίων, τη χορήγηση μισθολογικών κλιμακίων και επιδομάτων χρόνου υπηρεσίας, την ενημέρωση των προσωπικών φακέλων των εκπαιδευτικών και των διοικητικών υπαλλήλων, την παραλαβή δικαιολογητικών για διορισμό εκπαιδευτικών, τη λειτουργία των σχολικών επιτροπών και κυλικείων, την παραλαβή και διανομή των διδακτικών βιβλίων, τη μεταφορά των μαθητών, τις μεταθέσεις των εκπαιδευτικών, τα πάσης φύσεως στατιστικά στοιχεία, καθώς και την επαφή με όλα τα τμήματα του Υπουργείου Παιδείας, που παραλάμβαναν τα σχετικά έγγραφα.

Το έργο, λοιπόν, των διοικητικών υπαλλήλων είναι πολύ σοβαρό και το Υπουργείο Παιδείας, δυστυχώς, σταδιακά το απαξιώνει. Σταμάτησε εδώ και πολλά χρόνια να προσλαμβάνει διοικητικούς υπαλλήλους και στη θέση τους χρησιμοποιεί εκπαιδευτικούς. Λες και οι εκπαιδευτικοί προσφέρουν δωρεάν τις υπηρεσίες τους.

Το οργανόγραμμα της Διεύθυνσης και των Γραφείων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ιωαννίνων προβλέπει τριάντα πέντε θέσεις διοικητικών υπαλλήλων.

Όταν το 2002 ανέλαβα τα καθήκοντά μου ως Προϊστάμενος Εκπαιδευτικών Θεμάτων, υπηρέτούσαν στη Διεύθυνση και τα τρία Γραφεία έντεκα διοικητικοί υπάλληλοι και σήμερα μόλις δύο. Από τα κενά που προέκυψαν από τις συνταξιοδοτήσεις και τις μεταθέσεις, το Υπουργείο δεν κάλυψε ούτε μία θέση με διορισμό διοικητικού υπαλλήλου!

Το αποτέλεσμα είναι ορατό μετά από αυτές τις αποχωρήσεις, παρόλες τις φιλότιμες προσπάθειες των εναπομεινάντων διοικητικών υπαλλήλων. Πολλά από τα διοικητικά θέματα δεν μπορούν με ευκολία να διεκπεραιωθούν, γιατί οι εκπαιδευτικοί μόλις μαθαίνουν το αντικείμενό τους, λήγει ο χρόνος της απόσπασής τους και επιστρέφουν στα σχολεία τους. Εδώ θα πρέπει να επισημάνω ότι ο κύριος λόγος, που οι εκπαιδευτικοί αποσπώνται για ένα χρόνο στο Γραφείο (κατά κανόνα με πολιτικό μέσον), είναι για να υπηρετήσουν την οργανική τους θέση στην πόλη, αποφεύγοντας το απομακρυσμένο χωριό στο οποίο έχουν διοριστεί. Μόλις, λοιπόν, επιτυγχάνουν το στόχο τους, «παραχωρούν» τη θέση τους στους επόμενους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι για τον ίδιο ακριβώς λόγο αποσπώνται για ένα χρόνο στο Γραφείο και η ίδια ιστορία συνεχίζεται, με τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης να είναι όμηρος των πελατειακών σχέσεων των πολιτικών.

Στο διάστημα των εννέα χρόνων, που εργάστηκα ως Προϊστάμενος Εκπαιδευτικών Θεμάτων, πέρασαν από τη Διεύθυνση και τα τρία Γραφεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης περισσότεροι από 150 εκπαιδευτικοί για να εργασθούν ως διοικητικοί υπάλληλοι! Φανταστείτε, αν δεν υπήρχαν αυτοί οι ελάχιστοι διοικητικοί υπάλληλοι να εκπαιδεύουν τους εκπαιδευτικούς για να διεκπεραιώνουν τα διοικητικά θέματα, πόσο χειρότερα θα ήταν τα πράγματα.

Νομίζω ότι οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν καμία θέση στις διοικητικές υπηρεσίες της εκπαίδευσης. Το Υπουργείο θα πρέπει διά νόμου να απαγορεύει στους εκπαιδευτικούς να ασκούν διοικητικό έργο. Αν

τους αρέσει πράγματι το διοικητικό έργο, μπορούν να κάνουν μετάταξη και να γίνουν διοικητικοί υπάλληλοι. Ύστερα, είναι κρίμα νέοι εκπαιδευτικοί να μην ασχολούνται με το παιδαγωγικό και διδακτικό έργο. Αν δε δουλέψουν στην αρχή της θητείας τους ως δάσκαλοι, τότε θα δουλέψουν;

Γιατί όλοι αυτοί, που υπηρέτησαν ή υπηρετούν στο Υπουργείο Παιδείας είτε ως Υπουργοί και Υφυπουργοί, είτε ως στελέχη, δεν μπόρεσαν να δώσουν λύση σε ένα τόσο απλό θέμα; Για τον απλούστατο λόγο ότι πάνω απ' όλα βρίσκεται το κομματικό-πελατειακό συμφέρον, που διατηρεί σκοπίμως αυτήν την απαράδεκτη κατάσταση.

Ευτυχώς, πρόσφατα με τις συγχωνεύσεις των Γραφείων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης με τη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, αντιμετωπίστηκε το χρόνιο πρόβλημα του κατακερματισμού της υπηρεσίας και της μεγάλης γραφειοκρατίας.

Ποτέ δεν κατάλαβα και το έλεγα και στους διοικητικούς και στους εκπαιδευτικούς, από την αρχή που πήγα στη Διεύθυνση, για ποιο λόγο να υπάρχουν στην υπηρεσία τέσσερις προϊστάμενοι, τέσσερα πρωτόκολλα, τέσσερις οικονομικές υπηρεσίες, τέσσερις διοικητικές υπηρεσίες και όλα επί τέσσερα. Τόνους χαρτιού και μελάνης ξοδεύαμε για όλη αυτή τη γραφειοκρατία.

Αλλά το θέμα δεν ήταν μόνον η γραφειοκρατία και τα περιττά έξοδα, αλλά η δυσλειτουργία της υπηρεσίας. Πολλές φορές η Διεύθυνση χρειαζόταν κάποια ενίσχυση από επιπλέον υπαλλήλους για να αντιμετωπίσει μια έκτακτη ανάγκη και πολύ δύσκολα οι προϊστάμενοι των τριών Γραφείων διέδεται το προσωπικό τους. Το ίδιο, βέβαια, γινόταν και όταν κάποιο Γραφείο είχε ανάγκη κάποια στιγμή από επιπλέον υπαλλήλους, πολύ δύσκολα τους έβρισκε από τα άλλα Γραφεία και τη Διεύθυνση. Κάθε προϊστάμενος και το βιλαέτι του. Και έτσι πολλές φορές παρατηρούσες το οξύμωρο, την ίδια μέρα σε μία από τις τέσσερις υπηρεσίες οι υπάλληλοι να τρέχουν και να μη φτάνουν και στις άλλες τρεις να είναι χαλαροί.

Τελικά, έπρεπε να έρθει η οικονομική κρίση για να γίνει το αυτονόητο, που ήταν η ενιαία διοίκηση με τη συγχώνευση των Γραφείων

με τη Διεύθυνση. Στο άλλο, όμως, θέμα που είναι ο διορισμός διοικητικών υπαλλήλων με την ταυτόχρονη αποχώρηση των εκπαιδευτικών από τις διοικητικές υπηρεσίες, ακόμη δεν έγινε τίποτε.

Πρέπει, λοιπόν, το κράτος να διορίσει νέους διοικητικούς υπαλλήλους (υπάρχουν άξιοι νέοι με πολλά προσόντα που είναι άνεργοι αυτή τη στιγμή) και να επαναφέρει στα σχολεία τους εκπαιδευτικούς για να έχουμε και καλύτερη λειτουργία των διοικητικών υπηρεσιών και οικονομικό όφελος. (Ο μισθός των εκπαιδευτικών, λόγω διδακτικού επιδόματος, είναι μεγαλύτερος των διοικητικών υπαλλήλων).

Οι μόνοι εκπαιδευτικοί που πρέπει να υπάρχουν στη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, είναι αυτοί που θα ασχολούνται μόνο με τα εκπαιδευτικά θέματα.

Πολλές φορές σε συζητήσεις που είχα με τους συναδέλφους μου εκπαιδευτικούς, τους έλεγα πόσο καλύτερα θα εξυπηρετούνταν από τις διοικητικές υπηρεσίες της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, αν εργαζόταν μόνον διοικητικοί υπάλληλοι. Εξάλλου, το οργανόγραμμα της Διεύθυνσης είναι πλαισιωμένο από διοικητικούς υπαλλήλους: οι μόνοι εκπαιδευτικοί είναι ο Διευθυντής Εκπαίδευσης και ο Προϊστάμενος Εκπαιδευτικών Θεμάτων.

Γιατί, λοιπόν, το Υπουργείο Παιδείας για τόσα πολλά χρόνια σε όλες τις Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας (το ίδιο γίνεται και στις Διευθύνσεις Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης) δεν σέβεται τα οργανογράμματα που το ίδιο έχει εκπονήσει;;

Γιατί σταδιακά και σιωπηρά αντικατέστησε τους διοικητικούς υπαλλήλους με εκπαιδευτικούς;;

Δυστυχώς, η αναξιοκρατία και ο κομματισμός, δεν άφησε ανέγγιχτες ούτε τις διοικητικές υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας.

Καιρός είναι να ανασυνταχτούμε. Δεν πάει άλλο παρακάτω! Όλα τα προβλήματα, όσο δύσκολα κι αν είναι, έχουν τη λύση τους αρκεί ο ιστός της αξιοκρατίας να διαπεράσει όλες τις βαθμίδες οργάνωσης και διοίκησης της δημόσιας εκπαίδευσης.

Ιωάννινα 23 Ιουνίου 2013

ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΑΥΤΑΡΧΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Με το παρόν άρθρο θα αναφερθώ στα χρόνια της Αυταρχικής Αγωγής, όπως τα έζησα ως μαθητής στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, καθώς και την επίδραση που είχαν στη μετέπειτα εκπαιδευτική μου διαδρομή.

Τη δεκαετία του 1960 η μαθητική ζωή από το Νηπιαγωγείο ακόμη, ήταν δύσκολη υπόθεση.

Όσο κι αν σκαλίζω τη μνήμη μου από τα χρόνια του Νηπιαγωγείου, μόνο δύο γεγονότα θυμάμαι έντονα. Το πρώτο ότι η νηπιαγωγός μας σήκωνε όρδιους με το ένα πόδι, όταν κάναμε κάποια αταξία και το δεύτερο ένα δυνατό χαστούκι που μου έδωσε. Ακόμη με τσουίζει το μάγουλο...

Αλλά και το ξεκίνημα μου στην Α' Δημοτικού δεν ήταν καλύτερο. Ο ηλικιωμένος Διευθυντής, όταν με συνάντησε την πρώτη ημέρα στο διάδρομο του σχολείου, μου τράβηξε το μαλλί και μου είπε: «Αύριο να είσαι κουρεμένος με την ψιλή μηχανή.» Την ίδια μεταχείριση επιφύλαξε και στον αδελφό μου, επίσης την πρώτη ημέρα στο σχολείο. Πολύ σκληρό να ξεκινάς με αυτόν τον τρόπο τη μαθητική σου ζωή.

Τα περισσότερα χρόνια στο Δημοτικό, ήταν δύσκολα χρόνια για όλα τα παιδιά. Πολύ ξύλο! Ευτυχώς, πήραμε ανάσα δύο χρόνια που είχαμε μία καλή δασκάλα.

Πριν δυο μήνες συνάντησα τυχαία στα Γιάννενα το δάσκαλο που είχα στην Ε' και ΣΤ' Τάξη και με πρωτοβουλία του έγινε ο παρακάτω διάλογος:

- Για πες μου, Βασίλη, τι θυμάσαι από τα δύο χρόνια που με είχες δάσκαλο;

- Ξύλο, πολύ ξύλο θυμάμαι!

- Αυτό, Βασίλη, τότε δεν ήταν σχολείο, αυτό ήταν φασισμός!

- Στο ίδιο σχολείο, όμως, ήταν και η γυναίκα σου δασκάλα κι όλοι οι μαθητές έχουμε καλές αναμνήσεις.

Με τη σιωπή του δασκάλου σταμάτησε η συζήτηση για τα μαθητικά μου χρόνια. Μου δύμισε, όμως, τα δυνατά χαστούκια που μας έδινε και μάλιστα με συγκεκριμένη τεχνική. Με το αριστερό του χέρι έβαζε κόντρα στο μάγουλο και με το δεξί εξαπέλυε το αστροπελέκι. Ήθελε να το ευχαριστηθεί, να είναι γεμάτο...

Σίγουρα, το σχολείο τότε ήταν αυταρχικό με τους περισσότερους δασκάλους τρομοκρατημένους από τους επιδωρητές, οι οποίοι με τη σειρά τους τρομοκρατούσαν τους μαθητές. Μερικοί μάλιστα δάσκαλοι ξεπερνούσαν τα όρια και έκαναν πολύ δύσκολη τη ζωή των μαθητών.

Αλλά και η μεγάλη πλειοψηφία των γονέων της εποχής εκείνης δικαιολογούσαν, αν όχι ενθάρρυναν, την αυταρχική συμπεριφορά των δασκάλων. Δύσκολο πράγμα εκείνη την εποχή να είσαι μαθητής.

Θυμάμαι τις συζητήσεις με τους συμμαθητές μου, που λέγαμε «πότε επιτέλους θα τελειώσει το Δημοτικό να πάμε στο Γυμνάσιο για να νιώσουμε πιο ελεύθεροι».

Αμ, δε! Τα πράγματα στο Γυμνάσιο ήταν πολύ χειρότερα και οι εκπαιδευτικοί πιο σκληροί και αυταρχικοί. Αν εξαιρέσω το φιλόλογο και τη μαθηματικό που είχα στη Β2 τάξη, καθώς και το θεολόγο στην ΣΤ' τάξη, δεν έχω να θυμηθώ τίποτε το δετικό από τους άλλους καθηγητές, που είχα και στις έξι τάξεις του Γυμνασίου. Η συμπεριφορά τους υπήρξε αυταρχική, ορισμένων πολύ αυταρχική και στην καλύτερη περίπτωση αδιάφορη.

Ευτυχώς, δηλαδή, που σε όλο αυτό το διάστημα της Αυταρχικής Εκπαίδευσης υπήρχαν και οι φωτεινές εξαιρέσεις. Τους χρωστάμε μεγάλη ευγνωμοσύνη. Στα πέτρινα χρόνια ήταν σπουδαία υπόθεση να έχεις έναν καλό εκπαιδευτικό, που να σέβεται την προσωπικότητά σου.

Στη Β2 τάξη που εμείς είχαμε τον καλό φιλόλογο (χαίρει και σήμερα της εκτίμησης των παλιών μαθητών του), στο άλλο τμήμα Β1, δίδασκε ένας αυταρχικός θεολόγος τα φιλολογικά μαθήματα. Τον είχαμε γευτεί και εμείς στην Α2 τάξη και μας είχε κάνει τη ζωή δύσκολη. Ο εν λόγω θεολόγος μερικές φορές μας τραβούσε τα μαλλιά και τις τρίχες που έπαιρνε ως λάφυρο τις ελευθέρωνε επιδεικτικά από τον αντίχειρα και τον δείκτη του χεριού του. Όμως, οι πιο πολλές εκδέσεις που μας έβαζε ήταν θρησκευτικού περιεχομένου, όπως για παράδειγμα : «Εμπρός στο εικόνισμα της Παναγίας». Ουαί δε υμίν γραμματείς και Φαρισαίοι υποκριταί... (Κατά Ματθαίον, κεφ. 23)

Ο Σπύρος, συμμαθητής μου στην Α2 τάξη, δεν άντεξε τη θαναυσότητα αυτού του θεολόγου και στα μέσα της χρονιάς διέκοψε τη φοίτηση. Κι εγώ πιστεύω, λόγω του χαρακτήρα μου, θα είχα διακόψει τη φοίτηση, αν ο πατέρας μου - σε μια άρνησή μου να πάω στο σχολείο - δεν ήταν τόσο ξεκάθαρος απέναντί μου λέγοντας: «Κοίταζε, αν σταματήσεις το σχολείο θα πας να δουλέψεις». Ο Θεός να αναπαύει την ψυχή του πατέρα μου, που με βοήθησε με αυτόν το ρεαλιστικό τρόπο να μη διακόψω το σχολείο.

Ο Σπύρος, αφού διέκοψε τη φοίτηση, βρήκε έναν καλό τρόπο στη συνέχεια να εκνευρίζει τον αυταρχικό θεολόγο, συνεπικουρούμενος και από τους πρώην συμμαθητές του. Το καφενείο του χωριού είχε ένα ηλεκτρόφωνο (τζουκ -μποξ), το οποίο μετά την Άνοιξη ο καφετζής το έβγαζε στο πεζοδρόμιο. Όταν το απόγευμα ο θεολόγος περνούσε μπροστά από το καφενείο (είχε πάντα σταθερή ώρα), του έβαζε το τραγούδι που γνωρίζαμε ότι τον εκνεύριζε πολύ. «Με φωνάζουνε τζίνι, το τζίνι, γιατί σ' όλα είμαι μέσα...» Μόλις το άκουγε, γινόταν έξω φρενών. Είχε τιμωρήσει αρκετούς μαθητές που βρισκόταν δίπλα στο ηλεκτρόφωνο, όταν έπαιζε αυτό το τραγούδι. Όμως το Σπύρο, δεν μπορούσε πλέον να τον τιμωρήσει, παρόλο που ξεχείλιζε από θυμό, γιατί δεν είχε πλέον καμιά εξουσία επάνω του. Επειδή, κάθε φορά που περνούσε μπροστά από το καφενείο ο θεολόγος, ο Σπύρος χρειάζοταν και μία δραχμή να ρίξει στο ηλεκτρόφωνο (τα χρήματα τότε ήταν δυσεύρετα), εκ περιτροπής κάποιος από μας θυσιάζε το χαρτζιλίκι του για να ακούσει ο

καθηγητής το «καταπημένο του άσμα». Ο Σπύρος μάλιστα, το χόρευε επιδεικτικά, ως οργισμένος νέος (είχαν μακρύνει και τα μαλλιά του), ενώ εμείς κρυμμένοι πίσω από τον τοίχο της πλατείας απολαμβάναμε το θέαμα.

Πρόβλημα, όμως, υπήρχε όταν έλειπε ο Σπύρος και θέλαμε να πι-
κάρουμε το σαδιστή θεολόγο. Τότε κάποιος από την παρέα αναλάμ-
βανε τη δύσκολη αποστολή. Εριχνε τη δραχμή στο ηλεκτρόφωνο και
εξαφανιζόταν τρέχοντας προς το κάτω μέρος της πλατείας, πριν προ-
λάβει να τον δει ο θεολόγος. Είχε υπολογίσει, όμως, το σωστό χρόνο
που έπρεπε να πέσει η δραχμή στο ηλεκτρόφωνο, ώστε όταν περνά
μπροστά από το καφενείο ο καθηγητής, τότε ακριβώς να πέφτει η
βελόνη στο δίσκο και να αρχίζει το τραγούδι. Αυτή η φάση είχε και τη
μεγαλύτερη πλάκα, γιατί ο οργισμένος και ο αυταρχικός καθηγητής
έψαχνε να βρει στο καφενείο το υποψήφιο θύμα του. Ούτε ο καφετζής
δεν καταλάβαινε ποιος έφερνε σε πέρας τις επικίνδυνες αυτές αποστο-
λές.

Στα δύσκολα χρόνια της Αυταρχικής Εκπαίδευσης είχαμε και
πολύ ευχάριστες στιγμές. Κάτι έπρεπε να κάνουμε και εμείς για να
εκτονώνουμε το θυμό μας, απέναντι στην αλαζονεία και την παρα-
φροσύνη μερικών καθηγητών.

Από τη ίδια τάξη θυμάμαι πολλά δυσάρεστα περιστατικά. Μια
μέρα ένας άλλος καθηγητής - θεολόγος κι αυτός - έριξε πολύ ξύλο
σε ένα συμμαθητή μου, γιατί είχε κάνει το «σοβαρό παράπτωμα» να
γράψει στο πρόγραμμα των μαθημάτων, μόνον το αρχικό γράμμα του
επιθέτου του. Εντελώς ξαφνικά τον αρχίζει στις δυνατές σφαλιάρες
λέγοντάς του: « Z , με λένε εμένα...»

Ο ίδιος αυτός καθηγητής μάς χτυπούσε με μια βέργα, που είχε
πάντα στην έδρα του. Πολλές βέργες τις είχαμε εξαφανίσει, ρίχνοντάς
τες στο υπόγειο της αίθουσας από μια τρύπα του πατώματος, που είχε
δημιουργηθεί από το ρόζο που έφυγε από μια σανίδα. Παραφράζοντας
το αρχαίο ρητό θα έλεγα «κακοποίηση τέχνας κατεργάζεται».

Ο «Z» ένα απόγευμα, μόλις είχε σουρουπώσει, χωρίς να τον αντι-
ληφθούμε, μας πλησίασε μια ομάδα 5-6 παιδιών και παρακολούθουσε

κρυμμένους πίσω από τον τοίχο τη συζήτησή μας. Διακωμωδούσαμε την συμπεριφορά των καθηγητών, τις κινήσεις τους και τις λέξεις που χρησιμοποιούσαν συνεχώς. Μάλιστα ο Παναγιώτης παρίστανε τον «Ζ» πως περπατούσε. Ξαφνικά, ο «Ζ» εμφανίζεται μπροστά μας! Παγώσαμε από το φόβο μας, γιατί ξέραμε τι μας περίμενε στη συνέχεια! Όμως αυτή η ιστορία έχει «χάπι-εντ», γιατί ο Παναγιώτης είχε πατέρα τον αστυνόμο του χωριού και τα χρόνια εκείνα της δικτατορίας, οι «παλικαράδες» αυτού του είδους, τη βία την ασκούσαν μόνο στα φτωγά και ανυπεράσπιστα παιδιά.

Από την Α' τάξη Γυμνασίου, θυμάμαι ακόμη δύο περιστατικά με πρωταγωνιστή το Γυμνασιάρχη.

Το πρώτο διαδραματίστηκε στη συγκέντρωση της πρωινής προσευχής, όπου ο Γυμνασιάρχης από την υπερυψωμένη αυλή διέκοψε την ομιλία του, πήδηξε κάτω και έσπασε στο ξύλο έναν συμμαθητή μου μπροστά σε 250 μαθητές. Εκ των υστέρων μάθαμε ότι το «μεγάλο παράπτωμά του» ήταν ότι έβαλε μια μπουκιά ψωμί στο στόμα.

Το δεύτερο περιστατικό έγινε πάλι στη συγκέντρωση της πρωινής προσευχής, όταν ο ίδιος Γυμνασιάρχης ανακοίνωσε την αποβολή ενός μαθητή της Ε' τάξης από το σχολείο, γιατί συνελήφθη από έναν καθηγητή να καπνίζει στις τουαλέτες του σχολείου. Ζήτησε από το μαθητή να ανέβει στην υπερυψωμένη αυλή για να τον βλέπουν όλοι και ανακοίνωσε την τετραήμερη αποβολή του με τον εξής τρόπο:

«Ο μαθητής Ευαγγέλου... [κάνει παύση και του τραβάει ένα δυνατό χαστούκι], Κωνσταντίνος... [δεύτερη παύση, δεύτερο δυνατό χαστούκι], συνελήφθη καπνίζων στις τουαλέτες... [τρίτη παύση, τρίτο δυνατό χαστούκι]. Ο πατέρας του μοχθεί να του στέλνει χρήματα για να σπουδάσει κι αυτός τα ξοδεύει αγοράζοντας τσιγάρα... [εδώ τα χαστούκια ήταν τόσα πολλά που χάθηκε ο λογαριασμός]....» Μέχρι να ανακοινώσει την αποβολή, τον είχε ρημάξει στο ξύλο και τον είχε εξευτελίσει μπροστά σε όλους τους μαθητές, τους καθηγητές και μερικούς κατοίκους του χωριού, που εκείνη τη στιγμή βρισκόταν στην πλατεία.

Έχω ίδια πείρα για το πόσο δυνατά ήταν τα χαστούκια τού εν λόγω Γυμνασιάρχη. Μια μέρα η φιλόλογος, που είχε στην Γ' Γυμνασίου,

με οδήγησε στο Γραφείο του για κάποιο παράπτωμα που είχα κάνει. Πριν ακόμη την ακούσει να του αναφέρει το παράπτωμά μου, μου άστραψε δύο δυνατά χαστούκια, γιατί δε φορούσα ζώνη στο παντελόνι μου. Και έφυγα από το Γραφείο του με την έκπληξη ότι τιμωρήθηκα, όχι για το λόγο που με πήγε η φιλόλογος, που ούτε καν την άφησε να τον αναφέρει, αλλά γιατί δεν φόραγα ζώνη. Η αυταρχικότητα και η παραφροσύνη σε όλο το μεγαλείο!!!

«Για δες καιρό που διάλεξα να κόψω το σχολείο...» Έτσι άρχιζε την πικραμένη κι από καρδιάς Έκθεση αποχαιρετισμού, που έγραφε ο συμμαθητής μου Δημήτρης στην Δ' τάξη Γυμνασίου, μια ανοιξιάτικη ημέρα, που διέκοψε τη φοίτησή του από το σχολείο, εξαιτίας της αυταρχικής συμπεριφοράς του φιλόλογου. Η Έκθεσή του αυτή δεν είχε σχέση με το θέμα, που μας έβαλε ο καθηγητής. Με αυτόν τον πρωτότυπο και αξιοπεπηγή τρόπο ανέφερε αναλυτικά τους λόγους που διέκοψε το σχολείο και ζητούσε συγγνώμη, αν πίκρανε κάποιον συμμαθητή του. Μας τη διάβασε στο διάλειμμα, την άφησε στην έδρα να τη διαβάσει κι ο φιλόλογος κι έφυγε. Δεν άντεξε άλλο τον αυταρχισμό και έδωσε τέλος στη σχολική ζωή. Θα πήγαινε να μάθει κάποια τέχνη, όπως έγραφε στην Έκθεσή του.

Με τον ίδιο φιλόλογο είχα σοβαρά προβλήματα κι εγώ την επόμενη χρονιά. Τα προβλήματα άρχισαν, όταν μια ημέρα μας διάβασε μια εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας, βάσει της οποίας, όποιος μαθητής επιθυμούσε, μπορούσε να γίνει μέλος του Ερυθρού Σταυρού. Κανείς, όμως, μαθητής δεν εκδήλωσε την επιθυμία και αμέσως αντέδρασε αυταρχικά. Άνοιξε τον κατάλογο κι άρχιζε να διαβάξει τα ονόματα των μαθητών. Καθένας που άκουγε το όνομά του ήταν υποχρεωμένος να πηγαίνει στην έδρα και να υπογράφει ότι επιθυμούσε να γίνει μέλος του Ερυθρού Σταυρού. Όταν έφθασε στο όνομά μου, αρνήθηκα να υπογράψω, λέγοντας ότι η εγκύκλιος γράφει ότι δεν είναι υποχρεωτικό να γίνεις μέλος. Εκνευρίστηκε πολύ και μου λέει : «Εσύ τι είσαι; Αναρχικός; Θα τα πούμε στη συνέχεια!» Και η συνέχεια ήταν δύσκολη από κάθε άποψη. Μου δώσανε μια τετραήμερη αποβολή, γιατί δεν είχα πάει στην εκκλησία την Κυριακή. Προσωρινός Γυμνασιάρχης ήταν ο αυταρχικός θεολόγος που μας έκανε φιλολογικά μαθήματα στην

Α2 τάξη. Για να μην αποχαιρετήσω κι εγώ τη σχολική ζωή, όπως ο Δημήτρης, αναγκάστηκα να αλλάξω Γυμνάσιο. Ευτυχώς ο πατέρας μου κατάλαβε την κρισιμότητα της κατάστασης και μου το επέτρεψε.

Το κλίμα που συνάντησα στο καινούργιο Γυμνάσιο ήταν καλύτερο, αλλά ήμουν μακριά από το σπίτι μου κι αυτό μου κόστισε πολύ.

Επανήλθα πανηγυρικά στο χωριό μου την επόμενη χρονιά, στην ΣΤ' τάξη, γιατί ο εν λόγω φιλόλογος είχε πάρει μετάθεση. Κάναμε κι ένα πάρτι με τους φίλους μου για να γιορτάσουμε το ευχάριστο γεγονός.

Από την Ε' τάξη δεν μπορώ να ξεχάσω και το Μαθηματικό. Καλό κουμάσι κι αυτό! Αγαπημένο βίτσιο του ήταν ο εξευτελισμός του μαθητή! Δηλαδή να σηκώνεται και να κάθεται ο μαθητής στο θρανίο, ανάλογα με την εντολή που έδινε αυτός από την έδρα. «Σήκω πάνω, κάτσε κάτω!» Κι από ένα σημείο και μετά το «σήκω πάνω» το εκδήλωνε με την κίνηση του χεριού του προς τα πάνω και το «κάτσε κάτω» με κίνηση του χεριού του προς τα κάτω. Κάνοντας το χέρι πάνω - κάτω, μετέτρεπε το μαθητή σε ελατήριο, απολαμβάνοντας τον εξευτελισμό της προσωπικότητάς του.

Όσον αφορά την αρνητική συμπεριφορά των καθηγητών, έχουν καταγραφεί πολλά στο νου μου. Θα ήθελα όμως να σταματήσω εδώ, γιατί αν συνεχίσω, δεν ξέρω για πόση ώρα ακόμη μπορώ να γράφω. Βέβαια την προηγούμενη δεκαετία, τα πράγματα ήταν πολύ πιο σκληρά για τους μαθητές, γιατί η βαναυσότητα των καθηγητών ήταν μεγαλύτερη. Μου έχουν διηγηθεί οι μεγαλύτεροι περιστατικά, που σήμερα φαντάζουν εξωπραγματικά και δε γίνονται εύκολα πιστευτά!

Θυμάμαι, όμως, με πολλή αγάπη το θεολόγο που είχα στην ΣΤ' τάξη και όχι μόνον εγώ, αλλά ολόκληρο το Γυμνάσιο, γιατί συγχρόνως ήταν και ο Γυμνασιάρχης μας. Δυστυχώς, ήρθε αργά στο Γυμνάσιό μας. Εκλεκτός άνθρωπος, να 'ναι καλά, όπου κι αν βρίσκεται!!! Είναι γεγονός ότι οι καλοί εκπαιδευτικοί ζουν για πάντα στη μνήμη και στην καρδιά των μαθητών.

Πάντως, βλέποντας τα πράγματα από την απόσταση του χρόνου, θα έλεγα και οι δύο κατηγορίες εκπαιδευτικών έπαιξαν ρόλο στην

εκπαιδευτική μου διαδρομή. Οι μεν πρώτοι (φωτεινές εξαιρέσεις) έγιναν παράδειγμα προς μίμηση, οι δε δεύτεροι (αυταρχικοί ή αδιάφοροι) παράδειγμα προς αποφυγή.

Υπήρξαν φορές που στο ξεκίνημα της θητείας μου, ως αναπληρωτής δάσκαλος, συνέλαβα τον εαυτό μου να διολισθαίνει στην εύκολη λύση του αυταρχισμού. Ευτυχώς, όμως, ερχόταν στο μυαλό μου οι δαίμονες της Αυταρχικής Αγωγής από τα μαθητικά μου χρόνια και με επανέφεραν στην τάξη. Οι αναμνήσεις αυτές από το παρελθόν και η αυτοκριτική με βοήθησαν να βελτιώνομαι χρόνο με το χρόνο.

Θυμάμαι το έτος 1982, που δίδασκα στην Ε' τάξη σε σχολείο των Αθηνών, τη μητέρα της μαθήτριάς μου Αμαλίας, να μου λέει με τη λήξη της σχολικής χρονιάς: «Η κόρη μου κι εγώ είμαστε πολύ ευχαριστημένες από τη δουλειά σας και τη συμπεριφορά σας.» Της απάντησα: «Εσείς μπορεί να είστε ευχαριστημένες από εμένα, όμως, εγώ δεν είμαι ευχαριστημένος από τον εαυτό μου.» Κι αυτό το είπα, όχι γιατί ήθελα να φανώ μετριόφρων, αλλά γιατί μερικές φορές, λόγω απειρίας και έλλειψης καθοδήγησης, διέπραξα κάποια παιδαγωγικά λάθη.

Θα ήθελα να αναφέρω και ένα ακόμη περιστατικό από την ίδια τάξη. Μια μέρα που ενημέρωνα τους γονείς για την επίδοση των παιδιών τους, μου λέει η μητέρα της Νάνση: «Τραβήξτε της και λίγο το σουλούφι, μη τη λυπάστε, καλό θα της κάνει.» Σημειωτέον ότι η Νάνση ήταν πολύ καλή μαθήτρια, ευγενική και πειδαρχημένη. Τέτοια περιστατικά, που οι γονείς παρότρυναν το δάσκαλο προς την Αυταρχική Αγωγή, υπήρχαν αρκετά την εποχή εκείνη.

Σαν απόμαχος πλέον της εκπαίδευσης, θα ήθελα να επισημάνω στους νέους εκπαιδευτικούς ότι η Αυταρχική Αγωγή είτε εκδηλώνεται με τη σωματική βία είτε με τη λεκτική βία, δε φέρνει κανένα θετικό αποτέλεσμα. Ο δάσκαλος πρέπει να πειδαρχεί τους μαθητές του, όχι όμως με τον αυταρχισμό! Τρόποι υπάρχουν πολλοί και τα παιδιά καταλαβαίνουν πολύ περισσότερα, απ' όσα εμείς οι μεγάλοι πολλές φορές νομίζουμε.

Ιωάννινα 25 Ιουνίου 2013

ΤΑ ΝΙΑΤΑ ΤΑ ΓΡΑΜΜΕΝΑ

Εν καιρώ ειρήνης ζούμε στην πατρίδα μας μια οικονομική κρίση, που δεν έχει προηγούμενο. Η ανεργία στους νέους αγγίζει το 60%, πολλοί μεσήλικες χάνουν τη δουλειά τους και βρίσκονται σε απελπιστική κατάσταση, η παιδεία, η υγεία και όλες οι δημόσιες υπηρεσίες υπολειπονται και φως δε φαίνεται ούτε στο βάθος του τούνελ.

Οι πολιτικοί, όμως, που μας έφεραν ως εδώ, προσπαθούν να μας «σώσουν», ενώ ο νόμος «περί ευθύνης υπουργών» καλά κρατεί για να τους προστατεύει από την τιμπίδα της Δικαιοσύνης. Όλα τα έκοψαν και τα έραψαν στα μέτρα τους. Παντού κυριαρχεί η αναξιοκρατία και ο κομματισμός.

Μέσα σ' αυτόν τον πολιτικό ζόφο, είναι αναγκασμένη η νεολαία μας να επιβιώσει και να αλλάξει τη ροή των πραγμάτων.

Εκείνο, όμως, που είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι η φυγή πολλών νέων μας στο εξωτερικό προς αναζήτηση εργασίας.

Τη δεκαετία του 50 και του 60, αλλά και πριν τον πόλεμο του 40, συνήθως, οι νέοι μας ξενιτεύονταν για να εργασθούν ως ανειδίκευτοι εργάτες, ενώ σήμερα ξενιτεύονται, κυρίως, για να εργασθούν ως επιστήμονες. Με πόνο ψυχής αφήνουν πίσω τους την Ελλάδα, απογοητευμένοι από τον τρόπο λειτουργίας του πολιτικού συστήματος, που δε σέβεται τους πολίτες του και δεν αναγνωρίζει τις αξίες.

Η δημοτική μούσα της Ηπείρου αναφερόμενη στις πρώτες μεταναστεύσεις των νέων μας, δημιούργησε πλήθος εξαιρετων τραγουδιών,

που περιγράφουν τον πόνο της ξενιτιάς, που δεν πλήττει μόνον αυτούς που φεύγουν, αλλά κι αυτούς που μένουν.

«Ξενιτεμένα μου πουλιά, στον κόσμο σκορπισμένα,
η ξενιτιά σας χαίρεται, τα νιάτα τα γραμμένα...»

Πρέπει όλοι οι Έλληνες να προβληματιστούμε από το γεγονός ότι ο ανθός του τόπου μας, τα νιάτα τα γραμμένα, μεταναστεύουν μη έχοντας άλλη επιλογή. Χώρα που διώχνει τα νιάτα της, δεν μπορεί να ελπίζει σε καλύτερες μέρες.

Η μετανάστευση δεν άφησε ανέγγιχτους ούτε τους παλιούς μου μαθητές. Η Ντίνα, μαθήτριά μου πριν 20 χρόνια στο 1ο Δημοτικό Σχολείο Παιανίας, διαπρέπει ως αρχιτέκτων-μηχανικός στο εξωτερικό, μαζί με πολλούς άλλους Έλληνες επιστήμονες. Ενώ, λοιπόν, οι νέοι μας διακρίνονται για τις ικανότητές τους σε πολλές χώρες του κόσμου, η Ελλάδα στερείται την ικμάδα τους.

Είναι χρέος όλων μας να προσπαθήσουμε να αναστρέψουμε την υπάρχουσα θλιβερή κατάσταση, να απομονώσουμε τους ιδιοτελείς και ανάγωγους πολιτικούς απ' όλα τα κόμματα και να φέρουμε την πολιτική άνοιξη στην πατρίδα μας. Έτσι θα καταφέρουμε, όχι μόνο να κρατήσουμε τους νέους μας, αλλά και να επαναπατρίσουμε τα φωτεινά μυαλά, που τόσο ανάγκη τα έχουμε σήμερα.

Εκείνο που με κάνει αισιόδοξο, παρόλη τη δραματική κατάσταση που βιώνουμε, είναι ότι από τέτοιες καταστάσεις - ακόμη και χειρότερες - περάσαμε ξανά και τα καταφέραμε. Γιατί όχι και σήμερα;

Πάντα η σαπίλα λειτουργεί ως λίπασμα στο καινούργιο που γεννιέται....

Ιωάννινα 1 Ιανουαρίου 2014

ΚΑΛΩΣ ΑΝΤΑΜΩΘΗΚΑΜΕ

Πέρασαν είκοσι χρόνια από τις 15 Ιουνίου 1993, που αποχωρίστηκα τους αγαπημένους μου μαθητές, οι οποίοι με είχαν δάσκαλο για δύο συνεχόμενα χρόνια στην Ε' και ΣΤ' τάξη του 1ου Δημοτικού Σχολείου Παιανίας.

Απ' αυτήν την τάξη συνάντησα σε ένα προκαθορισμένο ραντεβού μπροστά στο σχολείο μας, στις 15 Ιουνίου 2003, μια ομάδα μαθητών μου.

Μεγάλη μου τιμή να μην περάσω στη λήθη των μαθητών μου μετά δέκα χρόνια! Και η τιμή γίνεται ακόμη μεγαλύτερη, όταν η συνάντηση επαναλαμβάνεται μετά άλλα δέκα χρόνια στον τόπο καταγωγής μου!

Το Σάββατο 15 Ιουνίου 2013, ώρα εφτά το απόγευμα στα Γιάννενα, στην πλατεία με το ρολόι, ήταν το προκαθορισμένο σημείο της δεύτερης συνάντησης.

Την ημέρα αυτή, στις εφτά παρά πέντε, προσέγγισα την πλατεία από το πίσω μέρος, θέλοντας να αιφνιδιάσω τους παλιούς μαθητές μου. Με περίμεναν σίγουρα να εμφανιστώ από την μπροστινή πλευρά της πλατείας. Μόλις τους πλησίασα, σήκωσα τη μηχανή και τράβηξα μια φωτογραφία. Όμως, μια έκπληξη με περίμενε! Ο Χρήστος, σύζυγος της μαθήτριάς μου Τασούλας, είχε στήσει τη φωτογραφική μηχανή μερικά μέτρα πιο πέρα και περίμενε την εμφάνισή μου. Ήταν ο πρώτος που με αντιλήφτηκε και η πρώτη φωτογραφία που τράβηξε, ήταν αυτή που φωτογράφιζα τις μαθήτριάς μου.

Μάρτυρες οι μαθήτριάς μου, δε δυσκολεύτηκα καθόλου, να γνωρίσω την Ντίνα Τσαπακίδου, που είχα είκοσι χρόνια να τη δω, τη Ζωή Νίκου, τη Δέσποινα Κατσιμίχα, και την Τασούλα Μπάτα, που είχα δέκα χρόνια να τις δω.

Το πρώτο κομπλιμέντο το εισέπραξα άμα τη εμφάνισι μου : «Δάσκαλε, δεν αλλάξατε καθόλου, μόνον τα μαλλιά και τα γένια γκριζάρισαν.» Ο χρόνος, όμως, είναι αμείλικτος και αποκαλυπτικός και δεν παίρνει χαμπάρι από φιλοφρονήσεις.

Το πρόγραμμα που είχα καταρτίσει για τη συνέχεια ήταν να πάμε στο Μώλο για καφέ και μετά για φαγητό. Πρώτη μας, λοιπόν, στάση η «Κυρά- Φροσύνη», μια καφετέρια που ο εξώστης ακουμπάει τη λίμνη. Πίνοντας το καφέδάκι θυμηθήκαμε τα παλιά από τα χρόνια που με είχαν δάσκαλο και έμαθα τα καινούργια, όχι μόνον για τις παρευρισκόμενες μαθήτριες, αλλά και για τους υπόλοιπους μαθητές.

Η Ζωή είχε κάνει μια σπουδαία προετοιμασία για τη συνάντησή αυτή, έχοντας στο κινητό της φωτογραφίες όλων των μαθητών, όπως είναι σήμερα. Τους αναγνώρισα όλους, αλλά ορισμένους ομολογώ με πολύ μεγάλη δυσκολία. Δύο ονόματα μάλιστα τα είπα στην τύχη. Δεν είναι εύκολο να τους αναγνωρίσεις σήμερα που είναι τριάντα δύο ετών, όταν στο μυαλό σου έχει καταγραφεί η εικόνα δωδεκάχρονων παιδιών. Πάντως, η τύχη με βοήθησε.

Ούτε που κατάλαβα πως πέρασαν τρεις ώρες! Είπαμε τόσα πολλά! Ευχαριστηθήκαμε τόσο πολύ!

Στη συνέχεια πήραμε το δρόμο για τη ταβέρνα «Σείριος». Καθίσαμε στην όμορφη αυλή με τα πολλά δέντρα και τον απαλό φωτισμό και συνεχίσαμε τη συζήτησή μας πίνοντας λευκό κρασί με ωραία εδέσματα. Μου άρεσε που άκουγα πολλά καινούργια πράγματα από την Παιανία κι ο χρόνος κυλούσε ευχάριστα.

Μίλησα στο τηλέφωνο με τη Νικολέττα - μαθήτριά μου από την ίδια τάξη - που την κάλεσε η Ζωή στο κινητό της και έμαθα ευχαρίστα νέα. Μίλησα ακόμη στο τηλέφωνο με τους γονείς της Δέσποινας, εισπράττοντας όπως πάντα, πολλή αγάπη και αναγνώριση.

Πέρασαν άλλες τρεις ώρες ευχάριστα και στις δύο περίπου τα μεσάνυχτα, αποφασίσαμε να πάμε για ύπνο.

Συνοδεύοντας την εκλεκτή παρέα προς το ξενοδοχείο, ο Χρήστος έριξε την πρόταση να σταματήσουμε σε κάποιο μπαρ επί της οδού Ανεξαρτησίας για ένα ποτό. Η πρότασή του δεν πλειοψήφησε, εγκρίθηκε, όμως, ομόφωνα η δική μου πρόταση για πρωινό καφέ στην καφετέρια «Φρόντζου Πολιτεία».

Τους καληνύχτισα και κατά τις 2.30 ήμουν στο σπίτι. Ύστερα από τόσο έντονες συγκινήσεις, ο ύπνος με πήρε μετά τις τέσσερις. Στα πρωινά μου όνειρα ήταν διαρκώς παρόντες οι μαθητές μου από την Παιανία.

Παρόλο που κοιμήθηκα τόσο αργά, το πρωί ξύπνησα με μεγάλη ευκολία. Η πρώτη μέριμνά μου ήταν να ετοιμάσω πέντε ανθοδέσμες με τριαντάφυλλα από τον κήπο μου για να τις προσφέρω στις μαθήτριάς μου. Οι τριανταφυλλιές ήταν φορτωμένες με τριαντάφυλλα, λες και περιέμεναν την όμορφη αυτή συνάντησή! Ασπρα, κόκκινα, κίτρινα και ροζ τριαντάφυλλα έπεσαν μέχρι ενός για να συνδέσουν τις όμορφες ανθοδέσμες!

Κυριακή, εννιά το πρωί, συναντήθηκα με τις μαθήτριάς μου και το Χρήστο στο ξενοδοχείο. Πρόσφερα από μία ανθοδέσμη τριαντάφυλλα στην καθεμιά και μία ανθοδέσμη με μπουμπούκια για την κόρη της Τασούλας. Στη συνέχεια ανηφορίσαμε για το Φρόντζο για να απολαύσουμε το καφεδάκι μας, βλέποντας από ψηλά τα Γιάννενα και τη λίμνη.

Ο Χρήστος δεν άφηγε καμία ωραία εικόνα χωρίς να την καταγράψει στη φωτογραφική του μηχανή. Οι φωτογραφίες αυτές είναι πολύτιμα ενδυμήματα από το αντάμωμα αυτό.

Όμως, όλα τα καλά κάποια στιγμή τελειώνουν. Παρακάλεσα τις μαθήτριάς μου να μεταφέρουν και στους υπόλοιπους μαθητές την αγάπη μου και να τους πουν, αν ο δρόμος τους βγάλει κάποια στιγμή στα Γιάννενα, να μη διστάσουν να με πάρουν τηλέφωνα.

Και οι τέσσερις μαθήτριάς μου εξέφρασαν την επιθυμία για μια τρίτη συνάντηση στην Παιανία για να είναι, όπως μου είπαν, περισ-

σότερα παιδιά. Υγεία να υπάρχει σε όλους μας και γιατί όχι και τρίτη και τέταρτη και πέμπτη φορά. «Πάλε καλάς αντάμωσais, πάλε ν' ανταμωθούμε», όπως λέει και το Δημοτικό τραγούδι.

Βγάλαμε τις τελευταίες αναμνηστικές φωτογραφίες και χαιρετηθήκαμε σε μια φορτισμένη συναισθηματικά ατμόσφαιρα.

Οι ωραίες στιγμές που μου χάρισαν οι μαθήτριες μου από την Παιανία θα τις θυμάμαι για πάντα.

Τελειώνοντας θα ήθελα και μέσα από το Ιστολόγιό μου να ευχαριστήσω από καρδιάς τη Ντίνα, που ήρθε από την Κύπρο, τη Δέσποινα που ήρθε από την Κρήτη, τη Ζωή, την Τασούλα και το Χρήστο, που ήρθαν από την Παιανία και μπήκαν σε μεγάλο κόπο και πολλά έξοδα για να με συναντήσουν στα Γιάννενα. Αλλά θέλω να τονίσω και τούτο: Δεν έχω κανένα παράπονο και το υπογραμμίζω από τους μαθητές που δεν παρευρέθηκαν στη συνάντηση αυτή. Τα χρόνια είναι δύσκολα για ένα μεγάλο ταξίδι και τα έξοδα πολλά. Εγώ είμαι απόμαχος της εργασίας, ενώ οι παλιοί μαθητές μου τώρα δίνουν τον αγώνα της ζωής και μάλιστα σε πολύ δύσκολες συνθήκες. Είμαι σίγουρος ότι θα τα καταφέρουν!

Ιωάννινα 16 Ιουνίου 2013

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ, ΚΟΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΙ ΑΝΑΞΙΟΚΡΑΤΙΑ ΤΑ ΤΡΙΑ ΔΕΙΝΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πιστεύω ότι είναι παραδεκτό από όλους σχεδόν τους Έλληνες ότι η πατρίδα μας περνάει μια πολύπλευρη κρίση. Κρίση στην οικονομία, κρίση στην πολιτική και κοινωνική ζωή, κρίση στις ηθικές αξίες, κρίση στον συνδικαλισμό, κρίση στην παιδεία. Μια και εργάζομαι στο χώρο της Παιδείας, θα ήθελα να εκφράσω μερικές σκέψεις και διαπιστώσεις, γύρω από τον συνδικαλισμό των εκπαιδευτικών, τις επιπτώσεις του στην ελληνική κοινωνία, καθώς και τις ευθύνες της πολιτείας έναντι της Παιδείας.

Θεωρώ ότι είναι μειονέκτημα στο χώρο της Παιδείας - και σε κάθε εργασιακό χώρο θα έλεγα - να υπάρχουν μόνιμοι συνδικαλιστές. Θα έπρεπε - δεν ξέρω νομικά πώς μπορεί να γίνει αυτό - οι συνδικαλιστές να παραμένουν περιορισμένο χρόνο σε ηγετικές θέσεις, χωρίς να έχουν το δικαίωμα επανεκλογής και όχι να παρατηρείται το σημερινό θλιβερό φαινόμενο του επαγγελματία συνδικαλιστή, που μετά από μια πολύχρονη και «ευδόκιμη» συνδικαλιστική θητεία, να αναρριχάται σε διάφορες προνομιούχες θέσεις. Να χρησιμοποιεί δηλαδή το συνδικαλισμό, σαν εφελκτήριο για τις προσωπικές του φιλοδοξίες.

Επίσης δεν θεωρώ σωστό να χορηγούνται συνδικαλιστικές άδειες και ορισμένοι να απαλλάσσονται εντελώς από την εργασία τους. Πρέ-

πει να αντιληφθούμε, ότι αναλαμβάνοντας συνδικαλιστικές υποχρεώσεις, πάμε να δώσουμε και όχι να πάρουμε. Και δυστυχώς - αν θέλουμε να μην κρυθόμαστε πίσω από το δάκτυλό μας - η πλειοψηφία των συνδικαλιστών δεν πάνε να δώσουν, αλλά να πάρουν. Πολλοί από τους υψηλά ιστάμενους συνδικαλιστές ουσιαστικά δεν γνωρίζουν το χώρο της Παιδείας, μια και έχουν χρόνια να εργαστούν. Πληρώνονται ως εκπαιδευτικοί, ενώ επαγγέλλονται τους συνδικαλιστές. Και ρωτώ: Είναι δυνατόν αυτοί οι άνθρωποι που έχουν χρόνια να μπουν σε τάξη, να κάνουν σωστές προτάσεις για την Παιδεία ή για το συμφέρον του εκπαιδευτικού; Είναι δυνατόν να βασανίζουν το μυαλό τους για την επιτυχία του διδακτικού έργου, όταν άλλες είναι οι προτεραιότητες που έχουν; Αυτοί έχουν ξεκοπεί εντελώς από τη δουλειά τους. Εκείνο που ξέρουν να κάνουν καλά είναι να προκηρύσσουν απεργίες, να βγάζουν συνθήματα με καλή ρίμα, να αφισκοκολλούν με μεγάλη ταχύτητα κ.π.λ.

Ένα άλλο σημαντικό θέμα, στο οποίο θα ήθελα να μείνω είναι οι απεργίες στο χώρο της εκπαίδευσης. Κατά την άποψή μου απεργίες στο χώρο μας - και σε πολλούς άλλους χώρους θα έλεγα - δεν έχουν κανένα νόημα. Εγώ καταλαβαίνω μόνο τις απεργίες που γίνονται από τους εργάτες. Εκεί ο εργάτης, όταν δεν αμείβεται ικανοποιητικά και δουλεύει κάτω από δύσκολες συνθήκες, αφού εξαντλεί όλα τα περιθώρια, αναγκάζεται να απεργήσει. Η απεργία του πλήττει άμεσα τον εργοδότη του, ο οποίος πρέπει να σταθμίσει από τη μια το κόστος της απεργίας, κι από την άλλη τις αυξήσεις που ζητούν οι εργάτες και να προβεί, αν θέλει να επιβιώσει η επιχείρησή του και να υπάρχει εργασιακή ειρήνη, στις αναγκαίες παροχές. Όταν όμως απεργεί ο δάσκαλος σταματάει την παραγωγή; Εκείνο που καταφέρνει είναι να χάνουν τα παιδιά τα μαθήματα, να τριγυρνούν άσκοπα στους δρόμους κι αυτός να νομίζει ότι αγωνίζεται.

Παρόλα αυτά οι συνδικαλιστές επιμένουν στις απεργίες. Γιατί; Πιστεύω από τη μια μεριά για να αποδείξουν ότι δικαίως κατέλαβαν τα συνδικαλιστικά έδρανα και από την άλλη για να φθείρουν την εκά-

στοτε κυβέρνηση. Με άλλα λόγια, δυστυχώς, οι απεργίες στον κλάδο μας κρύβουν πολιτικές σκοπιμότητες. Γι' αυτό άλλωστε έχουν μικρό ποσοστό συμμετοχής. Προβλήματα σοβαρά υπάρχουν. Δεν θα τα λύσουν όμως οι απεργίες, που μάλιστα αποφασίζονται ερήμην των εκπαιδευτικών. Είναι θλιβερό φαινόμενο να βλέπουμε τα σχολεία όλων των βαθμίδων να υπολειπονται. Όταν σταματάνε να απεργούν οι διδάσκοντες, αρχίζουν τις καταλήψεις οι διδασκόμενοι και τανάπαλιν. Είναι δυνατόν σ' αυτόν τον τόπο να πιστεύουμε ότι κλείνοντας τα νηπιαγωγεία, τα δημοτικά, τα γυμνάσια, τα λύκεια, τα πανεπιστήμια, αγωνιζόμαστε για την αναβάθμιση της Παιδείας; Σκέφτομαι, αν ο Κοσμάς ο Αιτωλός θα μπορούσε να φανταστεί, ότι οι ελεύθεροι Έλληνες θα έκλειναν μόνοι τους τα σχολεία!!! Μόνο χαρά δίνουμε στους εχθρούς μας και τίποτε περισσότερο.

Κατά την άποψή μου ο συνδικαλισμός πρέπει να αλλάξει φιλοσοφία. Δεν επιτρέπεται, διεκδικώντας δίκαια αιτήματα (αναβάθμιση Παιδείας, αυξήσεις μισθών κ.τ.λ.), να στρέφεται ουσιαστικά κατά της Παιδείας. Όση ευθύνη και να έχουν οι κυβερνώντες - που σίγουρα έχουν - δεν μπορεί κάθε τόσο να κλείνουν τα σχολεία. Αυτό πιστεύω είναι καθαρά ελληνικό φαινόμενο. Δεν ξέρω καμιά άλλη χώρα στον κόσμο, που τα ανάλογα σωματεία των εκπαιδευτικών, να προκηρυσσουν τόσες πολλές απεργίες. Δεν μπορώ να καταλάβω πώς πολλοί από μας τους Έλληνες θεωρούμε αγώνα μόνο τις απεργίες και επιτυχημένους συνδικαλιστές αυτούς που μας κατεβάζουν σε απεργίες.

Κοντολογίς θα έλεγα αν αυτός που αποκαλείται συνδικαλισμός στην Ελλάδα δεν σαπίσει εντελώς, για να λειτουργήσει σαν λίπασμα σε κάτι καινούργιο που θα γεννηθεί, τότε η κρίση στην Παιδεία θα επιδεινώνεται. Βλέποντας τα πράγματα απ' αυτή την οπτική γωνία, ίσως είναι αναγκαίος λίγος κατήφορος ακόμη...

Για να μην είμαι όμως άδικος υπάρχουν συνδικαλιστές, που βλέπουν τα πράγματα στις σωστές τους διαστάσεις. Δυστυχώς όμως, είναι φωτεινές εξαιρέσεις, ανήμποροι να αντιδράσουν λόγω αντικειμενικών δυσκολιών και να παρουσιάσουν τις θέσεις τους στον ευρύ κύκλο των εκπαιδευτικών.

Ξέρω ότι οι απόψεις μου αυτές θα ξενίσουν τους συνδικαλιστές. Η φωνή όμως της συνειδήσής μου και η αγάπη μου προς την πατρίδα, που την βλέπω να κινδυνεύει περισσότερο από μας τους ίδιους, παρά από τους Οθωμανούς, τους Σχοπιανούς και τους λοιπούς εχθρούς, με ώθησε να δημοσιεύσω τις σκέψεις μου. Σε καμιά περίπτωση δεν μονοπωλώ τη φιλοπατρία και ούτε σε καμιά περίπτωση υπονοώ ότι οι συνδικαλιστές αυτοί δεν αγαπούν την πατρίδα. Είμαι όμως κατηγορηματικός σε τούτο: Αδελά τους με την τακτική που ακολουθούν, όχι μόνο δεν προσφέρουν τίποτε στους εκπαιδευτικούς και την Παιδεία, αλλά φέρνουν ακριβώς τα αντίθετα αποτελέσματα. Η ιστορία μάς διδάσκει ότι άνθρωποι με καλές προθέσεις, εκτιμώντας λάθος καταστάσεις, με τις ενέργειές τους έφεραν πολλά δεινά στον τόπο μας.

Βέβαια, δε φταίμε για όλα αυτά που γίνονται στο χώρο της Παιδείας μόνο εμείς οι εκπαιδευτικοί. Άρχισα απλώς να γράφω από «τα του οίκου μας».

Την πρώτη και κυριότερη ευθύνη την έχει η πολιτεία. Και για να γίνω πιο συγκεκριμένος με τις ευλογίες της εκάστοτε κυβέρνησης και της εκάστοτε αντιπολίτευσης, ο συνδικαλισμός πήρε τη θλιβερή αυτή μορφή. Ποτέ δεν τον άφησαν ακηδεμόνευτο κι αδέσμευτο να λειτουργήσει στο χώρο της Παιδείας. Πάντα θέλανε να τον χειραγωγούν, για να τον έχουν πειθήνιο όργανο στα κομματικά τους συμφέροντα.

Άλλη σοβαρή ευθύνη της πολιτείας είναι ότι δεν εφήρμωσε ποτέ, μα ποτέ, αξιοκρατία στο χώρο της Παιδείας. Και στο παρελθόν με τις προηγούμενες κυβερνήσεις και τώρα.

Δάσκαλοι ικανοί να προσφέρουν - με μοναδικό «μειονέκτημα» ότι δεν ανήκουν στο κυβερνητικό κόμμα, απορρίπτονται με υποτιμητικές για τα προσόντα τους βαθμολογίες, όπως κατάγγειλε συνάδελφος στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο» (24-9-1991) - δεν στελεχώνουν την εκπαίδευση.

Δάσκαλοι που σηκώνουν το ανάστημα τους στη αυθαιρεσία διώκονται από διευθυντές και προϊστάμενους, που δεν διστάζουν να αλλοιώνουν ακόμη και τα πρακτικά του σχολείου, όπως κατάγγειλε άλλος συνάδελφος στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο» (25-6-1992).

Δάσκαλοι-ιεραπόστολοι, που στόχο έχουν να μάθουν ελληνικά στους Έλληνες της διασποράς, όχι μόνο δεν υποβοηθούνται στο έργο τους, αλλά και διώκονται από το Υπουργείο Παιδείας, όπως κατάγγειλε άλλος συναδέλφος στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο» (3-9-1992).

Πρόθεσή μου εδώ δεν είναι να αναφέρω όλες τις αδικίες και τις διακρίσεις σε βάρος των συναδέλφων μου (δεν θα έφτανε φοβούμαι ο χώρος ολόκληρου του «Οικονομικού Ταχυδρόμου»), αλλά απλά να αναφέρω ενδεικτικά μερικές απ' αυτές, για να δείξω πως δυστυχώς και σήμερα, επαναλαμβάνονται οι ίδιες γνώριμες συνήθειες του παρελθόντος.

Ένα άλλο θέμα που θα ήθελα να δείξω είναι οι μεγάλες ευδύνες που έχει η πολιτεία, παλαιόθεν μέχρι σήμερα, για την οικονομική εξάλειψη των εκπαιδευτικών. Παρόλη τη δεινή οικονομική κατάσταση που υπάρχει, πρέπει οι εκπαιδευτικοί να αμείβονται ικανοποιητικά. Όπως το κράτος δαπανά - και καλά κάνει - λεφτά για την Εθνική Άμυνα (μισθούς αξιωματικών, οπλικά συστήματα κ.τ.λ.) έτσι πρέπει να δαπανά λεφτά και για την Παιδεία (μισθούς εκπαιδευτικών, κατασκευή σχολείων κ.τ.λ.). Να μπορέσει ο εκπαιδευτικός να στηρίζεται μόνο στο μισθό του για να ζήσει και όχι να τον αναγκάζουν να κάνει διάφορες άλλες δουλειές για να τα βγάλει πέρα.

Θα μου πείτε, αν αύριο οι εκπαιδευτικοί πάρουν διπλάσιο μισθό θα λυθούν ως δια μαγείας τα προβλήματα της Παιδείας. Φυσικά όχι. Αν η οικονομική αναβάθμιση των εκπαιδευτικών δε συνοδεύεται από αξιοκρατία (αυτή δε χρειάζεται χρήματα) σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, κι αν δεν απαγκιστρωθεί η Παιδεία από τη θηλιά του κομματισμού (κι 'δω δεν χρειάζεται χρήματα αλλά πατριωτισμός) τότε σίγουρα και οι αυξήσεις στους μισθούς και οτιδήποτε άλλο δοθεί, δεν θα έχει κανένα αντίκρισμα.

Πρέπει όλοι μας να καταλάβουμε ότι η θωράκιση της πατρίδας μας περνάει μέσα από μια δυνατή και υγιή Παιδεία. «Ο μόνος σίγουρος δρόμος για να κατακτήσουμε ένα καλύτερο μέλλον και να ανταποκριθούμε στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια πρόκληση, είναι μόνο η

Παιδεία. Και η Παιδεία είναι ο μόνος μοχλός για να ξεπεράσουμε την κρίση που έχουμε ως ελληνική κοινωνία σε όλους τους τομείς».¹

Συνοψίζοντας θα έλεγα πως δεν βλέπω τα πράγματα καθόλου ρόδινα. Από τη μια μεριά ο «αγωνιστικός συνδικαλισμός» κι από την άλλη η αναξιοκρατία, η ισοπέδωση, η κομματικότητα και η οικονομική εξαθλίωση των εκπαιδευτικών, συνδέτουν το σημερινό κατάντημα. Πώς θα μπορέσουμε σαν λαός να περάσουμε τη μεγάλη κρίση που μαστίζει όλους τους τομείς της κοινωνίας μας και περισσότερο τον ευαίσθητο χώρο της Παιδείας;

Ο καθένας μας ας αναλογισθεί τις ευθύνες του κι από το δικό του μετερίζι αςβάλει το λιθαράκι του στην ανόρθωση της Παιδείας.

(Δημοσιεύτηκε στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο» στις 5 Νοεμβρίου 1992)

1. Γεώργιος Σουφλιάς - Υπουργός Παιδείας («Ταχυδρόμος», 4-9-1991)

ΠΩΣ ΘΑ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΤΕΙ Η ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Ουσιαστικότερος κρίκος ολόκληρης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, είναι η Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Αν αυτός ο κρίκος - που έχει ραγίσει επικίνδυνα - ισχυροποιηθεί, θα γίνει ένα μεγάλο βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση. Απαιτούνται ριζικές και γενναίες αλλαγές που θα τις τολμήσουν οι άξιοι διαφορετικά η εκπαίδευση θα συνεχίσει να στηρίζεται σε πήλινα πόδια. Σε ό,τι παρακάτω θα εκθέσω, δεν διεκδικώ το αλάδητο. Επιθυμία μου είναι να συμβάλλω στον προβληματισμό και το διάλογο για την αναβάθμιση της Παιδείας, που διεξάγεται από τις στήλες του «Οικονομικού Ταχυδρόμου».

Πρώτα απ' όλα θα ήθελα να πω ότι τα σχολεία μας θα πρέπει επιτέλους να πάψουν να δουλεύουν πρωί - απόγευμα σαν φάμπρικες. Χρειάζονται σχολικά κτίρια, ώστε να εφαρμοστούν σύγχρονα αναλυτικά προγράμματα.

Αρχίζοντας από το Δημοτικό Σχολείο, ευδύς εξαρχής έχω να επισημάνω το εξής: Δεν είναι δυνατόν να έχουμε ένα δάσκαλο για όλες τις δουλειές. Αν ρίξουμε μια ματιά στις προηγμένες χώρες της Ευρώπης, πουθενά δε θα δούμε τον «πάνσοφο» δάσκαλο για όλα τα μαθήματα. Ποιος είναι τέλος πάντων ο Έλληνας δάσκαλος που τον θέλουμε Φιλόλογο, Μαθηματικό, Φυσικό, Θεολόγο, Γυμναστή, Τεχνικό και Μουσικό; Τέτοιος δάσκαλος δεν υπάρχει, με αποτέλεσμα οι απαιτήσεις μας από το σημερινό δάσκαλο να είναι παράλογες και δυσανάλογες των δυνατοτήτων του.

Δεν μπορεί να μιλάμε για Ενωμένη Ευρώπη και τα Ελληνόπουλα να μη διδάσκονται από την Δ' Δημοτικού μια ξένη Γλώσσα. Δεν μπορεί να μιλάμε για διεθνείς επιτυχίες στον αθλητισμό και να μην έχουμε γυμναστές στο Δημοτικό Σχολείο, που θα επιλέγουν τους ταλαντούχους, οι οποίοι αργότερα θα εκπροσωπούν την πατρίδα μας στις μεγάλες αθλητικές εκδηλώσεις, ώστε συγκινήσεις σαν κι αυτές που μας προσέφεραν η Βούλα Πατουλίδου και ο Πύρρος Δήμας να είναι συχνότερες. Για τις χώρες του τέως υπαρκτού σοσιαλισμού, ενώ σημείωσαν παταγώδη αποτυχία στην οικονομική τους ανάπτυξη, κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει τις πολύ μεγάλες επιτυχίες που είχαν στις κορυφαίες αθλητικές διοργανώσεις. Κι αυτό γιατί είχαν πολύ καλή οργάνωση στο σχολικό αθλητισμό.

Οι γυμναστές επίσης είναι αυτοί που θα διδάξουν στα Ελληνόπουλα τους εθνικούς μας χορούς, οι οποίοι θα προβλέπονται από το αναλυτικό πρόγραμμα. Δεν είναι δυνατόν να μιλάμε για επικείμενο χάσιμο της εθνικής μας ταυτότητας και να μην κάνουμε τίποτε για να δεθούμε με τις εθνικές μας ρίζες. Ας μη ξεχνάμε ότι αυτό το δέσιμο είναι που κράτησε το γένος μας ενωμένο και δυνατό στις δύσκολες στιγμές της πολυκύμαντης ιστορίας του. Σήμερα η νεολαία μας αφελληνίζεται χορεύοντας μόνο στο ρυθμό της «ντίσκο» και του «σκυλάδικου». Τέτοια πολιτιστική φτώχεια είναι πρωτόγνωρη για την Ελλάδα. Λίγοι ξέρουν τους εθνικούς μας χορούς και πολλοί απ' αυτούς ντρέπονται να τους χορέψουν. Ιδού το κατάντημα!

Ο δάσκαλος με την ειδικότητα της Μουσικής είναι αυτός που θα ευαισθητοποιήσει τα παιδιά σε τραγούδια και μουσική ποιότητας, βάσει του αναλυτικού προγράμματος, ώστε αργότερα να έχουν αντισώματα στα μουσικά υποπροϊόντα, που με τόσο αφθονία προβάλλονται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Με ευθύνη του Μουσικού δασκάλου θα οργανώνεται σχολική χορωδία για όλες τις γιορτές του σχολείου, ώστε να τονώνεται το εθνικό και δρασηκευτικό συναίσθημα.

Ο δάσκαλος με την ειδικότητα του Τεχνικού θα είναι αυτός που θα διδάσκει στα παιδιά όλων των τάξεων τη ζωγραφική και τη χειροτεχνία και με δική του ευθύνη θα οργανώνονται ανάλογες εκθέσεις. Η

συνεργασία των δασκάλων της Αισθητικής Αγωγής θα έχει ως αποτέλεσμα να παρουσιάζονται στο σχολείο υψηλής ποιότητας πολιτιστικές εκδηλώσεις (θεατρικές παραστάσεις, απαγγελίες κ.τ.λ.) και όχι οι παρωδίες εκδηλώσεων που έχουμε σήμερα στα περισσότερα σχολεία. Εκδηλώσεις που θα ενώνουν το σχολείο με την κοινωνία, ένας δεσμός τόσο απαραίτητος για την ολόπλευρη ανάπτυξη των μαθητών. Οι αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις να προβλέπονται από το αναλυτικό πρόγραμμα και να μην επαφίενται στην καλή θέληση των δασκάλων.

Για την Ε' και την ΣΤ' τάξη πρέπει να μπουν δύο ακόμη ειδικότητες. Του Φιλολόγου δασκάλου, που θα διδάσκει Ελληνικά, Ιστορία, Θρησκευτικά και Αγωγή του Πολίτη και του Φυσικομαθηματικού, που θα διδάσκει Μαθηματικά, Φυσικά και Γεωγραφία. Με ευθύνη του Φυσικομαθηματικού θα οργανώνεται η αίθουσα πειραμάτων και εποπτικών μέσων διδασκαλίας, ώστε το υλικό αυτό να χρησιμοποιείται και όχι να παραμένει αραχνιασμένο, όπως συμβαίνει σήμερα σε αρκετές περιπτώσεις. Η εκτέλεση συγκεκριμένων πειραμάτων να προβλέπεται πάλι από το αναλυτικό πρόγραμμα.

Οι υπάρχοντες δάσκαλοι να δηλώσουν την ειδικότητα που επιθυμούν και να μετεκπαιδευτούν σε ταχύρρυθμα σεμινάρια. Επειδή υπάρχουν και αρκετά σχολεία μονοθέσια, διθέσια και τριθέσια, πρέπει να γίνει σύμπτυξη σε εξαθέσια και πάνω, με τη μετακίνηση των μαθητών στο πιο κεντρικό χωριό της περιοχής. Έτσι οι ειδικότητες στο Δημοτικό Σχολείο θα έχουν εφαρμογή σε όλη σχεδόν την Επικράτεια.

Η εφαρμογή των ειδικοτήτων στο Δημοτικό Σχολείο απαιτεί και την αλλαγή των σχολικών βιβλίων. Εξάλλου πολλά απ' αυτά έχουν σοβαρά λάθη και ελλείψεις, για να μην πω ότι είναι εντελώς ακατάλληλα. Απαραίτητη είναι και η χρήση του πολλαπλού βιβλίου.

Η κατάργηση της απόρριψης στο Δημοτικό Σχολείο, που ορθώς έγινε, δεν συνοδεύτηκε και με τα ανάλογα μέτρα, ώστε οι μαθητές που παρουσιάζουν μαθησιακές δυσκολίες να παρακολουθούν τα Ελληνικά και τα Μαθηματικά σε παράλληλες και μετά το τέλος του ωραρίου να τους παρέχεται ενισχυτική διδασκαλία. Το μέτρο των πα-

ράλληλων τάξεων σε ελάχιστα σχολεία έχει εφαρμοστεί μέχρι σήμερα, με αποτέλεσμα να αποφοιτούν μαθητές από το Δημοτικό και να μη ξέρουν ανάγνωση και γραφή.

Η επαναφορά της βαθμολογίας και των διαγωνισμάτων τριμήνου στο Δημοτικό Σχολείο, από τη δική μου εμπειρία, καθώς και πολλών άλλων συναδέλφων, ήταν ιδιαίτερα ευεργετική στην απόδοση των μαθητών. Η κατάργηση της βαθμολογίας (το Α, Β και Γ ήταν μόνο για το βαθμολόγιο του σχολείου) δημιούργησε προβλήματα. Έφερε μια χαλάρωση και ισοπέδωση σε όλες τις τάξεις του Δημοτικού Σχολείου. Τελειώνοντας τώρα ο μαθητής το Δημοτικό Σχολείο αποκτά εμπειρία γραπτών εξετάσεων, έτσι ώστε η προσαρμογή του στο Γυμνάσιο να είναι ομαλή.

Έχω την άποψη, ότι η εισαγωγή των μαθητών από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο, θα πρέπει να εξακολουθήσει μεν να γίνεται άνευ εξετάσεων, δίχως όμως να είναι μονόδρομος για όλους τους μαθητές. Δεν ξέρω τι νόημα έχει να πηγαίνουν μαθητές στο Γυμνάσιο, που έχουν σοβαρότατα μαθησιακά προβλήματα, εν ονόματι της εννιάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης. (Αν και στην πράξη έχει καταργηθεί, γιατί όποιος θέλει πάει στο Γυμνάσιο). Δεν θα έπρεπε για τους μαθητές που δεν μπορούν να συνεχίσουν, να υπάρχουν Κατώτερες Τεχνικές Σχολές (Τεχνικά Γυμνάσια), ούτως ώστε τα χρόνια που κάνουν τουρισμό στο Γυμνάσιο, να μαθαίνουν κάποια τέχνη; Σε αυτές τις Σχολές, αν παράλληλα γίνονται και μερικά γενικά μαθήματα (με λιγότερες απαιτήσεις από το Γυμνάσιο), την εννιάχρονη υποχρεωτική βασική εκπαίδευση ο μαθητής θα την παίρνει με ένα διαφορετικό τρόπο. Κι αυτό είναι αναγκαίο να γίνει, γιατί οι αυξημένες ανάγκες της κοινωνίας μας απαιτούν και περισσότερη μόρφωση και ειδίκευση.

Με το να υποχρεώνεται ο μαθητής σε εννιάχρονη εκπαίδευση, δεν σημαίνει ότι πρέπει να υπάρχει και ελαστικότητα στο Γενικό και Τεχνικό Γυμνάσιο. Αν δεν ανταποκρίνεται στις βασικές του υποχρεώσεις να επαναλαμβάνει την τάξη. Να μπορεί να διακόπτει τη φοίτηση βάσει του Νόμου (ο οποίος θα λειτουργεί και δεν θα είναι για τα μάτια), μόνον όταν συμπληρώσει εννιά χρόνια στη δημόσια εκπαίδευση, έστω

κι αν θρίσκειται στη Β΄ τάξη του Γενικού ή Τεχνικού Γυμνασίου. Αν όμως, απορριφθεί δύο φορές στην ίδια τάξη ή τρεις φορές σε διαφορετικές τάξεις του Γενικού Γυμνασίου να αποβάλλεται. Να έχει, όμως, τη δυνατότητα να μετεγγράφεται στο πρώτο έτος του Τεχνικού Γυμνασίου.

Οι απόφοιτοι του Τεχνικού Γυμνασίου να μπορούν να εγγράφονται στο τρίτο έτος του Γενικού Γυμνασίου, αν το επιθυμούν, μόνον κατόπιν εξετάσεων σε συγκεκριμένη ύλη.

Και φθάνουμε τώρα στο Λύκειο. Εδώ έχω να κάνω μια πρόταση, που τη θεωρώ κλειδί για την αναβάθμιση της Παιδείας: Να καθιερωθούν εισαγωγικές γραπτές εξετάσεις από το Γυμνάσιο στο Λύκειο. Για τους υποψήφιους να ηγαίνουν τα θέματα από ειδική επιτροπή και τα γραπτά τους, που θα έχουν καλυμμένα τα ονόματα, να στέλνονται για διόρθωση σε ειδικά εξεταστικά κέντρα, ώστε η επιλογή να είναι αδιάβλητη.

Οι μαθητές που δεν θα επιτυγχάνουν στο Λύκειο να απορροφούνται, αν το επιθυμούν, από Μέσες Τεχνικές Σχολές (Τεχνικά Λύκεια), ώστε στην ηλικία των δεκαοχτώ ετών να είναι έτοιμοι για την παραγωγική διαδικασία. Όσοι θα περάσουν τις εξετάσεις θα συνεχίσουν σε ένα Λύκειο, που θα τους παρέχει γενικές γνώσεις και δεν θα έχει τη σημερινή μορφή, που είναι μια τυπική διαδικασία για να τους επιτραπεί η συμμετοχή στις πανελλήνιες εξετάσεις.

Ο μέσος όρος και των τριών τάξεων του Λυκείου, να είναι αυτός που θα καθορίζει την εισαγωγή των υποψηφίων στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Για να υπάρχει η αίσθηση του δικαίου στους μαθητές, θα πρέπει να τους δίνετε το δικαίωμα να επανεξετάζεται το γραπτό τους από επιτροπή, αν νομίζουν ότι αδικήθηκαν.

Για εκείνους που έχουν χαμηλό μέσο όρο στις τρεις τάξεις του Λυκείου, να υπάρχουν Ανώτερες Τεχνικές Σχολές. Παράλληλα να μπορούσαν να λειτουργήσουν με αυστηρές προδιαγραφές και ιδιωτικά Πανεπιστήμια, ώστε αυτοί οι μαθητές που επιμένουν στην πανεπιστημιακή μόρφωση, αντί να τρέχουν στη Ρουμανία, τη Βουλγαρία και τα Σκόπια να θρίσκουν την επιλογή που ποθούν στην ίδια τους

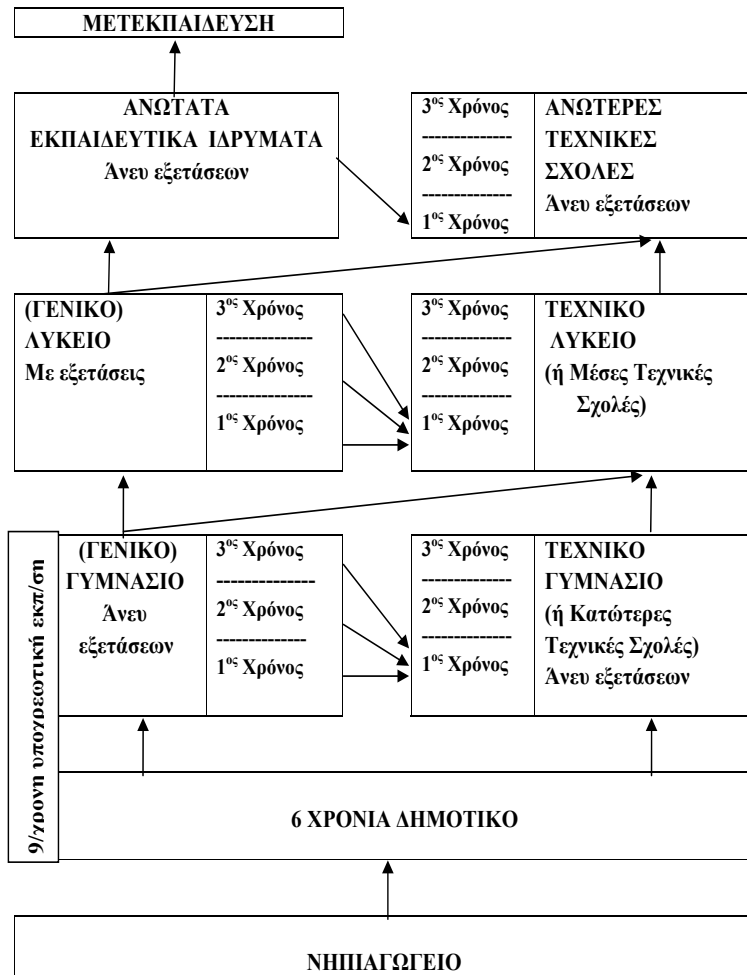
την πατρίδα. Και μη μου πείτε ότι έτσι θα παραβιάζονται τα πλάνα του Υπουργείου Παιδείας και θα έχουμε περισσότερους πτυχιούχους, γιατί σήμερα που τους κλείσαμε την πόρτα, συγχρόνως τους ανοίξαμε δέκα παράθυρα.

Οι μαθητές που απορρίπτονται στο Λύκειο δύο συνεχόμενες χρονιές ή τρεις συνολικά να αποβάλλονται. Να μετεγγράφονται όμως, αν το επιθυμούν, στο πρώτο έτος του Τεχνικού Λυκείου.

Ο φραγμός των εξετάσεων στο Λύκειο σε συνδυασμό με την κατάργηση των πανελλήνιων εξετάσεων, προσφέρουν την καλύτερη δυνατότητα επιλογής για τα φτωχά παιδιά. Έτσι τους δίνονται περισσότερες ευκαιρίες για πανεπιστημιακή μόρφωση. Αν δε η εισοδός τους στα Πανεπιστήμια συνοδεύεται και με ένα άτοκο δάνειο (εφόσον πάνε καλά στα μαθήματα του πρώτου έτους), είναι ό,τι το καλύτερο μπορεί να γίνει. Να πώς βοηθούνται τα φτωχά παιδιά και όχι με κηρύγματα περί ίσων ευκαιριών, τα οποία σε τελική ανάλυση στρέφονται ενάντια τους. Με το να τους στέλνουμε σχεδόν όλους για πανελλήνιες εξετάσεις, στήνοντας εκεί τη λαιμητόμο, είναι ανήθικο και καλό είναι κάποτε να σταματήσει, γιατί εκτός των άλλων ζημιώνει και την πατρίδα μας.

Οι Κατώτερες Τεχνικές Σχολές (Τεχνικά Γυμνάσια), οι Μέσες Τεχνικές Σχολές (Τεχνικά Λύκεια) και οι Ανώτερες Τεχνικές Σχολές, να έχουν μια συνοχή και ευελιξία, ώστε μαθητές με καλές επιδόσεις στα θεωρητικά και πρακτικά μαθήματα των Κατωτέρων Τεχνικών Σχολών, αν το επιθυμούν να εγγράφονται στις Μέσες κι από εκεί στις Ανώτερες (βλέπε τη σχηματική παράσταση της εκπαίδευσης στον πίνακα).

ΣΧΗΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Στις τρεις βαθμίδες των Τεχνικών Σχολών να υπάρχουν όλα τα επαγγέλματα, τα οποία φυσικά δεν απαιτούν πανεπιστημιακή μόρφωση. Οι Σχολές αυτές να είναι καλά οργανωμένες, συνδεδεμένες με την παραγωγή, δίνοντας στους σπουδαστές, όλες εκείνες τις τεχνικές γνώσεις, που είναι απαραίτητες για το επάγγελμα που επέλεξαν. Να μην παρατηρηθεί δηλαδή το φαινόμενο να δίνονται πτυχία και οι απόφοιτοι να μην γνωρίζουν την τέχνη.

Οι μαθητές των Τεχνικών Σχολών που απορρίπτονται δύο συνεχόμενα χρόνια ή τρία συνολικά, να υποχρεώνονται να αλλάζουν ειδικότητα, γιατί διαφορετικά οι Σχολές αυτές κινδυνεύουν να γίνουν καταφύγιο προβληματικών μαθητών.

Οι δημόσιες Τεχνικές Σχολές με την παράλληλη λειτουργία και των ιδιωτικών Τεχνικών Σχολών, θα καλύψουν τις σημερινές αυξημένες ανάγκες σε ειδικευμένο εργατικό δυναμικό. Γιατί εμείς οι Έλληνες να θεωρούμε επιτυχία και επαγγελματική αποκατάσταση για τα παιδιά μας, μόνο την είσοδο τους στο Πανεπιστήμιο και στη συνέχεια το διορισμό τους στο Δημόσιο;

Κατά τη γνώμη μου το εκπαιδευτικό σύστημα σε Γυμνάσιο και Λύκειο είναι οικοδομημένο στην ουτοπία, ότι δίνουμε ίσες ευκαιρίες για όλα τα παιδιά του λαού να φτάσουν προ των πυλών του Πανεπιστημίου. Για να δούμε, όμως, αναλυτικά τι γίνεται στην πράξη; Με την ελαστικότητα των γραπτών και προφορικών εξετάσεων στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο, που χρειάζεται να βάλεις μέσον για να μείνεις στην ίδια τάξη, έχουμε μια πληθώρα υποψηφίων για τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, που οι περισσότεροι από αυτούς θα μείνουν εκτός νυμφώνος. Έχουν φτάσει δηλαδή δεκαοχτώ χρονών και πολλοί από αυτούς δεν ξέρουν ούτε γράμματα, ούτε τέχνη. Ανήμποροι να περάσουν στο Πανεπιστήμιο νιώθουν απογοητευμένοι και εύκολα μπορούν να παρασυρθούν στον κόσμο των ψευδαισθήσεων και των ναρκωτικών.

Πολλοί αναζητούν την τύχη τους σε χώρες με υποβαθμισμένη Παιδεία, για να φέρουν αρκετοί από αυτούς πτυχία αμφίβολου ποιότητας, ξοδεύοντας και το πολύτιμο για τον τόπο μας συνάλλαγμα.

Οι πτυχιούχοι αυτοί κατέκλεισαν και τον ευαίσθητο χώρο της Παιδείας και αυτό είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό. Μερικοί από αυτούς δεν θα είχαν φτάσει ούτε στο Λύκειο, αν υπήρχε μια ορδή οργάνωση της εκπαίδευσης.

Λίγοι παίρνουν αξιόπιστα πτυχία από προηγμένες χώρες, αλλά μένουν στο εξωτερικό - όχι φυσικά με δική τους ευθύνη - όπου εργάζονται και διαπρέπουν, δυστυχώς, όχι για λογαριασμό της Ελλάδας. Άλλοι πάλι τρώνε τα έτοιμα ή κάνουν κάποια δουλειά ανειδίκευτου εργάτη με κρύα καρδιά, παραδοκόντας πώς θα τρυπώσουν στο Δημόσιο με τη βοήθεια του κομματάρχη, για μια δεσούλα «ό,τι προαιρείσθε».

Αν όμως οι κανόνες του παιχνιδιού ήταν ξεκαθαρισμένοι με τις εισαγωγικές εξετάσεις από το Γυμνάσιο στο Λύκειο, θα είχαν βρει κι αυτοί το δρόμο τους από πολύ νωρίς. Από την ηλικία των δεκαπέντε ετών θα μάθαιναν μια τέχνη και στα δεκαοχτώ θα έβγαζαν δικά τους χρήματα. Και μη μου πει κανείς ότι το μέτρο αυτό είναι ελιτιστικό και εμποδίζει τους φτωχούς μαθητές να φθάσουν προ των πυλών του Πανεπιστημίου. Γιατί κατά κανόνα τα παιδιά που δεν μπορούν να περάσουν στο Λύκειο, τα ίδια αργότερα είναι που θα αποτυγχάνουν και στις πανελλήνιες εξετάσεις.

Άλλοι πάλι δεν έχουν ούτε τα κότσια, ούτε την όρεξη για μόρφωση και διαπρέπουν στην οργάνωση καταλήψεων ή μαχαϊρώνουν τα λάστιχα των αυτοκινήτων των καθηγητών για να περάσουν την τάξη. Από τώρα μαθητής της ΣΤ' τάξης του σχολείου μου ανυπομονεί τότε θα πάει κι αυτός στο Γυμνάσιο για να κάνει κατάληψη. Να πώς διαπαιδαγωγούνται οι νέοι μας!

Γιατί παλαιότερα δεν είχαμε καταλήψεις; Δηλαδή οι καταλήψεις είναι ένα φαινόμενο μόνον της αστόχαστης μίμησης και παραμόρφωσης των γεγονότων του Πολυτεχνείου; Μήπως οι καταλήψεις δεν έχουν σχέση με τους «κουμπούρες» που έχουν συσσωρευτεί σε Γυμνάσια και Λύκεια, στο όνομα των ίσων ευκαιριών για όλους τους μαθητές; Ατέλειωτες αναλύσεις γράφτηκαν για τις καταλήψεις, ελάχιστοι όμως τόνισαν την παράμετρο αυτή. Με τις εισαγωγικές εξετάσεις από το Γυμνάσιο στο Λύκειο θα τους φύγει η «μαγκιά», που τόσο ξεδιά-

ντροπα διδάχτηκαν από το πολιτικό ήθος της σημερινής παραπαίουσας κοινωνίας μας. Δεν θα τους αφήσουμε να πάνε δεκαοχτώ χρόνων και να είναι αγράμματοι, θρασείς και τεμπέληδες, εμποδίζοντας και τους επιμελείς συμμαθητές τους να προοδεύσουν. Δεν θα τους αφήσουμε να γίνουν πρωταθλητές στο «σφήνακι». (Το σφήνακι για όσους δεν το ξέρουν είναι ένα ποτηράκι αλκοολούχο ποτό που πίνεται με τη μιά «σπορ» στο οποίο έχουν ιδιαίτερη κλίση τα τελευταία χρόνια αρκετοί μαθητές).

Και κάτι άλλο: αν έμπαινε ο φραγκός των εξετάσεων για το Λύκειο, σήμερα δε θα μιλούσαμε για «ωριμότητα» δεκαεξάρηδων και ένα σωρό ανοησίες, με τις οποίες φούσκωσαν τα μυαλά των νεαρών, για να χρησιμοποιηθούν ως όμηροι στο παιχνίδι της εξουσίας. Τι αισχύνη για μερικούς πολιτικούς και δημοσιογράφους, που δεν δίστασαν να μεταφέρουν την κομματική τους εμπάθεια σε δεκατριάχροτους μαθητές!!! Γιατί σε άλλες προηγμένες χώρες (με εξαίρεση ίσως τη Γαλλία) δεν παρατηρείται η «ωριμότητα» των δεκαεξάρηδων; Άρα αυτές οι χώρες έχουν οργανωμένη καλύτερα την παιδεία τους, η οποία δεν επιτρέπει την εμφάνιση παρομοίων φαινομένων.

Την τελευταία δεκαετία στη χώρα μας πάρθηκαν μέτρα για την Παιδεία, αλλά αντί για αναβάθμιση είχαμε υποβάθμιση. Παρατηρήθηκε μια χαλάρωση σε διδάσκοντες και διδασκόμενους, που οφείλεται κατά μείζον λόγο στην υποβάθμιση του ρόλου της αξιολόγησης. Επιχειρήθηκε στη συνέχεια να μπει κάποια τάξη στο χώρο της Παιδείας. Το ανακάτεμα όμως ορδών μέτρων με επιτόλαια και μη ρεαλιστικά, είχαν σαν συνέπεια την έκρηξη των μαθητών, η οποία ενισχυόμενη από τους κομματικούς ανταγωνισμούς βρέθηκε εκτός ελέγχου. Τα περισσότερα σχολεία της Ελλάδας παρέλυσαν. Ακολούθησε άτακτη υποχώρηση του Υπουργείου Παιδείας και αποσύρθηκαν όλα τα μέτρα, μηδέ εξαιρουμένων και των θετικών.

Με τα μαθητικά συμβούλια οι μαθητές ξεπέρασαν τα όριά τους, ώστε να βάζουν αιτήματα για τα οποία είναι εντελώς αναρμόδιοι και ανώριμοι. Να θεωρούν νόμιμο και αναφαίρετο δικαίωμα το κλείσιμο των σχολείων, αν αυτό ψηφιστεί στη γενική τους συνέλευση. Η ψευ-

δαίσθηση που εσωτερικοποιούν για τις «δημοκρατικές διαδικασίες» ότι είναι υπεράνω όλων, είναι ιδιαίτερα επικίνδυνη, γιατί νομιμοποιείται η αναρχία στα μάτια τους. Πιστεύω ότι αυτοί που εμπνεύστηκαν τα μαθητικά συμβούλια, είχαν κατά νου να κάνουν τους μαθητές συνυπεύθυνους και βοηθούς στην υπόθεση της Παιδείας. Έγινε όμως το εντελώς αντίθετο. Υπήρξε αδυναμία οριοθέτησης των αρμοδιοτήτων των μαθητών, με αποτέλεσμα κάθε τόσο να υψώνονται τα πανό της κατάληψης, κατόπιν συνεδριάσεων των μαθητικών συμβουλίων. Ας μην ξεχνάμε ότι οι πρώτες καταλήψεις αιφνιδίασαν ακόμη και τα κομματικά λαγωνικά, που αμέσως έσπευσαν με υπερβάλλοντα ζήλο να «προστατεύσουν» τους μαθητές, ώστε οι καταλήψεις να πάρουν τη μορφή επιδημίας. Πολλά σχολεία καταστράφηκαν ή μετατράπηκαν σε χαρτοπαιχτικές λέσγες και μπαράκια. Τα μαθητικά συμβούλια με το εμφανές αίτημα την αναβάθμιση της Παιδείας και αφανές, αλλά πραγματικό, τη λούφα και παραλλαγή, προκηρύσσουν αλλεπάλληλες καταλήψεις. Κάτω απ' αυτές τις προϋποθέσεις δεν ξέρω τι νόημα έχει η ύπαρξη τέτοιων μαθητικών συμβουλίων. Άντε τώρα να βάλεις τάξη στα «κεκτημένα δικαιώματα» των μικρών μαθητών, δίχως να δημιουργηθεί νέα έκρηξη στην εκπαίδευση. Να γιατί είναι επιτακτική ανάγκη η ύπαρξη μιας εθνικής πολιτικής για την Παιδεία, από την οποία δεν πρέπει να λείψει κανείς. Αλλιώς δεν βλέπω να συμμαζεύεται η σημερινή μαθητική νεολαία, ώστε να παίζει το δημιουργικό της ρόλο.

Φτάνουμε τώρα σε αυτούς που θα εισάγονται άνευ εξετάσεων στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Θα ξέρουν ότι περνώντας το κατώφλι θα κουραστούν για να αποφοιτήσουν. Θα εκλείψει η κακή νοοτροπία ότι εφόσον μπήκα στο Πανεπιστήμιο, μα σε πέντε, μα σε δέκα χρόνια, θα πάρω πτυχίο. Θα έχουν υπόψη τους, ότι αν δεν εκπληρώσουν τις βασικές υποχρεώσεις από το πρώτο κιόλας έτος θα αποβάλλονται. Δεν θα έχουμε λοιπόν τους αιώνιους φοιτητές με τις αλλεπάλληλες μεταφορές μαθημάτων από το πρώτο έτος στο τελευταίο. Ας μην ξεχνάμε, ότι κατά κανόνα αυτού του είδους οι φοιτητές είναι που εμποδίζουν την ομαλή λειτουργία των Πανεπιστημίων και

επιδίδονται σε καταλήψεις, φτάνοντας μερικοί εξ αυτών και στο θρασύτατο αίτημα να μην «αστυνομεύονται» κατά τη διάρκεια των γραπτών εξετάσεων. «Τα παιδιά που τα δέλουνε όλα», όπως λέει και το αγαπημένο άσμα της νεολαίας.

Ο σοβαρότερος λόγος που καθιστά σήμερα αναγκαίες τις πανελληνίες εξετάσεις, είναι η αδρόα συμμετοχή υποψηφίων, που προωθούνται από μια ξεχραβαλωμένη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και όχι για να επιλεγούν οι καλύτεροι. Χρειάζεται οπωσδήποτε μια αναβάθμιση προφορικής και γραπτής εξέτασης σε Γυμνάσιο και Λύκειο, ώστε να περιοριστεί ο αριθμός των υποψηφίων. Με το υπάρχον σύστημα των πανελληνίων εξετάσεων μένουν έξω ικανοί μαθητές, είτε γιατί δεν έχουν τη δυνατότητα να πληρώσουν τα φροντιστήρια και τα ιδιαίτερα μαθήματα - που φτάνουν τις 150.000 δραχμές μηνιαίως - για να πάρουν τη μονομερή, μα τόσο «καπαραίτητη» μόρφωση δέσμης, είτε γιατί αρνούνται να μπουν στη λογική της αποστήθισης, που κατά κύριο λόγο ζητούν οι εξετάσεις αυτές. Έτσι η ανώτατη παιδεία δεν δέχεται το καλύτερο δυναμικό και η πατρίδα στερείται λαμπρούς επιστήμονες.

Η υπερπροσπάθεια των υποψηφίων να περάσουν στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα δημιουργεί και έναν κορεσμό, ο οποίος φαίνεται αργότερα από την κακή απόδοση και διαγωγή μέσα στο Πανεπιστήμιο.

Παλαιότερα πολλοί μαθητές περνούσαν στο Πανεπιστήμιο, χωρίς να κάνουν ούτε μια ώρα φροντιστήριο. Σήμερα αμφιβάλλω, αν υπάρχει έστω και για δείγμα ένας τέτοιος μαθητής. Αυτό σημαίνει ότι τα σχολεία μας έπαψαν να παράγουν έργα, με φυσικό επακόλουθο το κενό αυτό να προσπαθούν να το καλύψουν τα φροντιστήρια. **Αν κάποιος σήμερα έχουν όφελος από τη διατήρηση των πανελληνίων εξετάσεων και της κατάστασης αυτής στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, είναι οι φροντιστές και ουδείς άλλος.** Η κατάργηση λοιπόν των πανελληνίων εξετάσεων, εκτός των άλλων, θα περιορίσει την πελατεία των φροντιστηρίων, θα αποδεσμεύσει ικανότατους εκπαιδευτικούς που θα δουλέψουν στη Δημόσια Εκπαίδευση και όλα τα μαθήματα στο Λύκειο θα πάρουν ίση αξία.

Με το δεσμό των πανελληνίων εξετάσεων αρχίζει ένας αγώνας δρόμου με απρόβλεπτες οικονομικές και ψυχολογικές επιπτώσεις για τους περισσότερους υποψηφίους και τις οικογένειές τους. Για την τραγωδία των αποτυχόντων αναφέρθηκα πιο πάνω. Για τους επιτυχόντες το δράμα δεν σταματάει με την εισαγωγή τους στο Πανεπιστήμιο από εκεί και πέρα παίζεται η δεύτερη πράξη. Οι έρμιοι οι γονείς απομυζούνται στη κυριολεξία για πολλά χρόνια, μέχρι να πάρουν τα παιδιά τους το πολυπόθητο πτυχίο. Και η τρίτη πράξη του δράματος, που θα την χαρακτηρίζα και την πιο τραγική, είναι η μετά πτυχίον εποχή. Έχουμε ένα συνωστισμό πτυχιούχων ανέργων στην επετηρίδα για μια θέση κάτω από τον ήλιο. Πολλοί από αυτούς, παρόλο που είναι άξιοι να προσφέρουν σημαντικό έργο, θα περιμένουν έως και δέκα χρόνια να διοριστούν. Να λοιπόν γιατί επιβάλλεται να αναθεωρήσουμε και το δεσμό της επετηρίδας, με ένα σύστημα που θα επιλέγει τους ικανότερους και θα είναι αδιάβλητο και αντικειμενικό. Θα γίνεται δηλαδή αξιολόγηση από την αρχή κιόλας της σταδιοδρομίας του υπαλλήλου και να συνεχίζεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Έτσι θα αποφευχθεί η ισοπέδωση και θα επιλέγονται οι καλύτεροι, που θα στελεχώνουν τις δημόσιες υπηρεσίες.

Εκείνο που με ανησυχεί τόσο στην κατάργηση της επετηρίδας, όσο και στην αξιολόγηση, είναι η αντικειμενικότητα. Θα αξιολογείται πραγματικά ο καλύτερος ή κάποιοι κομματικοί φωστήρες θα επιλέγουν τους ημέτερους; Δεν το κρύβω ότι οι εμπειρίες μου στη δημόσια εκπαίδευση με κάνουν να έχω επιφυλάξεις. Αν υπάρχει η αίσθηση του δικαίου στην αξιολόγηση, οι εκπαιδευτικοί θα προσφέρουν πολύ περισσότερο^α θα γίνουν πιο υπεύθυνοι και οι πολιτικές απεργίες θα εκλείψουν. Αλήθεια γιατί οι συνδικαλιστές δεν σέβονται την πλειοψηφία των δασκάλων, περίπου 70%, που δεν απεργεί και προκηρύσσουν συνεχώς νέες απεργίες; Αυτή είναι η δημοκρατικότητά τους; Τίποτε δεν μπορούμε να περιμένουμε απ' αυτούς, που έχουν εκτροχιαστεί από τις ράγες της Παιδείας.

Η Παιδεία έχει τεράστια δυναμική. Είναι η καλύτερη επένδυση για την οικονομία και την επιβίωσή μας σαν έθνος. Δεν αρκούν όμως

τα μεγάλα λόγια. Αυτά ποτέ δεν έπαψαν να λέγονται. Χρειαζόμαστε έργα. Εδώ πάσχουμε. Ας μην ξεχνάμε ότι η Παιδεία με την ευρύτερη έννοια, όπως έλεγε ο Πλάτων, είναι κι αυτό που βλέπει καθημερινά ο πολίτης στους τοίχους. Τι παραστάσεις είχε ο αρχαίος Έλληνας στην Αγορά των Αθηνών και τι παραστάσεις έχει ο Νεοέλληνας σήμερα; Κάθε λογής εδνότητα έχει καταλάβει τα πεζοδρόμια και πουλά τηνπραμάτεια της, μετατρέποντας ολόκληρη την περιοχή σε παλιατζίδικο. Περπατάς σήμερα με το παιδί σου σε μια τσιμεντούπολη και έρχεσαι «γκρο πλαν» με τη χυδαιότητα στα πορνοπερίπτερα. Το μεγαλύτερο όμως κακό το παθαίνουμε μέσα στα ίδια μας τα σπίτια. Τα κανάλια της τηλεόρασης ιδιωτικά και κρατικά, συναγωνίζονται στη διαφθορά και την αποβλάκωση μικρών και μεγάλων θεατών. Δεν θα έπρεπε να επέμβει κάποιος εισαγγελέας για όλα αυτά;

Πρέπει επιτέλους να σκύψουμε όλοι στα προβλήματα της Παιδείας, για να σταματήσουμε τον κατήφορό της. Δεν πάει άλλο παρακάτω. Πιο κάτω βρίσκεται η καταστροφή, ο εθνικός αφανισμός. Χρειαζόμαστε αναβάθμιση του εκπαιδευτικού από το Νηπιαγωγείο έως το Πανεπιστήμιο. Δίχως το δάσκαλο τίποτε δεν μπορεί να προχωρήσει. Αυτός είναι που ζυμώνεται καθημερινά με τους μαθητές, αυτός εφαρμόζει τα προγράμματα, αυτός θα εμφυσήσει την αγάπη προς την πατρίδα και τις αξίες της ζωής. Όταν λοιπόν ο δάσκαλος δεν στηρίζεται πνευματικά, ηθικά και υλικά, δεν μπορεί να γίνει ο μοχλός αναβάθμισης της Παιδείας. Δεν επιτρέπεται οι εκπαιδευτικοί καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας τους να μην επιμορφώνονται ούτε μια φορά! Δεν επιτρέπεται το λειτούργημα του εκπαιδευτικού να είναι τόσο χαμηλά στη συνείδηση των πολιτών. Δεν επιτρέπεται οι εκπαιδευτικοί να είναι οικονομικά εξαθλιωμένοι και πολλοί από αυτούς να αναγκάζονται παράλληλα να κάνουν και κάποια άλλη δουλειά για να ζήσουν.

Πιστεύω ότι τα προβλήματα της Παιδείας είναι απλά. Η αναξιοκρατία όμως και η μετατροπή της Παιδείας σε αρένα κομματικών ανταγωνισμών τα κάνει σύνθετα, δύσκολα και άλυτα.

Σαν απλός δάσκαλος που βιώνω από πρώτο χέρι το κατόντημα της εκπαίδευσης, βλέπω ότι η αναβάθμισή της περνάει μόνο από μια

εδνική πολιτική για την Παιδεία, που θα βγάλει στην επιφάνεια τους άξιους. Τους άξιους, που θα αναλάβουν με συγκεκριμένες και τολμηρές προτάσεις το δύσκολο έργο της ανόρθωσης. Ένα έργο, που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των καιρών μας. Ένα έργο για την Ελλάδα. «Ομπρός! βοηθάτε να σηκώσουμε τον ήλιο πάνω από την Ελλάδα! σπρώχτε με γόνα και με στήθος να τον βγάλουμε από τη λάσπη», θα μας έλεγε ο Άγγελος Σικελιανός, αν μπορούσε να δει τη σημερινή μας κατάντια.

(Δημοσιεύτηκε στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο» στις 14 Οκτωβρίου 1993)

ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΠΕΡΓΟΥΜΕ ΕΜΕΙΣ ΟΙ ΔΑΣΚΑΛΟΙ

Οι εκπαιδευτικοί συνδικαλιστές της Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδος με δύο ανοιχτές επιστολές που απευθύνουν, αφενός μεν προς τους δασκάλους και νηπιαγωγούς, αφετέρου δε προς τους γονείς των μαθητών, εξηγούν τους λόγους για τους οποίους κήρυξαν την 48ωρη απεργία στις 23 και 24 Νοεμβρίου και ζητούν τη συμμετοχή των μεν και τη συμπαράσταση των δε.

Με το παρόν σημείωμα, που ας θεωρηθεί ανοιχτή επιστολή προς τους εν λόγω συνδικαλιστές, θα ήθελα να τους εξηγήσω τους λόγους για τους οποίους δεν πρέπει οι εκπαιδευτικοί να απεργούμε. Γι' αυτό είναι γραμμένη σε πρώτο πρόσωπο:

Κατ' αρχήν θέλω να πω, ότι τα αιτήματά μας (αυξήσεις μισθών, ειδικότητες, ενισχυτική διδασκαλία, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, πρωινό ωράριο κ.π.λ.) είναι δίκαια και πρέπει γρήγορα να βρουν τη λύση τους.

Όμως, συνάδελφοί μου συνδικαλιστές, τα προβλήματα δεν λύνονται με το κλείσιμο των Σχολείων. Αντίθετα οξύνονται.

Πρώτα - πρώτα ποιοι είναι αυτοί που πληρώνουν την απεργία; Φυσικά τα παιδιά εκείνα - και είναι η συντριπτική πλειοψηφία - που δεν φοιτούν στα κολέγια ή στα μεγάλα ιδιωτικά σχολεία (εκεί δεν γίνεται ποτέ απεργία) και δεν έχουν τη δυνατότητα να πληρώσουν ιδιαίτερα φροντιστήρια για να καλύψουν τα κενά. Και μάλιστα προκηρύξατε τώρα απεργία, που μετά τα φαιδρά γεγονότα των εκλογών - με την έλλειψη των δικαστικών αντιπροσώπων - πολλά σχολεία δε λειτούρ-

γησαν για αρκετές ημέρες. Εδώ δεν είδα να εκφράζετε καμία αγανάκτηση εναντίον εκείνων, που ήταν υπεύθυνοι για την αναστάτωση των σχολείων.

Οι απεργίες στο χώρο μας και σε πολλούς άλλους χώρους θα ελεγα, δεν έχουν κανένα νόημα. Νόημα έχουν οι απεργίες των εργατών που σταματάνε την παραγωγή. Εμείς οι εκπαιδευτικοί τι σταματάμε; Μήπως πλήττουμε τα συμφέροντα κάποιου πλούσιου, που ενώ ο ίδιος έχει υπερκέρδη από τη δική μας εργασία, δίνει σε μας τα ψίχουλα; Εκείνο που καταφέρνουμε είναι να βγάζουμε τα παιδιά έξω από το ρυθμό τους και να τους δημιουργούμε προβλήματα στη μάθηση.

Δυστυχώς, θεωρείται από τους συνδικαλιστές «ψώνιο» όποιος δεν απεργεί για λόγους συνείδησης. Μάλιστα αβασάνιστα ορισμένοι χαρακτηρίζουν «κουτοπόνηρους» αυτούς που δεν απεργούν, γιατί καθώς λένε, τρέχουν πρώτοι να πάρουν τις αυξήσεις που «πέτυχαν» με τον απεργιακό αγώνα οι συναδέλφοί τους. Και εγώ σας λέω ξεκάθαρα: αν ακολουθούσατε κάποιο άλλο δρόμο, εκτός απεργιών, σήμερα οι αποδοχές μας θα ήταν καλύτερες και όχι στα όρια της φτώχειας, όπως σωστά κατά τα άλλα επισημαίνετε στις επιστολές σας. Αν το σημερινό μισθολόγιο των εκπαιδευτικών το διαμόρφωσαν οι απεργίες, τότε ένας παραπάνω λόγος που θα πρέπει να τις σταματήσουμε. Αλλά κι αν ακόμη οι αποδοχές μας δεν ήταν καλύτερες και βρισκόμασταν στα ίδια επίπεδα (πιο κάτω δεν γίνεται, γιατί μας χρειάζονται όρδιους), θα ήμασταν αναβαθμισμένοι ηθικά κι αυτό είναι πολύ σημαντικό. Ενέργειες σαν κι αυτές, να καίτε τα ερωτηματολόγια του κ. Σουφλιά για το διάλογο για την Παιδεία (δικαίωμα αναφαίρετο θέβαια να διαφωνείτε ριζικά), περιχαρείς μάλιστα μπροστά στις κάμερες της τηλεόρασης ή όπως των συναδέλφων της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, να προκηρύσσουν απεργίες την περίοδο των εξετάσεων, δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να γίνουν αποδεκτές από την πλειοψηφία του ελληνικού λαού. Και το κυριότερο δίνουν ζωντανά αρνητικά παραδείγματα για τους μαθητές μας. Αφού οι δάσκαλοι καίνε τα ερωτηματολόγια, γιατί οι μαθητές να μην κάψουν τα βιβλία, τα θρανία ακόμη και τα σχολεία. Πώς περιμένουμε να μας πάρει στα σοβαρά η ελληνική κοινωνία!!!

Ακούτε, πιστεύω, συνάδελφοί μου συνδικαλιστές, στη γειτονιά σας να λένε: «Πάλι απεργούν οι δάσκαλοι!». Άρα γίνεται κατάχρηση της απεργίας κι αυτό έχει ενοχλήσει την κοινή γνώμη. Απορώ πώς δεν φτάνουν στα αυτιά σας τα μηνύματα αυτά, που εκπέμπονται ασταμάτητα απ' όλες τις κοινωνικές τάξεις.

Εξ άλλου, βλέπετε την απεργία δεν την ακολουθεί η πλειοψηφία των δασκάλων. Επιμένετε όμως. Γιατί; Πάρτε τα στοιχεία από τους εκκαθαριστές των Γραφείων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, να δείτε από τις κρατήσεις που γίνονται, πόσο μικρό είναι το ποσοστό συμμετοχής. Άρα από τη στιγμή που την απεργία δεν την υιοθετούν οι δάσκαλοι, θέλετε να την υιοθετήσουν οι γονείς, που χάνουν τα παιδιά τους τα μαθήματα, τριγυρνάνε άσκοπα στους δρόμους, ενώ οι ίδιοι βρίσκονται στην εργασία τους ανήμποροι να τα ελέγξουν;

Εγώ, συνάδελφοί μου συνδικαλιστές, έχω να σας προτείνω - αν φυσικά το θέλει ο κλάδος - την αναστολή κάθε απεργιακής κινητοποίησης. Να στείλετε μια άλλη ανοιχτή επιστολή με αποδέκτες τους γονείς, την κυβέρνηση, τα κόμματα, τα μέσα ενημέρωσης, κάνοντας γνωστό ότι για πέντε χρόνια εμείς οι εκπαιδευτικοί δεν πρόκειται να απεργήσουμε για κανένα από τα δίκαια αιτήματά μας. Περιμένουμε όμως στο χρονικό αυτό διάστημα, να γίνει ουσιαστική αναβάθμιση των αποδοχών μας σε όρια αξιοπρεπούς διαβίωσης και να αντιμετωπιστούν τα χρονίζοντα προβλήματα της Παιδείας, που τα περισσότερα και σημαντικότερα απ' αυτά, για να επιλυθούν δεν απαιτούν ούτε μία δραχμή.

Πιστεύω μια τέτοια πρόταση-δέσμευση με τόσο ηθικό περιεχόμενο δεν μπορεί παρά να αγκαλιαστεί με ενθουσιασμό από την ελληνική κοινωνία και ιδιαίτερα τον Έλληνα γονέα. Όσο δίκιο και να έχεις, αν δεν το διεκδικήσεις σωστά, δεν μπορείς να το έχεις.

(Συχνά μου έρχεται στο μυαλό ο τρόπος που ο Γκάντι κατάφερε να διώξει τους Αγγλους αποικιοκράτες από τις Ινδίες, με το σύνθημα: «όχι βία στη βία», που ο Ινδικός λαός το έκανε πράξη. Και πέτυχαν το στόχο τους για τον απλούστατο λόγο, ότι ο αγώνας τους είχε τέτοια

ηθική δύναμη, τέτοια ηθικά ερείσματα, που ήταν αδύνατον να λυγίσει στην αναμέτρηση με τα γκλοπ και τα πολυβόλα των Άγγλων).

Αν εμείς οι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων ξεκινήσουμε αυτόν τον αγώνα, σίγουρα θα είναι σημαντικά τα μηνύματα που θα στείλουμε σε πολλές κατευθύνσεις. Και πρώτα απ' όλα στα κόμματα που θα αναγκαστούν να καταλάβουν, ότι ο χώρος του Σχολείου είναι ιερός και η Παιδεία δεν αντέχει άλλες κομματικές αντιδικίες. Θα πρέπει επιτέλους να της δώσουν με εθνική ομοψυχία την ώθηση που χρειάζεται για να τη βγάλουν απ' την κρίση.

Αλλά αποδέκτες θα είναι και οι μαθητές, οι οποίοι βλέποντας τους εκπαιδευτικούς να συμπεριφέρονται έτσι, σίγουρα δεν θα μείνουν απαθείς και φαινόμενα σαν κι αυτά των καταλήψεων, αν δεν εξαλειφθούν, τουλάχιστον θα περιορισθούν.

Δοκιμάστε, συνάδελφοι συνδικαλιστές, την υλοποίηση της πρότασης αυτής και να είστε σίγουροι ότι θα έχετε προσφέρει πολλά στην Παιδεία και θα ανοίξετε καινούριους δρόμους για τα συνδικαλιστικά πράγματα στη χώρα μας. Θα δείτε ότι υπάρχουν και άλλοι αγώνες που είναι πιο ωραίοι, αλλά προ πάντων πιο αποδοτικοί για όλους μας και κυρίως για τα παιδιά μας, που είναι το μέλλον αυτού του τόπου.

Για μας τους εκπαιδευτικούς, αν σταματήσουμε τις απεργίες, το κέρδος θα είναι πολλαπλό. Πρώτο και κυριότερο τα παιδιά δεν θα χάνουν τις διδακτικές ώρες και στη συνέχεια να γίνεται αγώνας δρόμου για να καλυφθεί η ύλη, με αποτέλεσμα ο εκπαιδευτικός να φθείρεται πολύ, αλλά και τα παιδιά να φορτώνονται με πολλές έννοιες ταυτοχρόνως, που είναι αδύνατον να τις κατανοήσουν δεύτερον, δεν θα χάνουν τα χρήματά τους οι εκπαιδευτικοί που απεργούν και τρίτον, θα διαπιστώσουμε, αν τα κόμματα και οι πολιτικοί, δουν επιτέλους με ανιδιοτέλεια το χώρο της Παιδείας και με συγκεκριμένες ενέργειες δώσουν στο δάσκαλο την πνευματική, ηθική και οικονομική στήριξη που χρειάζεται για να μπορέσει να επιτελέσει σωστά το παιδευτικό του έργο.

Σήμερα, που η πατρίδα μας περνάει δύσκολες στιγμές και δεν ξέρουμε τι ξημερώνει αύριο, έχουμε χρέος εμείς οι δάσκαλοι να бри-

σκόμαστε στο μετερίζι μας. Διαφορετικά τα πράγματα θα είναι πολύ δύσκολα για όλους μας.

Με συναδελφικούς χαιρετισμούς
Βασίλης Τασινός
Δάσκαλος 1ου Δημοτικού
Σχολείου Παιανίας

(Δημοσιεύτηκε στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο» στις 15 Δεκεμβρίου 1994)

